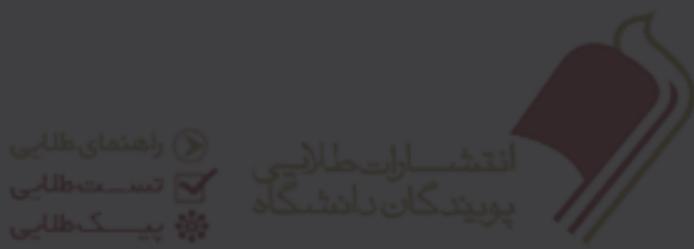

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Lashkari.Dro
www.Dookgolden.com

نام درس: توسعه اقتصادی رشته های: حسابداری و مدیریت

نوشته: یگانه موسوی جهرمی
انتشارات دانشگاه پیام نور
تعداد واحد: 3

تھیہ کننده :

دکتر محمد لشکری

استاد پار دانشگاه پیام نور - مرکز نیشابور

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

بِخَشْهَايِيْ كَه بِاپْد مَطَالِعَه
شُوْد عَبَارَتَد ازْ
تَمَام كِتاب بِه جَزْ
صَفَحَات 273 و 195 تا 160

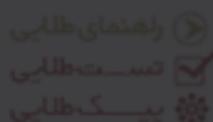
3101

Lashkari.Dro
www.Bookgolden.com

هدف درس

هدف این درس آشنا ساختن
دانشجویان با مفاهیم رشد و
توسعه اقتصادی و نظریه ها و
مدلهای رشد و توسعه اقتصادی
است.

بخش اول

توسعه اقتصادی

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی

تست طلبی
پویندگان دانشگاه

پیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل اول

رشد و توسعه

اقتصادی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

1- مقدمه

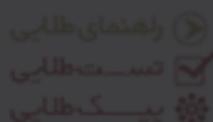
2- تعریف و مفهوم رشد و توسعه

3- معیارهای اندازه گیری توسعه اقتصادی

4- ویژگیهای مهم توسعه اقتصادی

5- رشد مدرن اقتصادی کوزنیتس

هدف کلی
هدف کلی فصل اول آشنایی
دانشجویان با مفهوم رشد و
توسعه اقتصادی و معیارهای
اندازه گیری توسعه اقتصادی
است.

هدفهای رفتاری

- 1- آشنایی با تعریف و مفهوم رشد و توسعه اقتصادی
- 2- آشنایی با معیارهای اندازه گیری توسعه اقتصادی
- 3- آشنایی با ویژگیهای مهم توسعه اقتصادی
- 4- آشنایی با رشد مدرن اقتصادی کوزنیتس

۱-۱ مقدمه

مطالعه جدید در زمینه توسعه اقتصادی از آدام
اسمیت

شروع شده و به مارکس و کینز و اقتصاددانان
معاصر

منتهی می شود.

برای رشد و توسعه اقتصادی تعاریف متعددی
وجود

۱-۲ تعریف رشد اقتصادی

رشد ترجمه کلمه (Growth) به معنی بزرگ شدن است رشد یک معنی کمی و عددی دارد و با یک معیار قابل قبول قابل اندازه گیری است. مثل قد، وزن، سن و جمعیت.

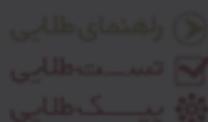
رشد تغییر کمی هر متغیر طی یک دوره زمانی معین است.

کپنده برگر رشد اقتصادی را فقط به معنای توأم محصول بیشتر به کار می برد.

فریدمن رشد را گسترش سیستم اقتصادی در جهات مختلف بدون تغییر در زیر بنای آن می‌داند.

موسوی جهرمی رشد اقتصادی را افزایش تولید ناخالص ملی یک کشور در یک دوره زمانی معین تعریف می‌کند.

در تمام تعاریف رشد اقتصادی به عنوان یک پدیده کمی تغییرات در میزان تولید ملی است

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

3-1- تعریف توسعه اقتصادی

توسعه در لغت به معنی گسترش و بهبود است. در تعاریفی که از توسعه اقتصادی ارائه شده به طور ضمنی به مفهوم بهبود و گسترش وضع اقتصادی کشورها اشاره شده است. توسعه اقتصادی فقط به رشد اقتصادی محدود نمی شود بلکه در بعد گستردگی تری مسائل مربوط به فقر، نابرابری، شهرنشینی، مهاجرت، بیکاری، توزیع درآمد و شاخصهای اجتماعی را نیز در بر می گیرد.

میردال می گوید توسعه اقتصادی عبارت
است از حرکت پاک سیستم پاک دست
اجتماعی به سمت جلو و همچنین به عقیده
وی در توسعه نه تنها روش تولید و توزیع
محصولات و حجم تولید مد نظر است
بلکه تغییرات در سطح زندگی، نهادهای
جامعه و سیاستها نیز مورد توجه است.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

کیندل برگر توسعه اقتصادی را هم تولید بیشتر و هم پدید آن تحول در چگونگی تولید محصول می داند. به نظر وی مفهوم توسعه از رشد گسترده تر است چون شامل ایجاد تحول در چگونگی تولید و تخصیص مجدد منابع و نیروی کار در تولیدات گوناگون است.

به نظر فریدمن توسعه عبارت است از یک روند خلاق و نوآور در جهت ایجاد تغیرات زیر بنایی در سیستم اجتماعی.

بلاک معتقد است که « توسعه اقتصادی عبارت است از: دستیابی به تعدادی از هدفهای مطلوب از قبیل افزایش بازدهی تولید ، ایجاد برابری های اجتماعی و اقتصادی، کسب دانش و فن و مهارت های جدید، بهبود در وضع نهاده ها و یا به طور منطقی دستیابی به یک سیستم موزون و هماهنگ از سیاست های مختلف که بتواند انبوه شرایط نامطلوب یک نظام اجتماعی را برطرف سازد.»

به نظر جرالد میر توسعه اقتصادی عبارت است از فرایندی که به موجب آن درآمد واقعی سرانه در یک کشور در دورانی طویل‌المدت، افزایش می‌پابد. توسعه اقتصادی مستلزم چیزی بیش از رشد اقتصادی است.

از نظر جرالد میر توسعه اقتصادی هدف نیست بلکه وسیله‌ای برای نابودی فقر و ایجاد شرایط بهتر اجتماعی است.

موسوی جهرمی توسعه را افزایش مداوم ظرفیت تولید یک جامعه که بر اساس تکنولوژی درون‌زا و پیشرونده پی‌ریزی شده است تعریف می‌کند.

۴.۱ معيارهای اندازه‌گيري

توسعه اقتصادي

بسیاری از اقتصاد دانان تلاش نموده اند تا معيارهای کمی و قابل اندازه‌گيري برای درجه توسعه پافتگی جوامع ارائه نمایند.

برخی از اقتصاد دانان نیز شاخصهای کیفی برای اندازه‌گيري درجه توسعه پافتگی ارائه نموده اند. شاخصهای توسعه در طول زمان منکامل نشده اند.

مهمترین شاخصهای اندازه گیری توسعه
عبارتند از:

- 1- تولید ناخالص ملی
- 2- تولید سرانه واقعی

۱. تولید ناخالص ملی

اولین شاخص اندازه گیری توسعه اقتصادی است. ارزش تمام کالاهای خدمات نهایی تولید شده به قیمت جاری طی یک دوره مالی معین. معمولاً یک سال است. به نظر می رسد کشوری که بالاتری داشته باشد از قدرت، ثروت و امکانات پیشتری برخوردار است. این شاخص تا حدی گمراه کننده است زیرا متغیرهای اساسی نظیر رشد قیمتها، رشد جمعیت، توزیع درآمد، الودگی محیط زیست، اقتصاد زیرزمینی و تولید خود مصرفی انعکاس مناسبی در آن ندارند. به همین دلیل شاخص دیگری به نام تولید ناخالص واقعی سر آن تعریف شده است که تا حدی بعضی از متغیرهای اساسی را منکر نموده کرد.

۲. تولید سرانه واقعی

دومین شاخصی که برای اندازه‌گیری توسعه اقتصادی معرفی شده تولید واقعی سرانه است. تولید واقعی سرانه عبارت است از تقسیم تولید ناخالص ملی به قیمت‌های ثابت تقسیم بر کل جمعیت کشور. این شاخص اثر رشد جمعیت و رشد قیمت‌ها که در تولید ناخالص ملی اسمي وجود داشت را تعديل می‌کند ولی اثر توزیع درآمد، تولید برای خود مصرفی، اقتصاد زیرزمینی و آلودگی محیط زیست را منعکس ننموده کند.

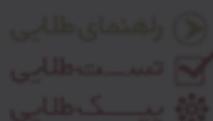
۱-۵ ویژگیهای توسعه اقتصادی

- ۱- تدریجی بودن
- ۲- خودکردنی و استمرار
- ۳- خود اثکاپی
- ۴- خود کفایی

۱- تدریجی بودن

تحول در ابعاد و ساختارهای اجتماعی، بنیادهای سازمانی، نگرشها و باورهای مردم در طی زمان صورت می‌گیرد و ماهیت آن امری تدریجی است.

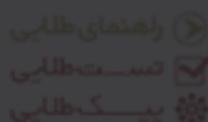
Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

2- خودگردانی و استمرار

اگر نظام اقتصادی و همچنین ساختارهای اجتماعی یک کشور طوری سازماندهی شده باشند که در یک شبکه مرتبط و هماهنگ نیازهای بکدیگر را خود برآورده نمایند، در صورت بروز بحران قادر خواهند بود که به حرکت خود به سوی توسعه ادامه دهند.

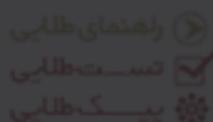
Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

3- خود اثکایی

ضروری است که کشور در جریان تولید کالاهای استراتژیک و مورد نیاز جامعه نظیر بذر اصلاح شده، کود شیمیایی، آب و ماشین آلات کشاورزی به عوامل تولید خارجی وابستگی کلی نداشته باشد.

همبستگی و ایجاد وابستگی متقابل نه تنها یک ضرورت بین المللی است بلکه موجب رشد و رونق اقتصادی جوامع می شود.

4- خود کفایی

کشور باید در تولید کالاهایی که در تأمین بازارهای اولیه کشور نقش اساسی دارند نظیر گندم و برنج و همچنین در تولید کالاهایی که دارای پیشترین پیوندهای پیشین و پسین هستند نظیر اتو میل خود کفا باشد.

1-6 رشد مدرن اقتصادی کوزنتس

کوزنتس افزایش مداوم درآمد سرانه کارگر که با افزایش جمعیت و تغییر ساختاری گستردگی همراه است را رشد مدرن اقتصادی نامیده است.

مطالعه کوزنتس در 5 حوزه زیر صورت گرفت:

- 1- صنعتی شدن
- 2- شهری شدن
- 3- وضعیت درآمدی افراد متأثر از روند شهرنشینی
- 4- توزیع محصول بین مصرف، سرمایه گذاری و هزینه های دولتی
- 5- جنبه رشد اقتصادی بین المللی

تعریف رشد مدرن اقتصادی

افزایش بلند مدت ظرفیت تولید

به منظور افزایش عرضه

کالاهای هر چه متنو عذر به

مردم را رشد مدرن اقتصادی

گردید

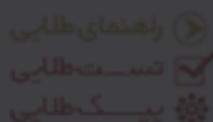
راهنمای طلبی
تسخیط طلبی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

نوآوریهای تاریخی و دوران نوین

کوزتس به سه زمینه اجتماعی اشاره می کند:

- 1- دنیا گرایی: تمرکز زندگی بر روی زمین
- 2- مکتب مساوات بشر: انسانها به اندازه پکسان حق مشارکت در جامعه انسانی دارند
- 3- ناسیو نالیزم: تعلق به مکان خاص و فرهنگ خاص

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویدگان لاشکار

ویژگیهای رشد مدرن اقتصادی

- 1- افزایش ذاتی در نرخ رشد جمعیت
- 2- افزایش نرخ تولید سرانه
- 3- تأثیر نافذ تکنولوژی و تغییرات سازمانی بر روی کارآیی در کلیه بخشها
- 4- تحولات ساختاری در اقتصاد و در بخشهاي مختلف توليدی
- 5- تغییرات تکنولوژیک مهمترین عامل تغییرات در تولید بخشهاي مختلف و توزع نبودي، کار به ده است

سوالات فصل اول

- 1- رشد اقتصادی را تعریف کنید.
- 2- توسعه اقتصادی را تعریف کنید.
- 3- تفاوت رشد و توسعه اقتصادی را بیان کنید.
- 4- توسعه اقتصادی را چگونه می‌توان اندازه‌گیری کرد؟
- 5- اگر ملاک توسعه را تولید ناخالص ملی بدانیم چه متغیرهای اساسی را در نظر نگرفته ایم؟
- 6- اولین کتابی که در زمینه توسعه اقتصادی نوشته شد چه نام دارد و نویسنده آن چه کسی است؟
 - الف. علل ثروت ملل- کیز مارکس
 - ج. علل ثروت ملل- اسمیت
- 7- رشد اقتصادی یک مفهوم و توسعه اقتصادی یک مفهوم است.
 - الف. کمی- کمی
 - ج. کیفی- کمی

8- کدام گزینه اثر رشد جمعیت و رشد قیمتها را منعکس می نماید؟

الف. GNP ب. GNP واقعی

ج. تولید سرانه د. تولید سرانه واقعی

9- نظریه توسعه اقتصادی در چه زمانی مطرح شد؟

الف. قبل از جنگ جهانی اول ب. قبل از جنگ جهانی دوم

ج. بعد از جنگ جهانی دوم د. بعد از جنگ سرد

10- مطالعه جدید در زمینه اقتصاد توسعه توسط چه کسی شروع شد؟

الف. جان مینارد کینز ب. کارل مارکس

ج. آدام اسمیت د. دیوید ریکاردو

11- تولید ملی اسمی ارزش تولیدات را بر حسب کدام قیمت‌های زیر

اندازه گیری می کند؟

الف. ثابت ب. نهایی

ج. همان دوره د. واقعی

پیان فصل اول

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل دوم

ویژگیهای کشورهایی در حال توسعه

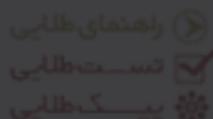
Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

- 1- مقدمه
- 2- ویژگیهای مشترک کشورهای در حال توسعه
- 3- ویژگیهای غیر مشترک کشورهای در حال توسعه

هدف کلی

هدف کلی فصل دوم آشنایی
دانشجو با ویژگیهای مشترک و
غیر مشترک و موانع توسعه
اقتصادی کشورهای در حال
توسعه است.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

انتشارات طلا
پویندگان دانشگاه

راهنمایی طلبی
تسهیط طلبی
بیک طلبی

هدفهای رفتاری

دانشجو پس از مطالعه این فصل می تواند:

1- ویژگیهای مشترک کشورهای در حال توسعه را ذکر نماید.

2- ویژگیهای غیر مشترک کشورهای در حال توسعه را ذکر نماید.

3- موانع توسعه اقتصادی در کشورهای در حال توسعه را بیان نماید.

4- پیشنهاداتی برای برطرف نمودن موانع توسعه اقتصادی در کشورهای در حال توسعه ارایه نماید.

۱-۲- مقدمه

همان گونه که در فصل اول اشاره شد کشورهای جهان به سه دسته سنتی، در حال توسعه و صنعتی طبقه بندی می‌شوند. در حال حاضر جوامع سنتی به ندرت وجود دارند. و اغلب کشورهای جهان حرکت خود را از مبدأ جامعه سنتی به سمت جامعه صنعتی آغاز کرده‌اند به این جوامع کشورهای در حال توسعه‌محیی گویند چون در حال عبور از یک مرحله تاریخی به یک مرحله تاریخی دیگر هستند.

هرگونه حرکتی از جامعه سنتی به طرف جامعه صنعتی معلوم نیست که به توسعه منتهی شود بلکه تنها حرکت در مسیر صحیح و متناسب با توان کشور و در لک شرایط بین-المللی و استفاده از فرصت‌های موجود در سطح جهان است که یک کشور را به توسعه می‌رساند.

کشورهای در حال توسعه یک سری ویژگیهای مشترک و یک سری ویژگیهای متفاوت دارند.

2-2 ویژگیهای مشترک کشورهای در حال توسعه

بیان ویژگیهای اقتصادی مشترک کشورهای در حال توسعه موجب می شود که بتوانیم این کشورها را در چارچوب مشابهی بررسی کنیم و آنها را به طور دقیق تر طبقه پندی کنیم. ویژگیهای مشترک کشورهای در حال توسعه عبارتند از:

- 1- پایین بودن سطح درآمد سرانه
- 2- کمبود سرمایه و نرخ ناچیز تمرکز سرمایه
- 3- وجود انواع دوگانگی
- 4- وابستگی اقتصادی
- 5- نرخ بالای رشد جمعیت و بار تکفل
- 6- نرخ بالای بیکاری
- 7- بزرگ بودن بخش کشاورزی

۱. پایین بودن سطح در آمد سرانه

سطح زندگی عمومی مردم در اکثر کشورهایی در حال توسعه

بسیار پایین است. اغلب مردم این کشورها از حداقل نیازهای

اساسی مانند مسکن، بهداشت، خوراک، پوشش، امنیت و آموزش

برخوردار نیستند. نتیجه پایین بودن سطح زندگی، پایین بودن

بازدهی نیروی کار، پایین بودن درآمد سرانه، پایین بودن

۲. کمبود سرمایه و نرخ ناچیز تمرکز سرمایه

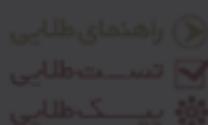
اغلب کشورهای در حال توسعه مشکل کمبود سرمایه دارند. کمبود سرمایه از دیگر پیامدهای فقر در کشورهای در حال توسعه است.

فقر موجب پایین بودن بھرہ وری
پایین بودن بھرہ وری موجب کمبود پس
انداز

کمبود پس انداز موجب کمبود سرمایه

۳. وجود پدیده دوگانگی

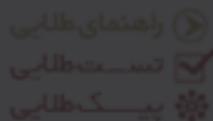
تودار و دو گانگی را وجود دو موقعیت یا پدیده در کنار هم (یکی مطلوب و دیگری نامطلوب) که مشمولیت کلی ندارد؛ مثلاً فقر شدید و وفور نعمت، بخش‌های مدرن و سنتی اقتصادی، رشد و رکود، تعداد معادودی با تحصیلات دانشگاهی و توده بی سواد تعریف می‌کند. بخش کشاورزی و بخش صنعتی کشورهای در حال گذر دارای ارتباط بسیار ضعیفی هستند به نحوی که هر بخش چه از لحاظ گرفتن یا دادن عوامل تولید و چه از لحاظ گرفتن یا دادن کالاهای ساخته و نیمه ساخته خود با بخش مقابل قادر ارتباط لازم است.

انواع دو گانگی

دو گانگی انواع گوناگون دارد که عبارتند از:

1. دوگانگی تکنولوژیکی
2. دوگانگی مالی
3. دوگانگی فرهنگی
4. دوگانگی اقتصادی
5. دوگانگی منطقه ای
6. دوگانگی جغرافیایی
7. دوگانگی اجتماعی
8. دوگانگی شهری- روستایی
9. دوگانگی صنعتی- کشاورزی
10. دوگانگی بخش رسمی- بخش غیر رسمی

Lashkari.Dr

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان داشنگار

تست طلبی

بیک طلبی

www.Dookgolden.com

۴. وابستگی اقتصادی

اغلب کشورهای در حال گذر تک محصولی هستند و برای صادرات

محصول خود به کشورهای صنعتی وابستگی دارند. منظور از تک

محصولی این است که رقم عده صادرات آنها را یک محصول

مثل شکر در کوبا، قهوه در برزیل، برنج در پاکستان و مواد معدنی

در سایر کشورها تشکیل می‌دهد. این کشورها برای انبار کردن

5. نرخ بالای رشد جمعیت

نرخ زاد و ولد در کشورهایی در حال گذر بسیار بالا است

ولی به علت کاهش نرخ مرگ و میر در دهه های اخیر

تفاوت این دو نرخ نسبتاً بالا است. در حال حاضر نرخ رشد

جمعیت در کشورهایی در حال گذر به طور متوسط

در صد 2

بار تکفل

به افراد سالمند، کودکان و افراد غیر شاغل در
سن

فعالیت بار تکفل اقتصادی می گویند چون
تولید

کننده نیستند و افراد شاغل مسئولیت اداره آنها
را

بر عده دارند. به علت بالا بودن نرخ بیکاری و

Lashkari.Dr.
www.polder.com

۶. نرخ بالای بیکاری

در کشورهای در حال توسعه از نیروی کار به طور نامناسب و غیر کار استفاده می‌شود به همین دلیل نرخ بیکاری آشکار و پنهان، و نرخ کم کاری آشکار و پنهان بسیار بالاست.

طبق آمارهای رسمی تعداد زیادی از نیروی فعال این کشورها فاقد شغل دائمی و آبرومند در شان اجتماعی خود هستند. علاوه بر افراد زیادی نیز وجود دارند که بیکار بوده ولی به علت آمارها قوانین کار اطلاعات خود را به نهاد مربوطه از عدم آگاهی از اجتماعی نداده و لذا جزو آمار بیکاری جمله اداره کار و امور محسوب نمی‌شوند. بنابر این آمار بیکاری آشکار خیلی بیشتر از می‌شود. ارائه ارقامی است که توسط مقامات رسمی

7. وابستگی به واردات از کشورهای صنعتی

کشورهای در حال گذر به شدت به واردات کالای صنعتی ساخته شده و نیمه ساخته و انتقال تکنولوژی و مواد مصرفی و حتی مواد غذایی کشورهای توسعه یافته دارند. نیاز

واردات این کشورها همراه با "اثر نمایشی" طبقه مرفه جامعه سبب افزایش هر چه بیشتر واردات می شود.

2.3 ویژگیهای غیر مشترک کشورهای در حال توسعه

کشورهای در حال گذر از لحاظ ساختار اقتصادی، فرهنگی، سیاسی،

اجتماعی و جغرافیایی با یکدیگر تفاوت دارند. این تفاوتها نشان می

دهد که نمی‌توان یک الگو یا برنامه برای توسعه تمام کشورها ارایه

نمود بلکه هر کشوری با توجه به ساختار اقتصادی، اجتماعی،

سیاسی، فرهنگی و جغرافیایی خود باید برنامه‌ای بومی و

این ویژگیهای عبارتند از:

1. اندازه کشور از لحاظ جغرافیایی، جمعیتی و درآمدی
2. سوابق تاریخی، وابستگی خارجی، سلطه و استعمار
3. منابع انسانی و مادی
4. ترکیب فعالیتهای اقتصادی بخش خصوصی و بخش دولتی
5. ساختار اقتصادی
6. ساختار سیاسی

راهنمایی طلاب
انتشارات طلاسی
پویندگان دانشگاه
بیک طلاب

۱. اندازه کشور از لحاظ جغرافیایی، جمعیتی و درآمدی

اندازه جغرافیایی یک کشور، جمعیت و سطح درآمد ملی سرانه از عوامل مهم تعیین

کنده توسعه اقتصادی محسوب می شوند، این عوامل یک کشور را از سایر کشورها

متمايز می کند. برخی از کشورها مثل چین از لحاظ جغرافیایی بسیار بزرگ و دارای

مناطق و آب و هوای متنوع هستند و برخی نظیر بنگلادش بسیار کوچک و دارای

کمترین تنوع آب و هوایی هستند. برخی از این کشورها جمعیت بسیار زیاد دارند

- برخی از این کشورها نظیر هند درآمد سرانه 350 دلار و برخی نظیر سنگاپور درآمد سرانه 12300 دلار دارند. هر کدام از این تفاوتها بر روند توسعه کشورها به شکل متفاوتی تأثیر می گذارد هر چه کشور بزرگتر و درآمد سرانه بیشتر باشد توان بالقوه کشور برای تولید بیشتر است. هر چه جمعیت فعال و شاغل یک کشور بیشتر و بار تکفل کمتر باشد توان بالقوه کشور برای طی مراحل توسعه افزایش می یابد.
- برخی از این کشورها دارای ذخایر زیرزمینی فراوانی مانند نفت هستند و برخی از نظر منابع زیرزمینی بسیار فقیر هستند. کشورهای نفت خیز برخی از امکانات توسعه نظیر ارز لازم برای خرید کالاهای سرمایه ای را دارند در صورتی که بقیه کشورهایی در حال گذر از چنین امکاناتی محروم هستند.

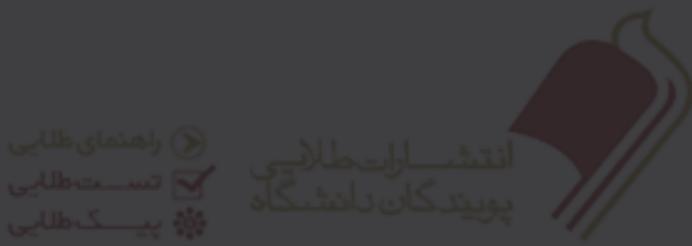
2. سوابق تاریخی، وابستگی خارجی، سلطه و استعمار

■ برخی از کشورهای در حال گذر در طول تاریخ مستعمره بوده و تحت سلطه قدرتهای بزرگ مثل انگلستان، فرانسه، بلژیک، هلند، آلمان، پرتغال و اسپانیا بوده اند. اغلب کشورهای آفریقایی و برخی از کشورهای آسیایی تحت استعمار آشکار این قدرتها بوده‌اند. برخی دیگر از کشورها که دارای تمدن بزرگ بوده اند هیچ وقت تحت استعمار آشکار قرار نداشته اند. سلطه قدرتهای بزرگ موجب عقب ماندگی بسیاری از کشورها شده است.

■ اغلب کشورهای در حال گذر تحت استعمار بوده اند برخی مانند هند در گذشته و افغانستان و عراق در دهه اخیر تحت استعمار آشکار بوده و برخی مثل ایران و مصر هیچگاه تحت استعمار آشکار نموده و لذا صفات زمان استعمار به مده اند

3. منابع انسانی و مادی

■ از لحاظ منابع انسانی و ویژگی های فرهنگی ، سنتی ، مذهبی و اخلاقی تفاوت های اساسی بین کشور های در حال گذار وجود دارد. آنها که منابع مادی و انسانی لازم را دارند سریعتر فرایند توسعه را طی می کنند و آنها یی که نیروی ماهر و متخصص و منابع اولیه را ندارند و یا کم دارند این فرایند را به کندی طی می کنند و نیاز به کمک سایر کشورها دارند.

5. ساختار اقتصادی

■ یکی از مهمترین ویژگیها و شاخصهای مهم توسعه اقتصادی تغییر ساختار اقتصادی از سمت کشاورزی به سوی صنعت و خدمات است. ساختار اقتصادی اغلب کشورهای در حال گذر کشاورزی است. ترکیب سه بخش فوق در هر کشوری نسبت به کشورهای دیگر متفاوت است.

6. ساختار سیاسی

- در هر کدام از کشورهای در حال گذر گروههای ممتازی وجود دارند که به خاطر منافع مشترک با یکدیگر متحدند نظیر مالکین بزرگ، صاحبان صنایع بزرگ، بانکداران، اتحادیه های صنفی و احزاب سیاسی.
- ساختار این گروههای ممتاز در هر کشوری با سایر کشورها متفاوت است. در یک کشوری ممکن است یک ایل و یا عشیره خاص، در کشور دیگر یک حزب سیاسی و در جایی دیگر طبقه اجتماعی خاصی نقش قدرت حاکمه را بازی کنند.

سُؤالات فصل دوم

- 1. ویژگیهای مشترک کشورهای در حال توسعه را ذکر نمایید.
- 2. ویژگیهای غیر مشترک کشورهای در حال توسعه را ذکر نمایید.
- 3. موانع توسعه اقتصادی در کشورهای در حال توسعه را بیان نمایید.
- 4. بار تکفل چیست؟

5. پایین بودن سطح بهره وری نیروی کار ناشی از کدام گزینه است؟

الف. سطح پایین زندگی ب. نرخ بالای جمعیت

ج. بالا بودن بار تکفل د. پایین بودن سطح بهداشت

6. افرادی که خواهان کار تمام وقت هستند ولی برای آنها کار تمام وقت وجود ندارد در شمار کدام گروه قرار می‌گیرند؟

الف. بیکاران آشکار ب. کم کاران آشکار

ج. بیکاران پنهان د. کم کاران پنهان

7. کدامیک از کشورهای زیر تحت استعمار آشکار بوده است؟

الف. ایران ب. مصر ج. هند د. پرتغال

8. یکی از مهمترین عوامل توسعه نیافتگی کشورهای در حال توسعه کمبود سرمایه است. کمبود سرمایه از کدام گزینه نشأت می‌گیرد؟

- الف. دورهای باطل فقر
- ب. بیکاری
- ج. مهاجرت
- د. رشد جمعیت

9. ساختار اقتصادی کشورهای در حال توسعه شامل چه بخش‌هایی است؟

- الف. دو بخش مدرن و نیمه مدرن
- ب. فقط بخش سنتی
- ج. دو بخش پیشرفتی و عقب افتاده
- د. فقط بخش نیمه مدرن

10. کدامیک از گزینه های زیر دلالت بر ویژگی غیر مشترک کشورهای در حال توسعه دارد؟

ب. ساختار اقتصادی

د. کمبود سرمایه

الف. پدیده دوگانگی

ج. نرخ بیکاری زیاد

11. ویژگیهای مشترک کشورهای در حال توسعه در کدام گزینه آمده است؟

الف. پایین بودن درآمد سرانه- کمبود سرمایه- پدیده دوگانگی- وابستگی اقتصادی

ب. پایین بودن نرخ بیکاری- کمبود سرمایه- پدیده دوگانگی- وابستگی اقتصادی

ج. پایین بودن درآمد سرانه- تمرکز سرمایه- پدیده دوگانگی- عدم وابستگی

د. بالابودن نرخ رشد جمعیت- بزرگ بودن بخش کشاورزی- تمرکز سرمایه- عدم وابستگی

12. کدامیک از کشورهای زیر از لحاظ منابع زیرزمینی غنی تر است؟

د. بنگلادش

ج. لاوس

ب. توگو

الف. ایران

پایان فصل دوم

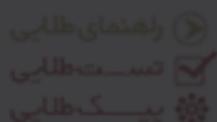

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل سوم

جربان تاریخی فرایند
توسعه

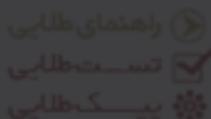

راهنمایی طلاب
انتشارات طلاسی
تسهیط طلاب
پویندگان دانشگاه
بیک طلاب

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

- 1- مقدمه
- 2- دیدگاه‌های مربوط به جریان تاریخی فرایند توسعه
- 3- دیدگاه اول جریان تاریخی فرایند توسعه
- 4- دیدگاه دوم جریان تاریخی فرایند توسعه

هدف کلی

هدف کلی فصل سوم

آشنایی

دانشجویان با جریان

تاریخی

راهنمایی طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان دانشگاه
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

هدفهای رفتاری

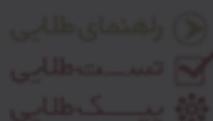
- 1- آشنایی با دیدگاه اول جریان تاریخی فراپند توسعه
- 2- آشنایی با دیدگاه دوم جریان تاریخی فراپند توسعه
- 3- آشنایی با مهمترین عوامل مؤثر بر صدور سرمایه
- 4- آشنایی با انقلاب صنعتی

۱-۳- مقدمه

علم اقتصاد توسعه عمری نسبتاً کوتاه دارد و به طور جدی پس از جنگ جهانی دوم مطرح شده است.

جريان توسعه به لحاظ تاریخي به طور همزمان در سراسر جهان آغاز نشد.

در بررسی جريان تاریخي توسعه دو دیدگاه وجود دارد.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

3-2 دیدگاه اول

در این دیدگاه پیشرفت اجتماعی و اقتصادی کشورهای توسعه یافته صنعتی در سه مرحله انجام شده است:

- 1- مرحله تجمع اولیه سرمایه
- 2- مرحله صدور کالا
- 3- مرحله صدور سرمایه

۱- مرحله تجمع اولیه سرمایه

مرحله تجمع اولیه سرمایه از قرن شانزدهم

میلادی

آغاز شد و در اوخر قرن هیجدهم خاتمه پافت.

در این مرحله کشورهای استعمارگر نظیر
هلند ،

پرتغال ، اسپانیا ، انگلستان و فرانسه کشورهای

هند

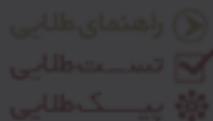
2- مرحله صدور کالا
در این مرحله چون تولیدات بیش از

تقاضای داخلی بود کالاهای را به کشورهای

مستمره صادر کردند. و بازار خود

3- مرحله صدور سرمایه

این مرحله بعد از جنگ جهانی اول
شروع شد. در این مرحله به دلیل بالا بودن
تراکم سرمایه در کشورهای اروپایی سود
صنایع کاهش پافت لذا این کشورها مجبور

Lashkari.Dr

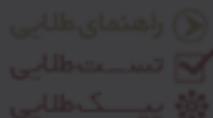
www.Dookgolden.com

راهنمای طلا
انتشارات طلا
تسخیر طلا
پویندگان راهنمای

بیک طلا

مهمترین عوامل مؤثر بر صدور سرمایه

- 1- فرار از مالیات‌های جاری در کشورهای صنعتی
- 2- دستیابی سریعتر به منابع اولیه و نیروی کار ارزانتر

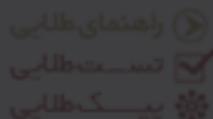
Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

انتشارات طلاسی
تسخیر طلاسی
پویندگان دلنشکار

دیدگاه دوم
این دیدگاه مبدأ و
ریشه اصلی پدیده توسعه
پافتگی در جوامع
توسعه پاکتی را انقلاب
صنعت هر داند

Lashkari.Dr

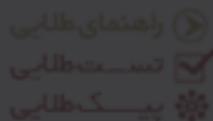
www.Dookgolden.com

Dookgolden.com

انقلاب صنعتی دو و پر کاری مهم دارد:

- 1- در جریان انقلاب صنعتی جو امتحان
کشاورزی
به جو امتحان صنعتی تبدیل شده است.
- 2- انقلاب صنعتی بر پایه علم و تکنیک شکل
گرفته و تا امروز ادامه پافته است.

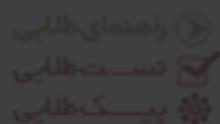
Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

۱- انقلاب کشاورزی

انقلاب کشاورزی در ابتدای قرن هیجدهم در انگلستان به وقوع پیوست.

انگلستان به انبار غله اروپا معروف شد.

2- پیش‌فتهای علمی، فرهنگی و اجتماعی

از عوامل ایجاد انقلاب صنعتی پیش‌رفت علوم در اروپا پس

از فرون وسطی است.

قرن چهارم تا سیزدهم میلادی را فرون وسطی می‌گویند.

بعد از فرون وسطی تا قرن شانزدهم را عصر رنسانس می‌نامند.

در پیش‌فتهای فنی که آغاز گر انقلاب صنعتی علوم

پیان فصل سوم

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل چهارم

تئوریهای رشد و توسعه اقتصادی

- ④ راهنمای طلبی
- ✓ تسبیلات طلاقی
- ☒ تسخیر طلبی
- ✿ بیوک طلبی

Lashkari.Dr

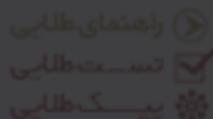
www.Dookgo.com

طرح درس

- 1- تئوری اسمیت
 - 2- تئوری ریکاردو
 - 3- تئوری مالتوس
 - 4- تئوری میل
 - 5- تئوری مارکس
- 6- تئوری شومپر
- 7- تئوری روستو
- 8- تئوری لوئیس
- 9- تئوری میردال

هدف کلی

هدف کلی فصل چهارم آشنایی
دانشجویان با تئوریهای رشد و
توسعه اقتصادی است.

Lashkari.Dr

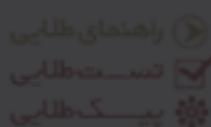
www.Bookgolden.com

انتشارات طلا
پویندگان دانشگاه
بیک طلا

هدفهای رفتاری

- 1- آشنایی با تئوری اسمیت
- 2- آشنایی با تئوری ریکاردو
- 3- آشنایی با تئوری مالتوس
- 4- آشنایی با تئوری میل
- 5- آشنایی با تئوری مارکس
- 6- آشنایی با تئوری شومپیر
- 7- آشنایی با تئوری روستو
- 8- آشنایی با تئوری لوئیس
- 9- آشنایی با تئوری میردال

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

4-1 مقدمه

آدام اسمیت پدر علم اقتصاد جدید و بنیانگذار مکتب کلاسیک است.

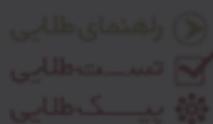
در این فصل نظریات اقتصاددانانی نظیر اسمیت ،

ریکاردو ، مالتوس ، میل ، مارکس، شومپتر، روستو ،

4-1 نظریه رشد اقتصادی آدام اسپیت

1. مقدمه

آدام اسپیت (1723-1790) اهل اسکاتلند، مشهور به پدر علم اقتصاد و بنیان گذار مکتب کلاسیک است. مهمترین اثر وی در زمینه توسعه اقتصادی کتاب "تحقیق درباره طبیعت و علل ثروت ملل" است که به اختصار ثروت ملل و گاهی علل ثروت ملل نامیده می شود.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

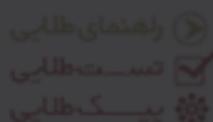
اسمیت علل افزایش ثروت ملل یا به تعبیر امروز
علل توسعه اقتصادی را به صورت زیر فهرست می

- نمایندگی قوانین طبیعی
- تقسیم کار
- انباشت سرمایه
- تجارت داخلي و خارجي
- افزایش جمعیت یا افزایش نیروی کار

مهترین کشف علم اقتصاد که توسط اسمیت صورت گرفته عبارت است از:

■ ”نفع شخصی در شرایط رقابت باعث ژروتمند شدن جامعه (افزایش تولید) می شود. یعنی نفع شخصی در شرایط رقابت به نفع اجتماعی تبدیل می شود.“

Lashkari.Dr

انتشارات طلاسی

راهنمای طلاسی

تسویه طلاسی

پویندگان داشکارا

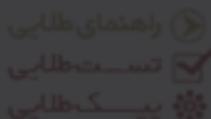
بیک طلاسی

www.Dookgolden.com

این نظریه دو آکسیوم مهم به دنبال دارد:

1. آکسیوم رفتاری: انسان در رفتارهای خود (در خرید و فروش و بازار) به دنبال نفع شخصی است.

2. آکسیوم محیط: شرایط رقابت کامل بر بازار حاکم است.

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسبیح طلبی
پویندگان راهنمگار
بیک طلبی

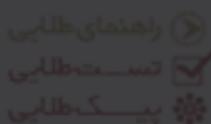
Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

2. قوانین طبیعی

- آدام اسمیت معتقد است در جریان فعالیت های اقتصادی قوانین طبیعی حاکم است. هر فردی در پی نفع شخصی خود است، اگر افراد به حال خود گذاشته شوند پی گیری نفع شخصی توسط افراد، نفع اجتماعی را ایجاد خواهد کرد. او معتقد است یک دست نامرئی وجود دارد که بازار را به تعادل می رساند.
 - اسمیت اجرای قوانین طبیعی را مهمترین وسیله تحقق رشد و توسعه اقتصادی می داند. قوانین طبیعی به این صورت عمل می کنند که هر فردی بر اساس طبیعت خود به دنبال نفع شخصی خویش فعالیت می کند و نظام اقتصادی سود آور می شود.

3. تقسیم کار

تقسیم کار یعنی تولید هر کالا را به مراحلی تقسیم و هر مرحله را به یک فرد واگذار نماییم. اسمیت برای توضیح مفهوم تقسیم کار مثال سنجاق سازی را به صورت زیر مطرح می کند.

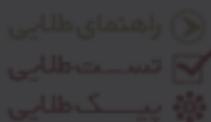
اسمیت تولید سنجاق را به 18 مرحله تقسیم می کند:

1. تولید سیم، 2. بیرون آوردن سیم، 3. صاف کردن سیم، 4. بریدن سیم، 5. تیز کردن نوک سیم، 6. تهیه ورقه برای ته سنجاق، 7. تهیه الگوی ته سنجاق، 8. بریدن الگوی ته سنجاق، 9. تهیه ته سنجاق، 10. وصل کردن سنجاق به ته آن، 11.

راهنمای طلای
انتشارات طلاسی
پویندگان داشکاری
بیک طلای

اگر یک کارگر به تهایی تمام فراگرد تولید را پوشش دهد به سختی می تواند روزی 12 عدد سنجاق تولید کند. مشاهده می شود که هر مرحله از کار می تواند توسط یک کارگر انجام شود، در این صورت 18 کارگر بیش از 18 برابر یک کارگر در روز می توانند سنجاق تولید نمایند. اسمیت می گوید در صورت تقسیم کار هر کارگر می تواند روزی 4800 سنجاق تولید نماید.

تقسیم کار بدون افزایش تعداد کارگران از

سه طریق تولید را افزایش می دهد:

1. افزایش فهرات و تخصص کارگران

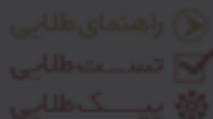
2. صرفه جویی در وقت کارگر که به طور معمول با انجام فعالیت های مختلف تلف می شود.

3. اختراع ماشین های زیاد و روش های جدید تولید که هر کارگر را قادر می سازد تا به اندازه چندین نفر کار انجام دهد.

۱.۳ رابطه تقسیم کار و مبادله

بین تقسیم کار و مبادله یک رابطه متقابل وجود دارد انجام مبادله نیاز به تقسیم کار دارد و تقسیم کار موجب انجام مبادله می شود . با انجام تقسیم کار کمتر کسی تمایل دارد که تمام نیروی کار خود را عرضه نماید بلکه هر فردی بخشی از نیروی کار خود را مصرف می کند و مزاد آن را در مقابل اضافه تولید دیگران مبادله می کند.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

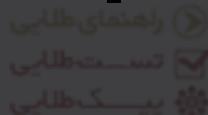

۲.۳ انباشت سرمایه

افزایش خالص در موجودی سرمایه کشور "انباشت سرمایه" نامیده می شود. اسمیت معتقد است به علت ویژگی نفع شخصی که به طور طبیعی در انسانها وجود دارد هر فردی به علت آینده نگری و محتاط بودن مقداری از درآمد خود را پس انداز می کند این پس اندازها در دوره بعدی سرمایه گذاری می شود افزایش سرمایه گذاری موجب انباشت سرمایه و تولید بیشتری می شود.

3.3 تجارت داخلی

بین شهر و روستا یک تقسیم کار صورت می‌گیرد، روستاهای مزیت نسبی در تولیدات کشاورزی دارند و مواد غذایی شهرنشینان را تهیه می‌کنند. شهرها در تولید مواد ساخته شده و نیمه ساخته شده صنعتی مزیت نسبی دارند و مایحتاج روستاییان را تولید می‌کنند.

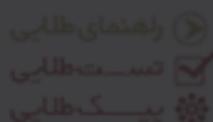

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

۳. ۴ تجارت بین المللی

اسمیت معتقد است تجارت خارجی به نفع تمام کشورها است. هر کشوری با توجه به شرایط خاص طبیعی جغرافیایی، جمعیتی، علمی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی خود در تولید برخی از محصولات دارای مزیت نسبی است. مزیت نسبی به این معنی است که یک کشور کالایی را نسبت به سایر کشورها ارزان تر تولید می کند.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

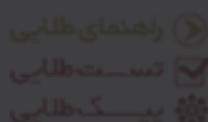

تّجارت خارجي دو مزیت دارد:

1. کشوری که مازاد تولید، مازاد نیروی کار و مازاد سرمایه دارد و برای آن تقاضایی وجود ندارد آنها را صادر نموده و کالاهایی مورد نیازش را وارد می کند.
2. ارزش تولید کالاهایی که در داخل برای آنها تقاضا وجود ندارد افزایش می یابد و ارزش تولید کالاهایی که در داخل کمبود عرضه برای آنها وجود دارد کاهش می یابد بدین ترتیب رفاه عمومی افزایش می یابد.

۳.۵ افزایش جمعیت پا افزایش نیروی کار

اسمیت جمعیت را نیروی کار تلقی می کند بنابراین با افزایش جمعیت موافق است و آن را یکی از عوامل توسعه اقتصادی می داند. او معتقد است کار فرمایان باید دستمزدها را به بیش از سطح حداقل معنیت افزایش دهند تا کارگران تشویق به ازدواج و تولید مثل شوند و بدین ترتیب جمعیت افزایش یابد با افزایش جمعیت، عرضه نیروی کار افزایش می یابد افزایش عرضه کار موجب افزایش مصرف و افزایش سود و افزایش سرمایه گذاری و تولید بیشتر و نهایتاً رشد و توسعه اقتصادی می شود.

3.6 مدل رشد اقتصادی آدام اسمیت

آدام اسمیت برای مدل رشد اقتصادی خود فرضیاتی را در نظر گرفته است. مدل فقط در قالب این فرضیات قابل تحلیل است. اسمیت مدل خود را در دو وضعیت یکی در حالتی که محصول سال قبل صرف تولید دوره جاری می شود و دیگری در حالتی که تمام محصول سال قبل صرف تولید نمی شود و بخشی از آن صرف کارگران غیر تولیدی می شود ارائه می کند.

فرضیات مدل

1. اشتغال کامل وجود دارد.
2. شرایط رقابت کامل وجود دارد.
3. دولت در اقتصاد دخالت ندارد.
4. تجارت در داخل و خارج کشور آزاد است.
5. اقتصاد یک بخشی و تک محصولی است.
6. محصول سال قبل انباشت اولیه سرمایه سال جاری را تشکیل می دهد.

متغیرهای مدل

مقدار محصول در دوره جاری

= مقدار محصول در دوره قبل Y_t

= دستمزد کارگر بر حسب محصول ذرت در دوره جاری Y_{t-1}

= بازده یا تولید متوسط کارگر که ثابت فرض می شود. W_t

= تعداد کارگری که با محصول سال قبل می توان استخدام کرد

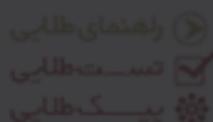
$$= \frac{Y_{t-1}}{W_t}$$

نرخ رشد اقتصادی

$$G = \frac{Y_t - Y_{t-1}}{Y_{t-1}}$$

۷.۳.۱ وضعیت اول

در این وضعیت فقط یک نوع کارگر وجود دارد و آن هم کارگر مولد است. یعنی شرایط اشتغال کامل حاکم است و هیچ نیرویی بیکار نیست. لذا تمام محصول به دست آمده دوره قبل صرف استخدام نیروی کار برای دوره جاری می شود.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

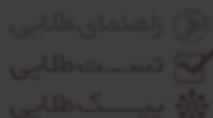
محصول دوره جاری از تعداد کارگران استخدام شده ضرب در بازده هر کارگر به دست می آید یعنی:

$$Y_t = \frac{Y_{t-1}}{W_t} \cdot P$$

$$\frac{Y_t}{Y_{t-1}} - 1 = \frac{P}{W_t} - 1$$

$$\frac{Y_t - Y_{t-1}}{Y_{t-1}} = \frac{P}{W_t} - 1$$

$$G = \frac{P}{W_t} - 1$$

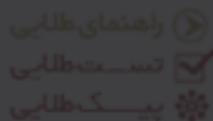
Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

تفسیر رابطه نرخ رشد اقتصادی

نرخ رشد اقتصادی رابطه مستقیم با بازدهی نیروی کار و رابطه معکوس با دستمزد نیروی کار دارد. تفسیر رابطه فوق بسیار ساده است از نظر ریاضی چون در صورت قرار گرفته و علامت آن مثبت است بنابراین با رابطه مستقیم دارد. در مورد نیز چون در مخرج قرار گرفته و علامت آن منفی است بنابراین با رابطه معکوس دارد.

اگر هر دو متغیر و یا نسبت آنها ثابت بماند نرخ رشد اقتصادی ثابت خواهد ماند.

2.7.3 وضعیت دوم

■ در این وضعیت فرض می شود که در اقتصاد دو نوع کارگر وجود دارد:

1. کارگران تولیدی : نیروهایی هستند که در بخش کشاورزی اشتغال به کار دارند و در تولید ذرت مشارکت دارند.

2. کارگران غیر تولیدی: نیروهایی هستند که در بخش های دیگر اشتغال به کار دارند و در تولید محصولات غیرکشاورزی مثل معلمی، وکالت، پرستاری و سایر مشاغل خدماتی اشتغال به کار دارند ولی در تولید محصول ذرت مشارکتی ندارند.

برای سادگی فرض می شود α درصد از محصول دوره قبل برای نیروهای مولد و $1-\alpha$ درصد برای نیروهای غیر مولد صرف می شود.

$$\frac{\alpha Y_{t-1}}{W_t}$$

$$\frac{Y_t - Y_{t-1}}{Y_{t-1}} = \frac{\alpha P}{W_t} - 1$$

$$Y_t = \frac{\alpha Y_{t-1}}{W_t} \cdot P$$

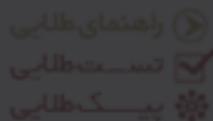
$$\frac{Y_t}{Y_{t-1}} = \frac{\alpha P}{W_t}$$

$$G_1 = \frac{\alpha P}{W_t} - 1$$

$$\frac{Y_t}{Y_{t-1}} - 1 = \frac{\alpha P}{W_t} - 1$$

تفسیر رابطه نرخ رشد اقتصادی

نرخ رشد اقتصادی با بازده نیروی کار رابطه مستقیم و با دستمزد نیروی کار در دوره جاری رابطه معکوس دارد. تفسیر ریاضی و اقتصادی آن مشابه وضعیت 1 است.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان دلنشگان

8.3 انتقادات وارد شده به نظریه آدام اسمیت

1. ایستا بودن مدل
2. پس انداز یک جانبی
3. تجارت بین الملل : به طور ضمنی فرض نموده که در صحنه بین المللی شرایط بازار رقابت کامل حاکم است
4. فرض وجود رقابت کامل : این فرض کاملاً غیر واقعی است
5. اشتغال کامل: اسمیت فرض کرده که در جوامع اشتغال کامل وجود

پایان

نظریه رشد اقتصادی آدام اسمیت

راهنمای طلاب
انتشارات طلاسی
تسنیع طلابی
بیوگان راهنمکار

Lashkari.Dr

www.BioGanRehnamkar.com

فصل چهارم ادامه

نظریه رشد اقتصادی دیوید ریکاردو

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

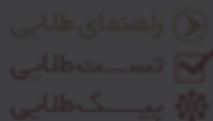
طرح درس

- فرض مدل رشد اقتصادی دیوید ریکاردو را توضیح دهد.
- مدل رشد اقتصادی دیوید ریکاردو را توضیح دهد.
- مدل توزیع درآمد دیوید ریکاردو را توضیح دهد.

هدف کلی

هدف کلی آشنایی دانشجویان
با نظریه رشد اقتصادی دیوید
ریکاردو و نظریه توزیع درآمد
وی است.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

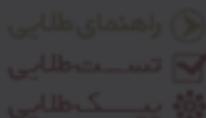
انتشارات طلا
پویندگان
بیک طلا

هدفهای رفتاری

- سود را تعریف کند.
- اجاره را تعریف کند.
- رانت را تعریف کند.
- دستمزد را تعریف کند.
- عوامل تولید را نام ببرد.
- قانون مفرغ دستمزد را تعریف کند.
- قانون بازدهی نزولی را توضیح دهد.
- فروض مدل رشد اقتصادی دیوید ریکاردو را توضیح دهد.
- مدل رشد اقتصادی دیوید ریکاردو را توضیح دهد.
- مدل توزیع درآمد دیوید ریکاردو را توضیح دهد.

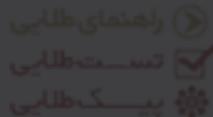
مقدمه

- دیوید ریکاردو (1772-1823) از جمله اقتصاد دانان مکتب کلاسیک و از پیشگامان علم اقتصاد است. دیدگاه ریکاردو در مورد توسعه شبیه دیدگاه آدام اسمیت است ولی تفاوت هایی هم دارد. عامل کمیاب در نظریه اسمیت نیروی کار ولی در نظر یه ریکاردو عامل کمیاب زمین است. بنابراین در این نظریه اجاره زمین نسبت به قیمت سایر عوامل تولید افزایش می پابد.
- تأکید اسمیت بر تولید بود ولی تأکید ریکاردو بر توزیع است. ریکاردو در نظریه خود به سه عامل تولید: 1. زمین، 2. کار، 3. سرمایه اشاره می کند.

مدل رشد اقتصادی دیوید ریکاردو

■ دیوید ریکاردو برای مدل رشد اقتصادی خود فرضیاتی را در نظر گرفته است. مدل فقط در قالب این فرضیات قابل تحلیل است. دیوید ریکاردو دو مدل یکی برای رشد اقتصادی و دیگری برای توزیع محصول بین عوامل تولید ارائه می کند.

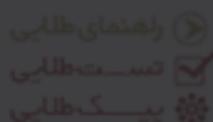

فرضیات مدل

- تکنولوژی ثابت است.
- عرضه زمین ثابت است.
- عوامل تولید قابلیت جانشینی ندارد.
- دستمزدها در سطح حداقل معشیت است.
- در اقتصاد کمبود تقاضای مؤثر وجود ندارد.
- قانون بازدهی نزولی در مورد زمین صدق می کند.
- تقاضا برای نیروی کار به انداشت سرمایه بستگی دارد.
- در تمامی بازارها شرایط بازار رقابت کامل حاکم است.
- اقتصاد یک بخش و تک محصولی است.

مدل رشد اقتصادی ریکاردو

■ فرض می شود دو نوع زمین وجود دارد یکی مرغوب و دیگری نامرغوب، اجاره زمین های مرغوب از نامرغوب بیشتر است چون نیاز به هزینه آماده سازی ندارد و محصول بیشتری از آنها به دست می آید. ابتدا فرض می شود جمعیت کم است و محصولی که از زمین های مرغوب به دست می آید تکافوی جمعیت را می دهد.

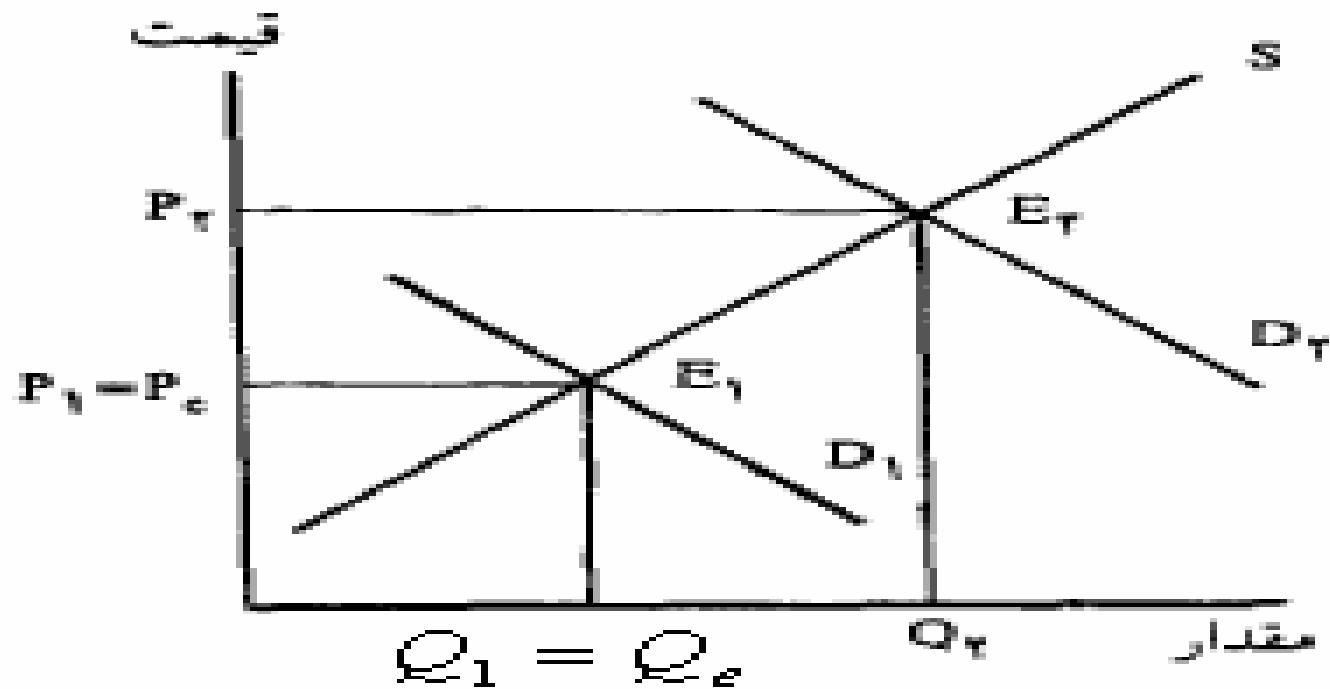
Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

متغیرهای مدل

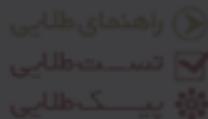
- Q مقدار تولید کل بازار
- q مقدار تولید هر تولید کننده
- D تقاضای کل محصول
- S عرضه کل محصول
- P قیمت محصول در بازار
- MC هزینه نهایی زمین های مرغوب
- AC هزینه متوسط زمین های مرغوب
- MC' هزینه نهایی زمین های نامرغوب
- AC' هزینه متوسط زمین های نامرغوب

عرضه محصول(S) تقاضای محصول(D) را در نقطه C قطع می کند. محصول تعادلی و قیمت تعادلی $P_1 = P_e$ خواهد بود.

نمودار ۳ - ۱ بازار کالاهای کشاورزی

با افزایش جمعیت تقاضا برای محصول افزایش می یابد و قیمت تعادلی به P_2 افزایش می یابد چون قیمت افزایش پافته تقاضا برای زمین به منظور کشت ذرت افزایش می یابد در نتیجه اجاره زمینهای مرغوب هم بالا می رود با افزایش قیمت به P_2 عرضه نیز افزایش می یابد و زمین هایی که حداقل هزینه متوسط آنها به اندازه P_2 باشد زیر کشت می روند. این وضعیت در نمودار (3-4) نشان داده شده است.

Lashkari.Dr

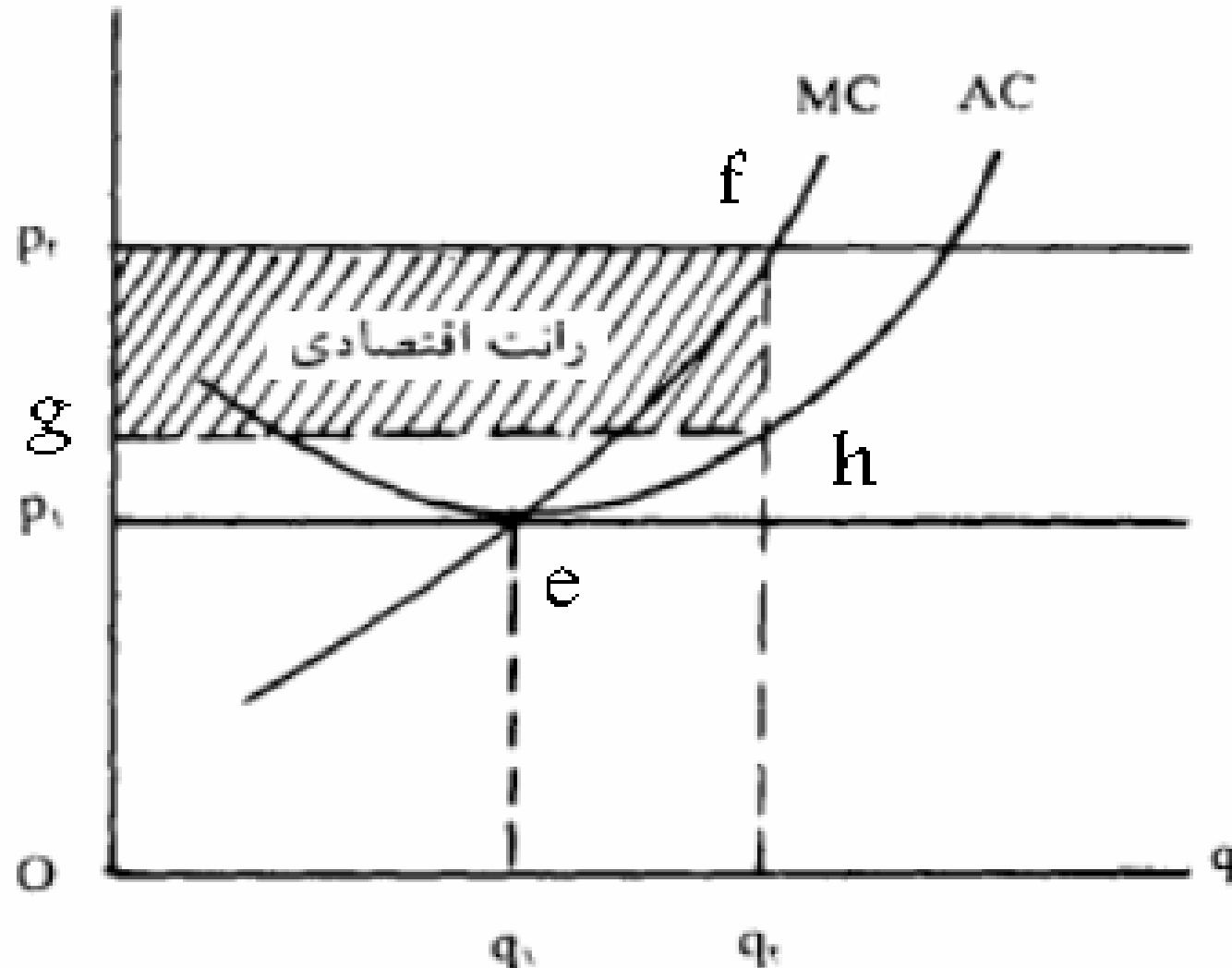
راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان داشکار

بیک طلبی

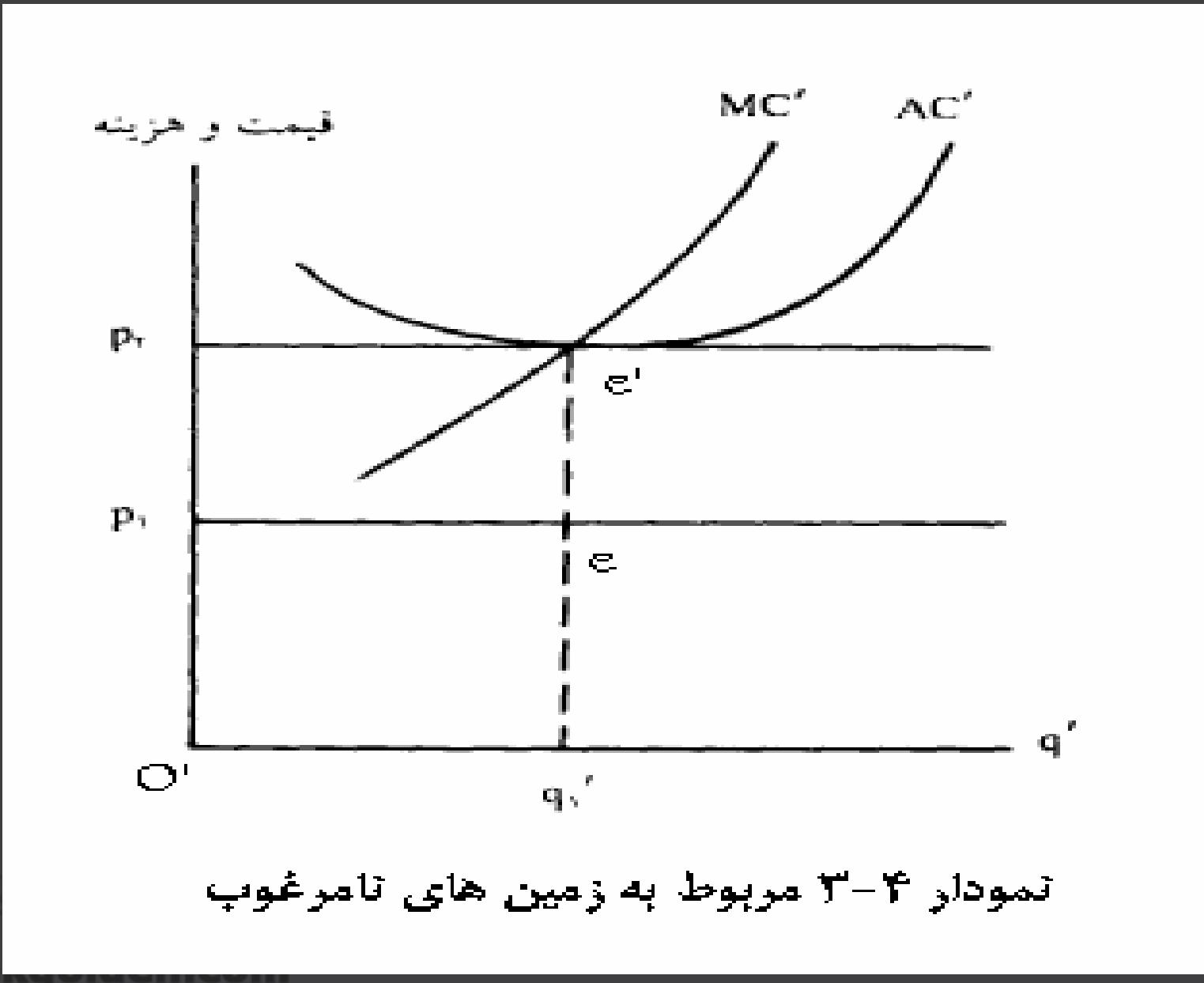
راهنمای طلبی

www.Dookgolden.com

قیمت و هزینه

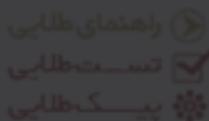

نمودار ۳-۲ مربوط به ذمین های مغلوب

قانون مفرغ دستمزدها

■ دستمزد کارگران در سطح حداقل معیشت تعیین می شود چون دستمزدها تغییر نمی کنند به آن قانون مفرغ دستمزدها / پا قانون آهنین دستمزدها می گویند علت این امر این است که عرضه کار بسیار زیاد است و هیچ نهادی از حقوق کارگران دفاع نمی کند. دستمزد واقعی در طول زمان ثابت و در سطح حداقل معنیت است.

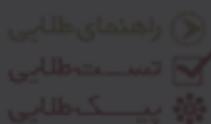

قانون رانت

- زمین در مالکیت فئودالها است.
- تکنولوژی کشاورزی در حال تغییر نیست.
- زمین کشاورزی برای تولید غذا محدود است.
- ابتدا زمین های مرغوب مورد کشت و کار قرار می گیرد.
- در نظریه ریکاردو رانت به معنی مفت خواری و سود غیر اقتصادی است.
- در اوایل قرن نوزده جمعیت در حال افزایش مدام نیاز به غذای بیشتری دارد.
- سهم زمین داران در طول زمان افزایش می یابد.

مدل توزیع درآمد

- ریکاردو مهمترین مسأله اقتصاد را توزیع می داند و معتقد است عوامل تولید به ترتیب اولویت (کمیابی) عبارتند از: 1. زمین، 2. نیروی کار، 3. سرمایه.
- بنابراین محصول تولید شده ابتدا به زمین (به عنوان اجاره) تعلق می گیرد و پس از آن دستمزد کارگر در حداقل مشیت پرداخت می شود. و مابقی تولید سهم سرمایه دار می شود.

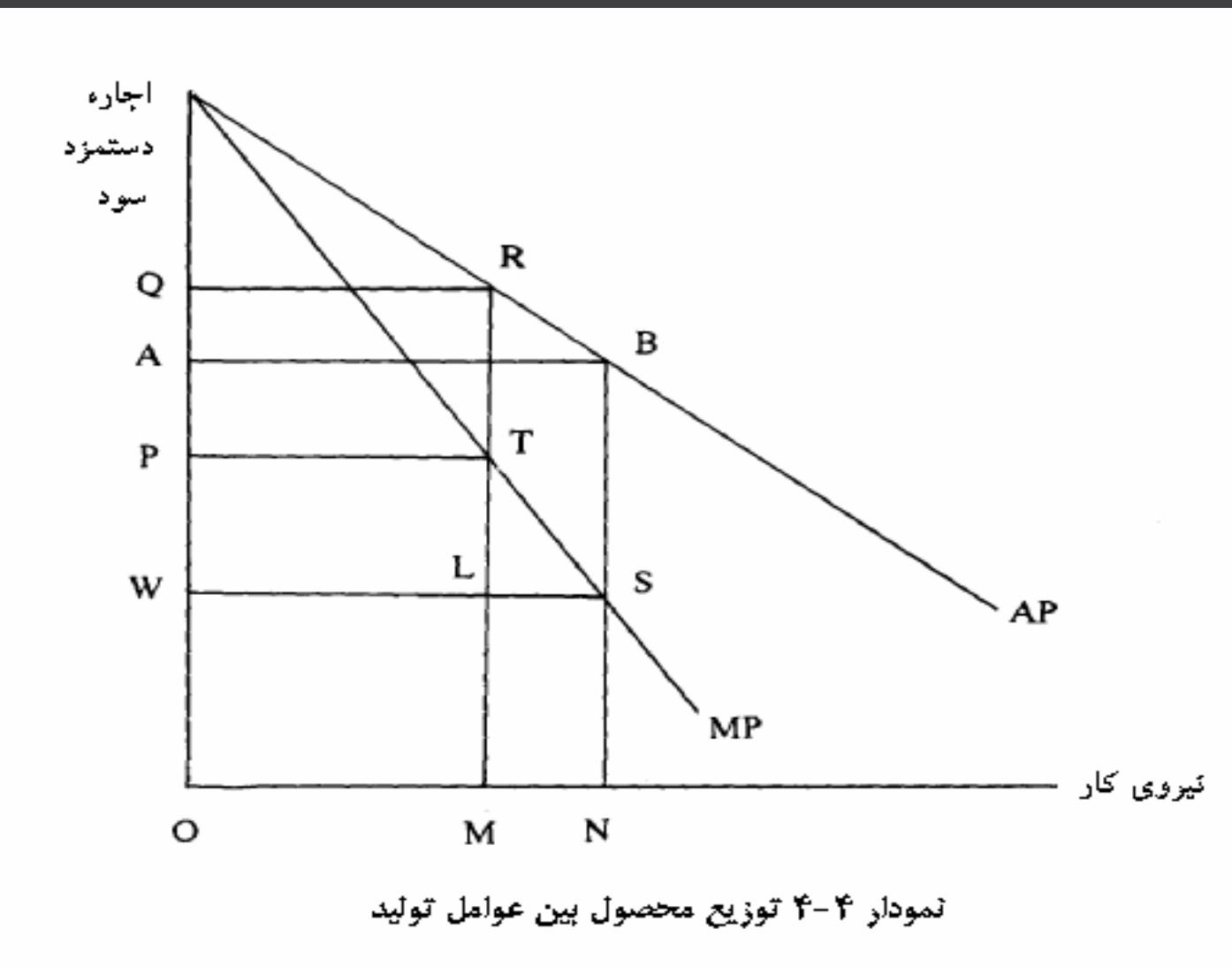
Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان دلشکار

تسبیح طلبی

بیک طلبی

- در این وضعیت سهم سود برابر است با:
- $(\text{سهم اجاره} + \text{سهم دستمزد}) - \text{تولید کل} = \text{سهم سود}$
- چون سهم اجاره + سهم دستمزد = تولید کل می شود

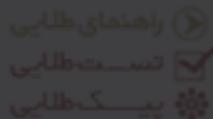
- بنابراین:
- صفر = تولید کل - تولید کل = سهم سود
- چون سهم سود صفر می شود لذا انباشت سرمایه متوقف می شود و اقتصاد وارد رکورد می گردد..

انباشت سرمایه

- به نظر ریکاردو چون کارگران دستمزدی در سطح حداقل معيشت دریافت می کنند لذا پس انداز و سپس سرمایه گذاری توسط دو طبقه زمین دار و سرمایه دار صورت می گیرد که مازاد بر مصرف از تولید ملی سهم می برند.
- پس انداز به دو عامل بستگی دارد :
 1. اراده برای پس انداز
 2. توانایی برای پس انداز

افزایش دستمزدها

■ به نظر ریکاردو دستمزدها در سطح حداقل معشیت تعیین می شود ولی این به معنی ثابت بودن دستمزدها نیست بلکه در اثر افزایش جمعیت تقاضا برای کالاهای کشاورزی افزایش پافته و کارگران قادر به خرید سبد کالاهای مصرفی به اندازه حداقل معشیت نیستند. لذا برای زنده ماندن نیاز به دستمزد بیشتری دارند، متناسب با افزایش قیمت کالاهای کشاورزی دستمزد حداقل معشیت افزایش می پابد.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

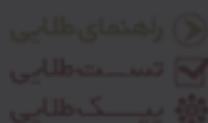
انتشارات طلاسی
پویندگان دلنشگان

تسبیح طلاسی

راهنمای طلاسی

سود در سایر صنایع

■ سود سایر بخش ها نیز تابعی از سود در بخش کشاورزی است. با افزایش دستمزد کارگران در بخش کشاورزی دستمزد کارگران سایر بخش ها نیز افزایش می یابد و با ثابت بودن قیمت محصول سایر صنایع سود این صنایع نیز کاهش می یابد با کاهش نرخ سود در صنایع غیر کشاورزی انپاشت سرمایه نیز کاهش می یابد و این بخش ها نیز وارد رکورد می شوند.

انتقادات وارد بر نظریه ریکاردو

- نظریه ریکاردو یک بخشی و تک محصولی است.
- ریکاردو تکنولوژی را ثابت فرض نموده است.
- نظر ریکاردو در مورد دستمزدها در سطح حداقل معیشت امروزه صحیح نیست.
- فرض وجود بازار رقابت کامل غیر واقعی است.
- نظریه ریکاردو یک مدل توسعه اقتصادی نیست بلکه یک مدل توزیع درآمد است.
- فرض عدم قابلیت جانشینی عوامل تولید غیر واقعی است.
- در جوامع صنعتی مازاد تولید بیش از حداقل معیشت کارگران به سرمایه دارانی تعلق می گیرد که میل شدیدی به پس انداز و سرمایه گذاری دارد.

نظریه رشد اقتصادی دیوید ریکاردو پایان

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل چهارم ادامه

شُورِیٰ مالتُوس

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان راهنمگار
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

- 1- توسعه اقتصادی از نظر مالتوس
- 2- عوامل مؤثر بر ازدیات ژروت و توسعه اقتصادی
- 3- نظر مالتوس در مورد جمیعت

هدف کلی

هدف کلی آن است که دانشجو
با نظریه توسعه اقتصادی و
نظریه

راهنمایی طلبی
تسهیت طلبی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

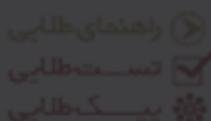
Lashkari.Dr

جمعیتی مالتوس آشنا شود.

www.Dookgolden.com

هدفهای رفتاری

- 1 آشنایی با توسعه اقتصادی از نظر مالتوس
- 2 آشنایی با عوامل مؤثر بر افزایش ثروت و توسعه اقتصادی
- 3 آشنایی با راه حل‌های افزایش تقاضای مؤثر و افزایش ارزش تولیدات
- 4 آشنایی با نظریه دام تعادل در سطح پایین
- 5 آشنایی با رشد متعادل
- 6 آشنایی با نظریه مالتوس در خصوص جمعیت
- 7 آشنایی با انتقادات وارد بر نظریه مالتوس

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

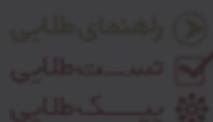

انتشارات طلاسی
پویندگان دانشگاه
بیک طلاسی

مقدمه

مالتوس از اقتصاد دانان بدین مکتب
کلاسیک و از پیشگامان رشته اقتصاد
توسعه است.

مالتوس نسبت به رشد جمیعت دیگاه
بدینانه ای داشت.

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان دلنشکار

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

توسعه اقتصادی از نظر
مالتوس اقتصادی دارای
از نظر مالتوس توسعه اقتصادی پای
روند طبیعی در جوامع انسانی نمی
باشد.

سوالات متداول پر از پپ

ثروت و توسعه

- 1 عوامل ساسی و صادر معنوی
- 2 تمرکز سرمایه
- 3 زمین حاصلخیز
- 4 اختراعات و نوآوری در جهت
صرفه جویی در نیروی کار

توسعه اقتصادی و راه حل‌هایی افزایش

تقاضای مؤثر و افزایش ارزش تولیدات

1- توزیع عادلانه تر ثروت و درآمد

2- گسترش بازرگانی داخلی و خارجی

3- حفظ مصرف کنندگان غیر مولد

4- طرح کار عمومی برای از بین
دستورکاری افزایش تقاضا

نظریه مالتوس در خصوص

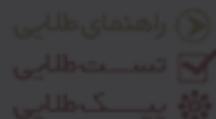
جمعیت

مالتوس معتقد بود جمعیت با
تصاعد

هندسی و امکانات با تصاعد حسابی

رشد

می کند بنابراین پس از مدت
کوتاهی

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

نظریه دام تعادل در سطح پایین

با افزایش درآمد ملی ابتدا درآمد سرانه

نیز افزایش

می پاد، در نتیجه نرخ مرگ و میرکاهش و

نرخ

زاد و ولد افزایش خواهد پافت و به دنبال آن

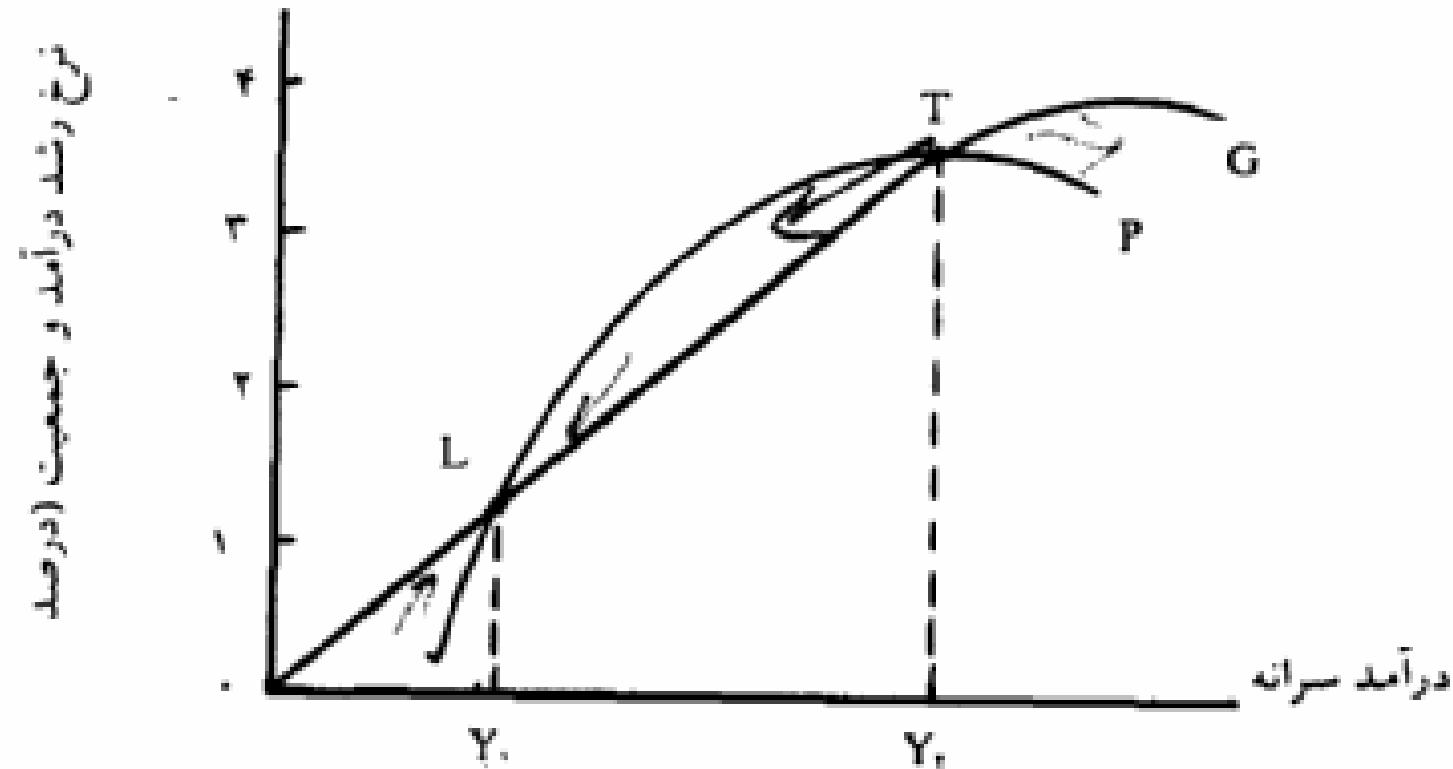
نرخ

Lashkari.Dookgolden.com

رشد جمعیت افزایش می پاد. این امر

نقطه L تعادل در سح پایین و نقطه T تعادل در سطح بالا را نشان می دهد

رشد متعادل

مالتوس از طرفداران نظریه رشد متعادل
اقتصادی

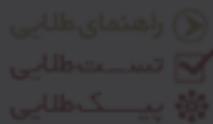
است وی معتقد است ابتدا باید بخش

کشاورزی

توسعه پابدا زمانی که به دلیل قانون بازدهی

نرولی

دستگار امکان داشت، کشاورزی محمد نداشت

Lashkari.Dr

www.ookgolden.com

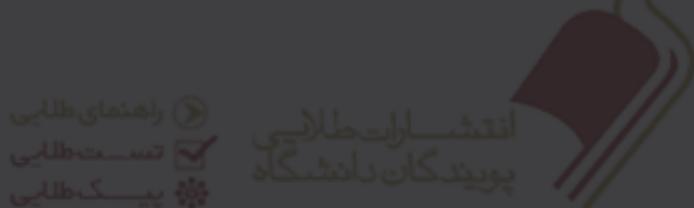
انتشارات طلاسی
تسخیط طلاسی
پویندگان لاشکار

بیک طلاسی

انتقادات وارد بر نظریه

- 1- مالتوس معتقد است **فقط زمین داران** پس انداز می کنند در صورتی که صاحبان درآمد پس انداز می کنند.
- 2- مالتوس معتقد است تمرکز سرمایه به طور خودکار موجب رکود می شود.
- 3- مالتوس معتقد است کمبود تقاضای مؤثر به علت صرفه جویی سرمایه داران رخ می دهد.
- 4- مالتوس معتقد است بر تقاضای مؤثر خیلی تأکید می کند در صورتی که کمبود تولید از آن مهمتر است.

پایان نظریه مالتوس

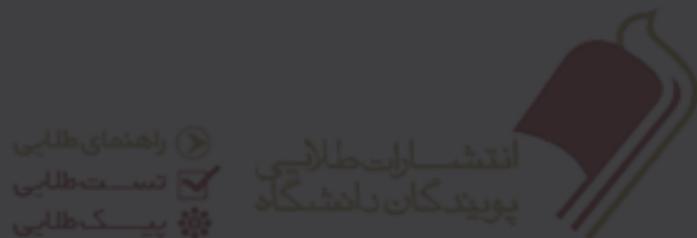

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل چهارم ادامه

تئوري جلن استوارت ميل

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

- 1- زمین داران
- 2- سرمایه داران
- 3- کارگران
- 4- وضعیت سکون
- 5- نقش دولت از دیدگاه میل

هدف کلی

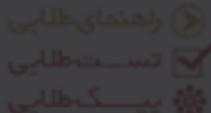
هدف کلی آن است که
دانشجو با تئوری میل
آشنا شود.

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

هدفهای رفتاری

- 1- آشنایی با زمین داران
- 2- آشنایی با سرمایه داران
- 3- آشنایی با کارگران
- 4- آشنایی با وضعیت سکون
- 5- آشنایی با نقش دولت از دیدگاه میل

Lashkari.Dr

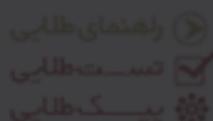
www.Dookgolden.com

راهنمایی طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

مقدمه

میل تحت تأثیر اندیشه های پدر با
لیرالپیسم کلاسیک آشنا شد.

پس از چندی به سوپرالپیسم گرایش
پیدا کرد و تلاش کرد بین لیرالپیسم
و سوپرالپیسم تلفیقی ایجاد نماید.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

انتشارات طلای
تسنی طلای
پویندگان راهنمایی

راهنمایی طلای
تسنی طلای
پویندگان راهنمایی

به سه طبقه تقسیم می کند.

- 1- زمین داران
- 2- سرمایه داران
- 3- کارگران

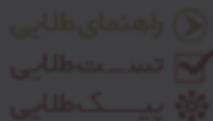

۱- زمین داران

زمین داران بابت زمین خود
اجاره

دریافت می کنند. در
مسیر تحولات

اقتصادی یک جامعه رانت ارضی

Lashkari.Dr

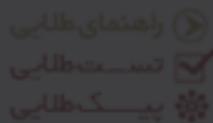
www.Bookgolden.com

2- سرمایه داران

سرمایه داران بابت سرمایه خود
سود

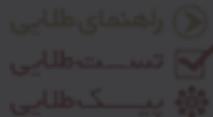
دریافت می کنند. در مسیر تحولات
اقتصادی پاک جامعه سود تمایل به

کاهش می باشد.

کارگران باید کارخود
دستمزد
دریافت می کنند . در
مسیر

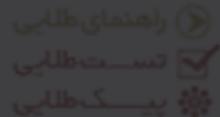
تحولات اقتصادی پلی جامعه

وضعیت سکون

استوارت میل معتقد است که نرخ
سود

دارای روند کاهشی به سوی حداقل
است

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پرسنل داشتگار
بیک طلبی
و اقتصاد در وضعیت رکود قرار می
گیرد

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

نقش دولت از دیدگاه میل

استوارت میل نقش دولت را در
فعالیتهای اقتصادی بسیار
ناچیز و محدود می داند.

پایان

تئویری جان استوارت میل

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل چهارم ادامه

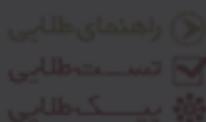
نظریه توسعه اقتصادی کارل مارکس

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

- مراحل توسعه را در نظریه کارل مارکس
- فرض مدل توسعه اقتصادی کارل مارکس
- مدل توسعه اقتصادی کارل مارکس
- نقطه عطف توسعه اقتصادی کارل مارکس
- مرحله پس از مرحله سوپیالیسم
- انتقاداتی که به نظریه کارل مارکس وارد شده است.

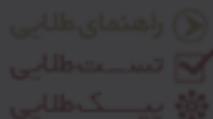
Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیت طلبی
پویندگان لاشکار

هدف کلی

■ هدف کلی این بخش آشنایی دانشجویان با نظریه توسعه اقتصادی کارل مارکس است.

هدفهای رفتاری

- آشنایی دانشجو با مراحل توسعه را در نظریه کارل مارکس
- آشنایی دانشجو با فرض مدل توسعه اقتصادی کارل مارکس
- آشنایی دانشجو با مدل توسعه اقتصادی کارل مارکس
- آشنایی دانشجو با نقطه عطف توسعه اقتصادی کارل مارکس
- آشنایی دانشجو با مراحل توسعه اقتصادی کارل مارکس

مقدمه

کارل مارکس(1818-1883) فیلسوف، جامعه‌شناس، مورخ و اقتصاددان فرن نوزدهم میلادی بزرگترین منتقد نظام

سرمایه داری است. مکتب سوپرالیسم علمی حاصل تلاش

اوست. نام کتاب مشهور مارکس سرمایه است.
مارکس

امیدی به اصلاح نظام سرمایه داری نداشت و معتقد بود نظام

نگرش فلسفی مارکس

- بخشی از فلسفه مارکسیستی که به شناخت جامعه و تغییر و تحولات آن می پردازد ماتریالیسم تاریخی نام دارد
- روابط تولیدی عبارت است از روابطی که بین انسانها در جریان تولید مبادله و توزیع منابع مادی مانند روابط مالکیت و خصوصیات طبقاتی پلک جامعه به وجود می آید .
- شیوه تولید عبارت از وحدت دیالکتیکی روابط تولیدی و نیروهای تولیدی است .

هگل با دیدگاه دیالکتیکی به جهان می نگرد و
چهار اصل دیالکتیک را در مورد اصالت و تکامل
ماده به صورت زیر ذکر می کند:

- 1. اصل اول دیالکتیک : حرکت
- 2. اصل دوم دیالکتیک : تضاد
- 3. اصل سوم دیالکتیک: تأثیر متقابل
- 4. اصل چهارم دیالکتیک: جهش

۱. اصل اول دیالکتیک: حرکت

■ هر ماده به خودی خود دارای حرکت است و این حرکت رو به تکامل است.

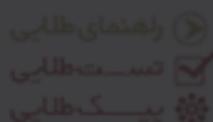
۲. اصل دوم دیالکتیک : تضاد

■ هر پدیده حاوی اضداد است و در هر پدیده عنصري به نام تز وجود دارد که می خواهد آن پدیده و ماده به حالت موجود باقی بماند. عنصر دیگري به نام آنتي تز در درون آن پدیده تلاش می کند تا وضعیت موجود را تغییر دهد، نتیجه تضاد بین تز و آنتي تز، سنتز است.

۳. اصل سوم دیالکتیک:

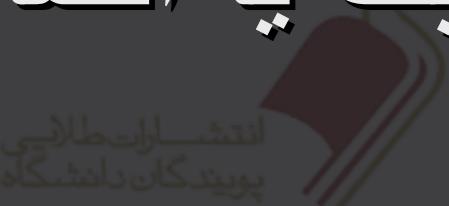
تأثیر متقابل

■ هر کدام از عناصر درون هر پدیده بر روی همپیگر تأثیر متقابل دارند و همپیگر را تضعیف، تقویت یا اصلاح می کنند.

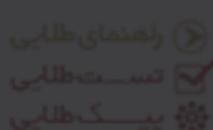
Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

4. اصل چهارم دیالکتیک: جهش

پس از مبارزه تر و آنتی تر و تأثیر مقابل آنها بر روی یکدیگر، پدیده موجود به پدیده جدیدی تبدیل می شود که دیگر پدیده قبلی نیست این تغییر حالت را جهش می نامند.

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

شیوه تولید در نظریه مارکس

■ از نظر مارکس اقتصاد زیر بنا است و مهمترین عامل تغییر و تحول جوامع اقتصاد است. تمامی پدیده های اجتماعی تحت تأثیر اقتصاد قرار می گیرد. در هر جامعه ای یک سری ابزار تولید وجود دارد و بین عوامل تولیدی روابط خاصی حاکم است ابزار تولید و روابط تولیدی مشخص کننده شیوه تولیدی هستند.

نظريه توسعه اقتصادي ماركس

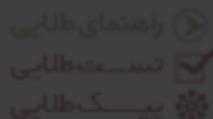
- ماركس نظریه خود را به 5 مرحله تاریخی زیر تقسیم می کند :
 - 1. مرحله اول : کمون اولیه
 - 2. مرحله دوم : برده داری
 - 3. مرحله سوم : فئودالیسم
 - 4. مرحله چهارم : سرمایه داری (کاپیتالیسم)
 - 5. مرحله پنجم: سوسيالیسم

۱. مرحله اول : کمون اولیه

■ جامعه سنتی کوچکی که در آن همه انسانها کار می کنند و از محصول به دست آمده به صورت اشتراکی استفاده می کنند. در این جامعه طبقه وجود ندارد ولی به مرور ابزار تولید منکامل می شود و مالکیت خصوصی در خصوص ابزار تولید ایجاد می شود.

2. مرحله دوم : برده داری

■ در این مرحله جامعه به دو طبقه برده و برده دار تقسیم می شود. انسانهای فوی انسانهای ضعیف را استثمار می کنند. صاحب برده می تواند آن را بکشد، بزند، بفروشد یا آن را آزاد کند.

Lashkari.Dr

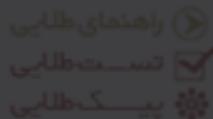
www.Bookgolden.com

3. مرحله سوم : فئودالیسم

■ بردۀ داران دیروز مالکین و فئودال‌های این مرحله تاریخی می‌شوند. برده‌گان دیروز رعیت و دهقان امروز می‌شوند. در این مرحله فئودال‌ها زمین‌ها را تصاحب کرده و برده‌گان را وادار به کشت و زرع می‌کنند و نان بخور و نمیری به آنها می‌دهند و

با شیوه‌ی منکامل تر از قبل آن‌ها را استثمار

Lashkari.Dr

www.lashkargolden.com

انتشارات طلاسی
تسهیط طلاسی
پویندگان راهنمایی
بیک طلاسی

4 . مرحله چهارم: سرمایه داری (کاپیتالیسم)

■ فئوادل ها در این مرحله صاحبان صنایع و کارخانه ها می شوند رعایا کارگر(پرولتر) می شوند، دو طبقه سرمایه دار و کارگر شکل می گیرد. سرمایه داران مالک زمین، کارخانه و ابزار تولید هستند، کارگران فاقد مالکیت ابزار تولیدند و برای ادامه زندگی مجبور به کار برای سرمایه دار می شوند. در این مرحله کارگران مورد استثمار قرار می گردند.

به نظر مارکس جامعه سرمایه داری به دلیل دو ویژگی ذاتی شرایط نابودی خود را فراهم می سازد:

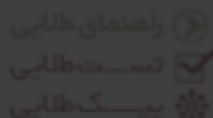
- 1. نظام سرمایه داری در درون خود عمدتاً کارگران غیر ماهری را پرورش می دهد که با حداقل دستمزد امرار معاش می کنند.
- 2. نفع طبی طبقه سرمایه دار توسعه ظرفیت صنعتی را به دنبال دارد و رقابت شکننده ای را ایجاد می کند. تضاد از آنجا حاصل می شود که قدرت خرید طبقه کارگر برای خرید کالاهای تولید شده کافی نخواهد بود.

5. مرحله پنجم: سوسيالپسم

- پس از پایان مرحله فئودالیسم حکومت کارگری تشکیل می شود این مرحله تاریخی سوسيالیم نام دارد. مرحله سوسيالپسم دارای دو خصیصه است:
 - 1. بی طبقه شدن جامعه هنوز محقق نشده است ولی کارگران طبقه مسلط جامعه را تشکیل می دهند.
 - 2. شعار این مرحله این است. "هرکس به اندازه توانش کار می کند و به اندازه کارش دریافت می کند."

جامعه ایده آل مارکس جامعه کمونیسم

■ پس از تکامل جامعه سوپرالیستی جامعه پیشرفتی نری به نام کمونیسم شکل می‌گیرد. در این مرحله طبقه به طور کامل از بین می‌رود شعار این مرحله تاریخی این است "هر کس به اندازه توانش کار می‌کند و به اندازه نیازش دریافت می‌کند."

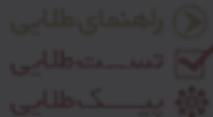

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

مدل توسعه اقتصادی کارل مارکس

■ مدل مارکس با توجه به شرایط تاریخی و اجتماعی زمان او تدوین شده است این مدل دارایی فرضی است که در قالب آن فرض نتایجی که استخراج شده قابل تحلیل است.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویدگان راهنمای
رسان طلبی

فرضیات مدل

- فرضیات مدل مارکس عبارتند از:
- 1. دستمزد در سطح حداقل معیشت است.
- 2. جامعه دارای دو طبقه کارگر و سرمایه دار است.
- 3. کار و سرمایه قابلیت جانشینی دارند.
- 4. سرمایه دار خواهان حداکثر کردن سود است.

متغیرهای مدل

- $C =$ سرمایه ثابت شامل مواد اولیه، کارخانه و ماشین آلات
- $V =$ سرمایه متغیر شامل مجموع دستمزد کارگران
- $K=C+V$ سرمایه شامل سرمایه ثابت و سرمایه متغیر
- $S =$ ارزش اضافی
- $P =$ نرخ سود
- $W =$ ارزش کالای تولیدی
- $S/V =$ نرخ استثمار
- $C/V =$ ترکیب ارگانیک سرمایه (نسبت سرمایه ثابت به سرمایه متغیر)

ارزش کالای تولیدی (W) پا قیمت کالا بیشتر از سرمایه اولیه به کار گرفته شده در جریان تولید است
یعنی:

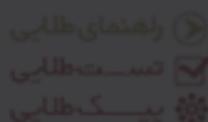
$$W > C + V$$

- تفاوت این دو ارزش یعنی قیمت و سرمایه اولیه ارزش اضافی نام دارد.

$$W - (C + V) = S$$

$$W = C + V + S$$

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

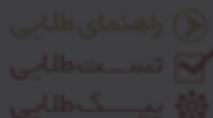
سرمایه دار از سه روش در پیش دارد تا ارزش اضافی را افزایش دهد:

- 1. افزایش ساعت کار : این روش بسیار محدود است.
- 2. کاهش دستمزد: چون دستمزد در سطح حداقل معیشت است لذا سرمایه دار نمی تواند از این روش استفاده نماید.
- 3. جایگزینی سرمایه ثابت به جای متغیر: چون کارفرما در استفاده از دو روش بالا محدودیت دارد روش سوم را بر می گزیند و سرمایه ثابت را جانشین

نرخ سود سرمایه دار از فرمول زیر به دست می آید:

$$P = \frac{S}{C + V}$$

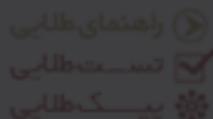
$$P = \frac{\frac{S}{V}}{\frac{C}{V} + 1}$$

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

سرمایه دار "مرغ تخم طلایی خود را می کشد" یعنی کارگران را اخراج می کند و به جای آنها ماشین آلات را جایگزین می کند. که این امر منتهی به کاهش سود و افزایش ذخیره بیکاران و تضاد طبقاتی در جامعه سرمایه داری شده و نظام سرمایه داری از هم می پاشد و تبدیل به جامعه سوپرالیستی می شود.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

انتقادات وارد شده به نظریه مارکس

- 1. کشورهایی که به مرحله سوپریوریتیت رسیدند هیچگدام از مرحله سرمایه داری عبور نکرده اند.
- 2. کشورهایی که به اوج نظام سرمایه داری رسیده اند وارد مرحله سوپریوریتیت نشده‌اند.

پایان نظریه کارل مارکس

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل چهارم ادامه

تئوري شومپتن

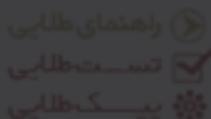
راهنمای طلبی
انتسابات طلابی
تسهیط طلبی
پویندگان دانشگاه
پیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

- 1- انسانهای خلاق و نوآور
- 2- طبقه بندی نوآوری
- 3- روند نوآوری و تقلید
- 4- ادوار اقتصادی
- 5- شکست نظام سرمایه داری
- 6- انتقادات وارد بر تئوری شومپتر

هدف کلی
هدف کلی این بخش آن
است که دانشجویان با
نظریه شو مپیر آشنا
شوند

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان راهنمکار

هدفهای رفتاری

- 1 آشنایی با انسانهای خلاق و نوآور
- 2 آشنایی با طبقه بندی نوآوری
- 3 آشنایی با روند نوآوری و تقلید
- 4 آشنایی با ادوار اقتصادی
- 5 آشنایی با شکست نظام سرمایه داری

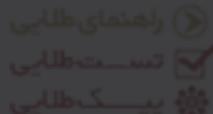
مقدمه

شومپیتر یکی از بزرگترین
اندیشمندان

مکتب سرمایه داری است.

شومپیتر

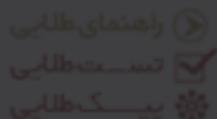
همانند کارل مارکس ناپودی و
زوال

Lashkari.Dr

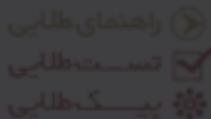
www.Dookgolden.com

انسانهای خلاق و نوآور
شومپتر نقش انسانهای خلاق و
نوآور را در توسعه اقتصادی بسیار مهم
و کلیدی می داند. از نظر شومپتر

شومپیتر نوآوری را به 5 طبقه تقسیم می کند:

1. تولید کالای جدید
2. به کارگیری تکنولوژی با روش جدید تولید
3. به وجود آوردن پاکشاف بازارهای جدید
4. دسترسی به مواد اولیه جدید

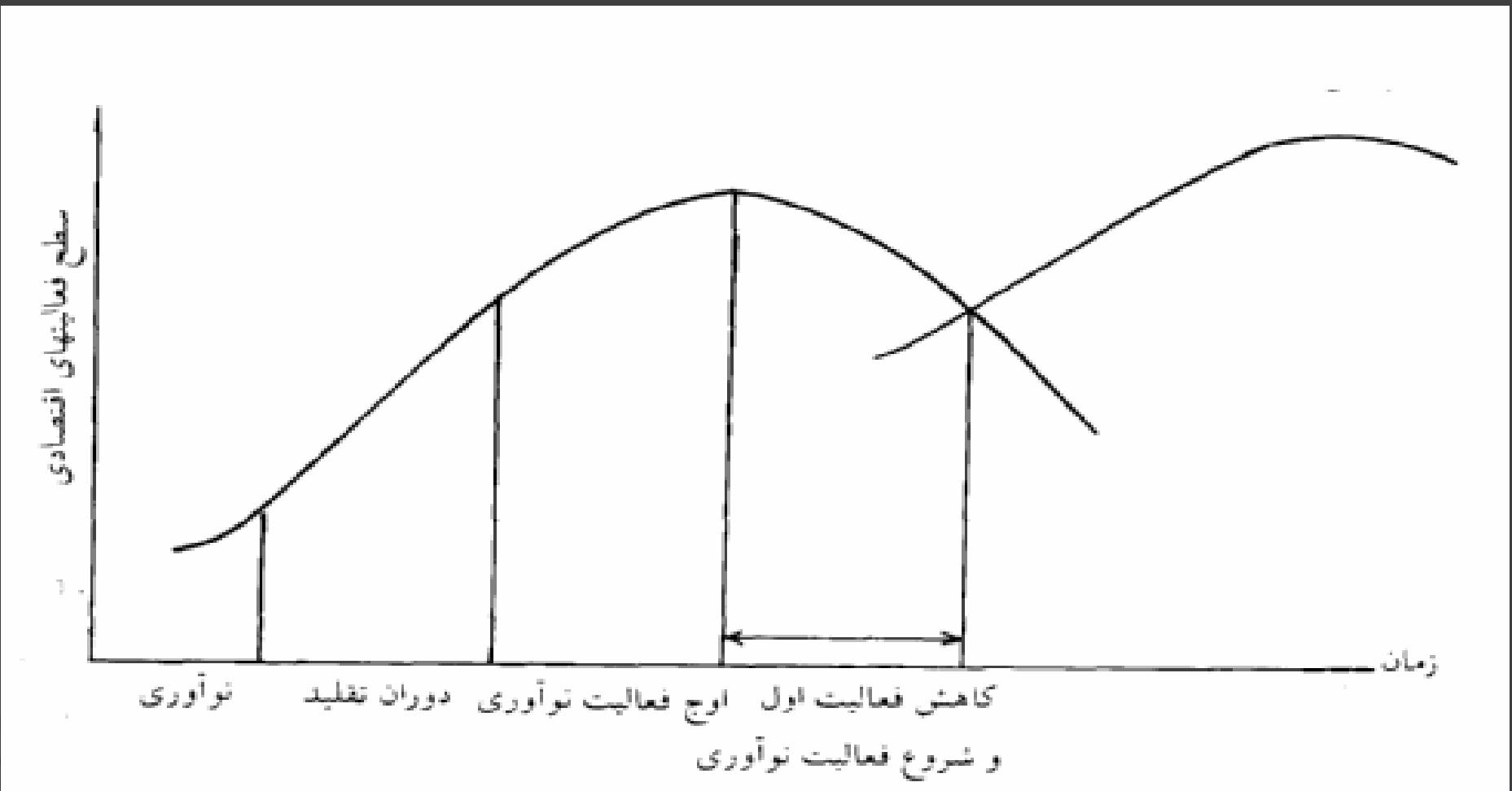

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان داشتگار
بیک طلبی

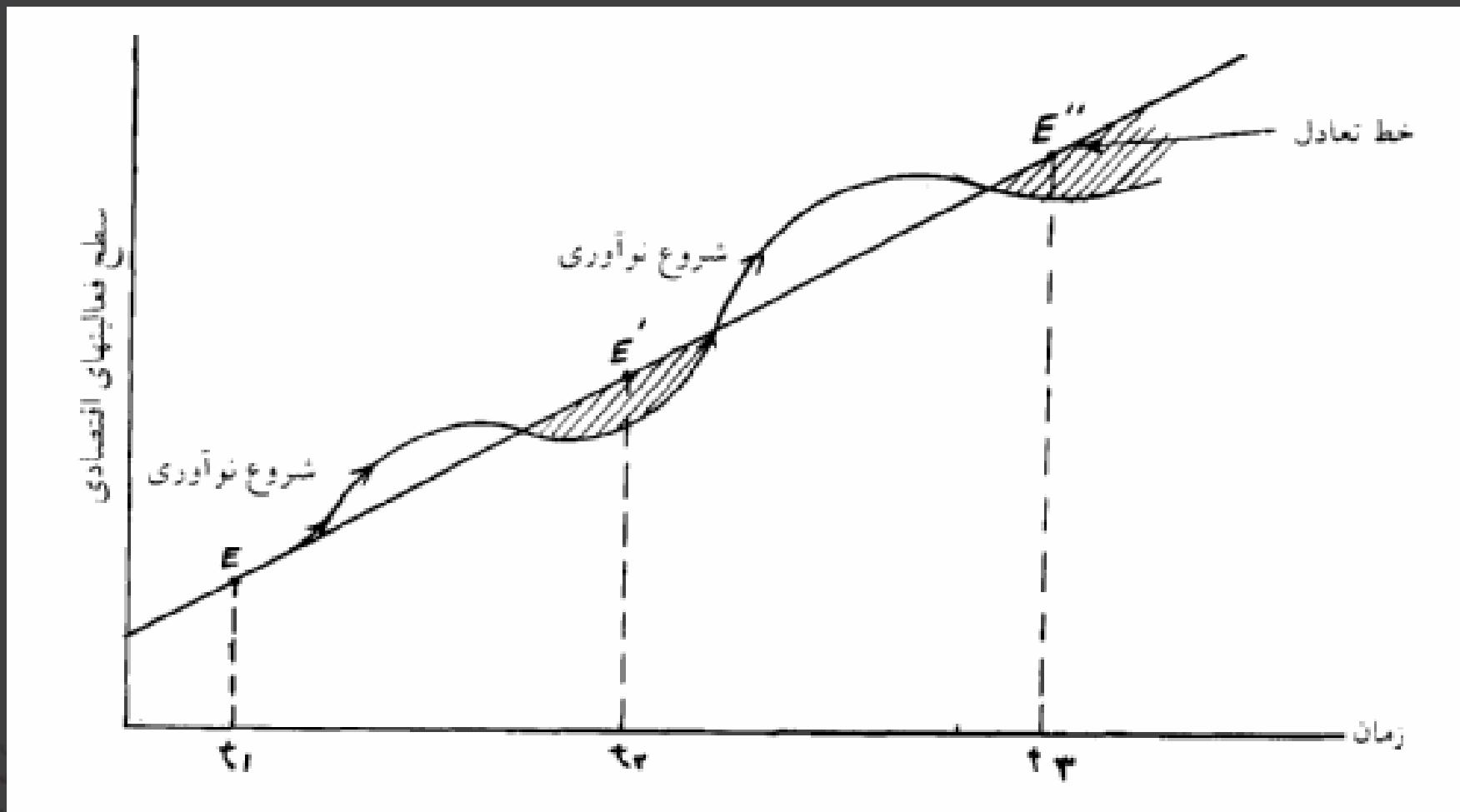
Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

روند نوآوری و تقلید

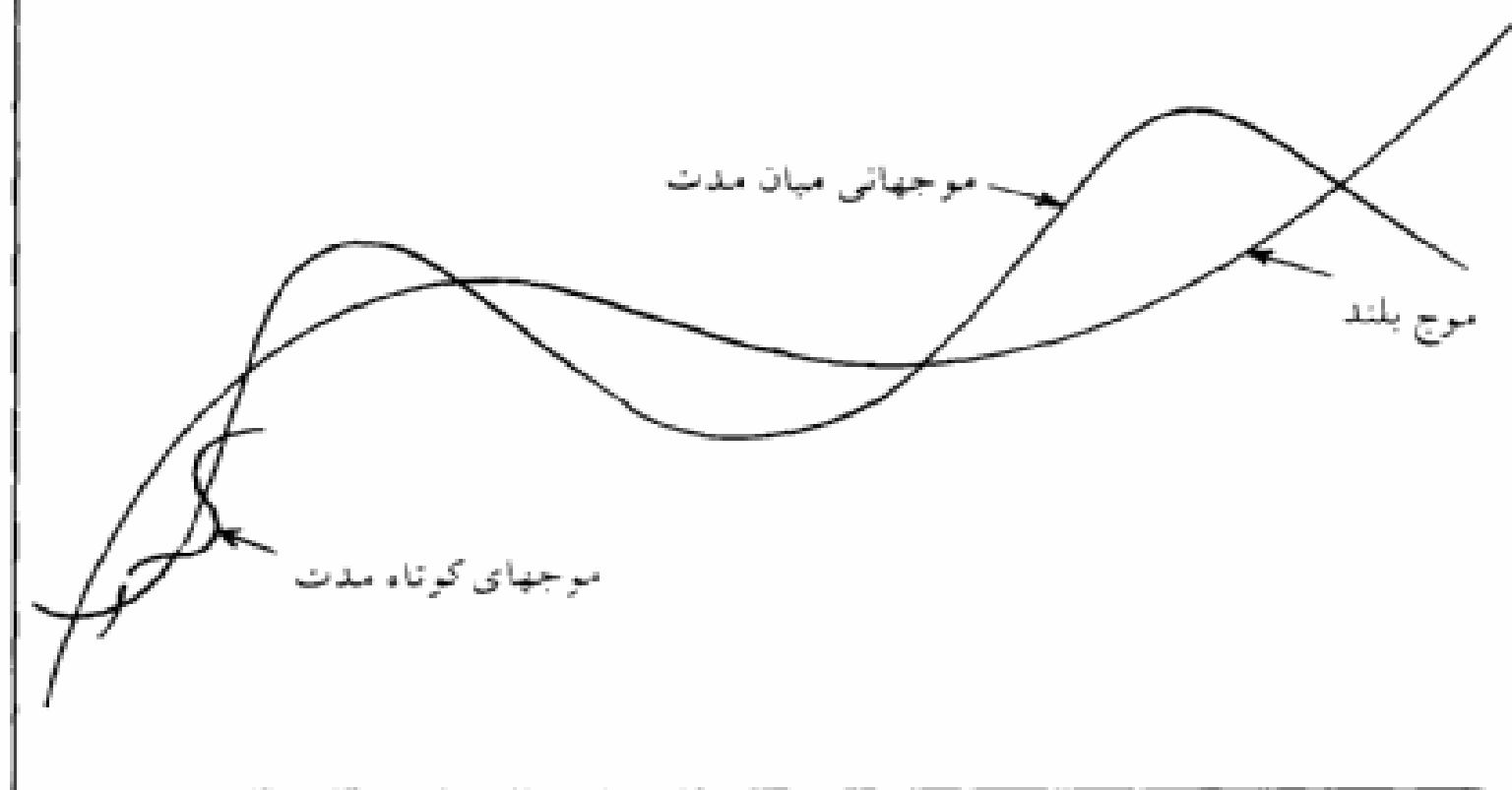
روند نوآوری

شومپیتر سه نوع دور اقتصادی را ذکر می کند:

1. دورانهای بلند مدت (50 تا 60 ساله)
2. دورانهای میان مدت (8 تا 9 ساله)
3. دورانهای کوتاه مدت (معمولاً 40 ماهه)

دورانهای اقتصادی

شکست نظام سرمایه داری

شومپئر پیش بینی نابودی و شکست نظام سرمایه داری را

نموده است. به عقیده وی سرمایه داری موجبات نابودی

خود را ایجاد می کند و موجب ایجاد سوسيالپسم می شود.

این پیش بینی شبیه پیش بینی مارکس است با تفاوت که

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیت طلبی
پویندگان راهنمایی
پرسک طلبی

LashkarDr

www.lashkardr.com

انتقادات وارد بر تئوری شومپتر

۱. در دنیای امروز پیش‌فتهاي تکنولوژي به صورت يك جریان ممتد در حرکت است و تنا ناشي از ایده يك فرد مبتکر نیست.

2. تئوري ٿو مپيٽر در ڪشور هاي در
حال توسعه ماربڊ بسپار محدودي
دارد

فصل چهارم ادامه

نظریه توسعه اقتصادی
والت ویتمین روستو

Lashkari.Dr

طرح درس

- مراحل توسعه اقتصادی در نظریه روس
- جامعه سنتی
- شرایط ماقبل خیز
- خیزش اقتصادی
- بلوغ اقتصادی
- عصر مصرف انبوه
- انتقادات وارد بر نظریه روستو

هدف کلی

هدف کلی این بخش

آشنایی دانشجویان با

نظریه توسعه اقتصادی

والت ویتمین روستو است.

با همای طلبی
انتشارات حوزه
پژوهش طلبی
پویشگاه
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

هدفهای رفتاری

- آشنایی با مراحل توسعه اقتصادی در نظریه روس
- آشنایی با جامعه سنتی
- آشنایی با شرایط ماقبل خیز
- آشنایی با خیزش اقتصادی
- آشنایی با بلوغ اقتصادی
- آشنایی با عصر مصرف انبوه
- آشنایی با انتقادات وارد بر نظریه روستو

مقدمه

وی اعتقاد دارد که رشد و توسعه اقتصادی فقط جنبه اقتصادی ندارد بلکه حاصل تحولات اجتماعی است. او جریات توسعه را از دیدگاه تاریخی مورد بررسی قرار می دهد. او فرایند توسعه اقتصادی را به 5 مرحله تاریخی تقسیم می کند و معتقد است که هر یکی از کشورهای جهان در یکی از مراحل رشد اقتصادی قرار گرفته آن و باید برای دستیابی به توسعه از این مراحل عبور کنند.

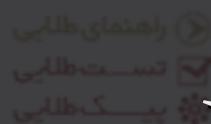
نظریه مراحل توسعه روستو

- روستو نظریه خود را در پنج مرحله تاریخی ارائه کرده است. این پنج مرحله عبارتند از:
 - جامعه سنتی
 - شرایط ماقبل خیز
 - خیزش اقتصادی
 - بلوغ اقتصادی

۱. جامعه سنتی

■ در این جامعه بازدهی و تولید سرانه بسیار پایین است و اقتصاد به صورت معیشتی و خود مصرفی اداره می شود. رایج ترین فعالیت و مهمترین منبع درآمد مردم کشاورزی است.

بیش از 75 درصد نیروی کار در بخش کشاورزی فعالیت دارد.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

2. شرایط ماقبل خیز

■ در این مرحله پیش شرط های خیزش اقتصادی فراهم می شود. زمان زیادی طول می کشد تا جامعه سنتی متحول شود و بتواند از ثمرات دانش جدید استفاده نماید و بازدهی نزولی را به حداقل برساند. میزان سرمایه گذاری جامعه که

در دوران ماقبل خیز کمتر از 5 درصد تولید ناخالص ملی است.

شرایط لازم برای خیزش اقتصادی در کشورهای اروپای غربی از چهار طریق فراهم شد:

- 1. رنسانس و عصر آموزش
- 2. عصر پیدایش حکومتهاي مشروطه
- 3. دنیاپی جدید و عصر تجدید نظر و اصلاح مسیحیت به کمک افکار لوئر
- 4. پیدایش عصر مسیحیت و دو تسلیم انتیتسه

شرایط ماقبل خیز از تأثیر عوامل خارجی بر جامعه به وجود می آید. شرایط ماقبل خیز به طور خلاصه عبارتند از:

- 1. گسترش سیستم پانکداری
- 2. گسترش سرمایه گذاری به ویژه در شبکه ارتباطات، حمل و نقل و استخراج مواد اولیه از داخل و از سایر کشورها
- 3. گسترش تجارت داخلی و خارجی
- 4. انقلاب تکنولوژیکی در بخش کشاورزی

۳. مرحله خیزش اقتصادی

■ نقطه عطف اقتصاد در نظریه روستو مرحله خیزش اقتصادی است. تفاوت این مرحله با مرحله ماقبل خیزش در این است که میزان سرمایه گذاری جامعه که در دوران ماقبل خیز کمتر از ۵ درصد تولید ناخالص ملی بود به ۱۰ تا ۱۵ درصد تولید ناخالص ملی می رسد.

در مرحله خیزش اقتصادی سه اقدام اساسی
لازم است:

- 1. سرمایه گذاری
- 2. انتخاب بخش پیشناز
- 3. ایجاد فضای مناسب سیاسی، اجتماعی و فرهنگی

مرحله خیز در کشورهای مختلف

نام کشور	تاریخ شروع و پایان مرحله خیز	مدت مرحله خیز
بریتانیا	1802-1783	19 سال
فرانسه	1860-1830	30 سال
بلژیک	1860-1833	27 سال
آمریکا	1860-1843	17 سال
آلمان	1873-1850	23 سال
سوئد	1890-1868	22 سال
ژاپن	1900-1878	22 سال
روسیه	1914-1890	24 سال
کانادا	1914-1896	18 سال
ارژانتین	تاکنون 1935	هنوز ادامه دارد
ترکیه	تاکنون 1937	هنوز ادامه دارد
هندوستان	تاکنون 1948	هنوز ادامه دارد
چین	تاکنون 1952	هنوز ادامه دارد

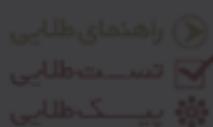
۴. مرحله بلوغ اقتصادي

ویژگیهای مهم مرحله بلوغ اقتصادي
سطح

بالای درآمد سرانه و کاربرد تکنولوژیها
و

پیشرفت‌های فنی جدید در اکثر فعالیتهای
اقتصادی است.

مرحله بلوغ اقتصادي نسبتاً طولانی

Lashkari.Dr

راهنمایی طلبی

انتشارات طلاسی

تسهیط طلبی

پویندگان راهنمایی

بیک طلبی

www.Bookgolden.com

تاریخ رسیدن به مرحله بلوغ اقتصادی در کشورهای مختلف

تاریخ رسیدن به مرحله بلوغ اقتصادی	نام کشور
1850	بریتانیا
1900	آمریکا
1910	فرانسه
1910	آلمان
1920	بلژیک
1930	سوئد
1940	ژاپن
1950	روسیه
1950	کانادا

زمانی جامعه وارد مرحله بلوغ اقتصادی می شود که سه تغییر مهم در آن رخ دهد:

- 1. خصلات نیروی کار تغییر کند و نیروهای ماهر نقش اساسی در تولید داشته باشند. مردم زندگی در شهر را به روستا ترجیح دهند و دستمزد واقعی کارگران افزایش یابد.
- 2. خصلات مالکیت تولید تغییر کند و کارفرمایی کارдан و پرکار جای خود را به مدیران لائق و نخبه دهند.
- 3. جامعه از معجزه صنعتی کسل شود و خواهان تغییرات بیشتری شود.

5. مرحله مصرف انبوه

- در این مرحله درآمد سرانه واقعی، به نقطه ای می‌رسد که مصرف تعداد زیادی از افراد فرادر از خوراک، پوشش، مسکن و سایر نیازهای او لیه است.
- نسبت جمیعت شهرنشین به کل جمیعت افزایش می‌پابد. نسبت جمیعت شاغل در ادارات یا مشاغل کارخانه‌ای که نیاز به مهارت خاصی دارند بالا می‌رود.

انتقادات وارد بر نظریه روستو

- 1. برخی از کشورها از جمله آمریکا، کانادا، زلاند نو و استرالیا از مرحله جامعه سنتی عبور نکرده اند و فاقد چنین مرحله ای بوده اند.
- 2. برخی از کشورها حتی قبل از مرحله بلوغ اقتصادی به سر برده اند.
- 3. انتخاب چند صنعت پیشناز در یک اقتصاد به منزله رشد همه جانبیه اقتصاد نیست.
- 4. به طور کلی بین مراحل ذکر شده به لحاظ تاریخی توالي وجود ندارد و هر مرحله دقیقاً پس از طی مرحله قبلی که روستو ذکر کرده اتفاق نیفتاده است.

درآمد

سیر درآمد پس از محرکه جدید

سیر درآمد

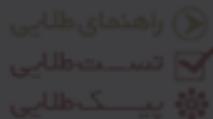
A

زمان مرحله مصرف اثیوه مرحله بلوغ مرحله خیز مرحله تحول جامعه سنتی

شکل ۱: سرعت رشد درآمد ملی در مراحل مختلف پنج گانه نظریه روستو

پایان

نظریه روستو

راهنمایی طلابی
انتشارات طلاسی
پویندگان دانشگاه
بیک طلابی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل چهارم ادامه

تئوری لوپس

راهنمای طلاب
انتشارات طلاسی

تست طلابی
پویندگان دانشگاه
پریک طلابی

www.bookgolden.com

طرح درس

- 1- عرضه نامحدود نیروی کار
- 2- بخش سرمایه داری
- 3- بخش معیشتی
- 4- انتقادات وارد بر نظریه لوئیس

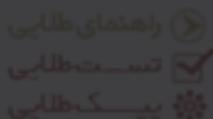
راهنمای طلبی
تسویه طلبی
پیک طلبی

www.bookgolden.com

هدف کلی

هدف کلی این بخش آن
است که دانشجو پان با
نظریه لوئیس آشنا شوند.

راهنمای طلا

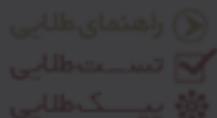
انتشارات طلا

www.bookgolden.com

هدفهای رفتاری

- 1 آشنایی با عرضه نامحدود پیروی کار
- 2 آشنایی با بخش سرمایه داری
- 3 آشنایی با بخش معیشتی
- 4 آشنایی با انتقادات وارد بر نظر پیش

مقدمه

لوئیس از اقتصاددانان مکتب کلاسیک است.

نظریه او توسعه اقتصادی با عرضه نامحدود نیروی کار نامپدیده می شود.

او عرضه کار را در سطح دستمزد

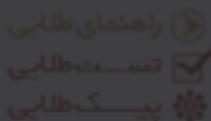
به نظر لوئیس اقتصاد
کشورهای توسعه نیافته شامل دو
بخش مجزا به صورت زیر
است:

1. بخش سرمایه داری
2. بخش معیشتی

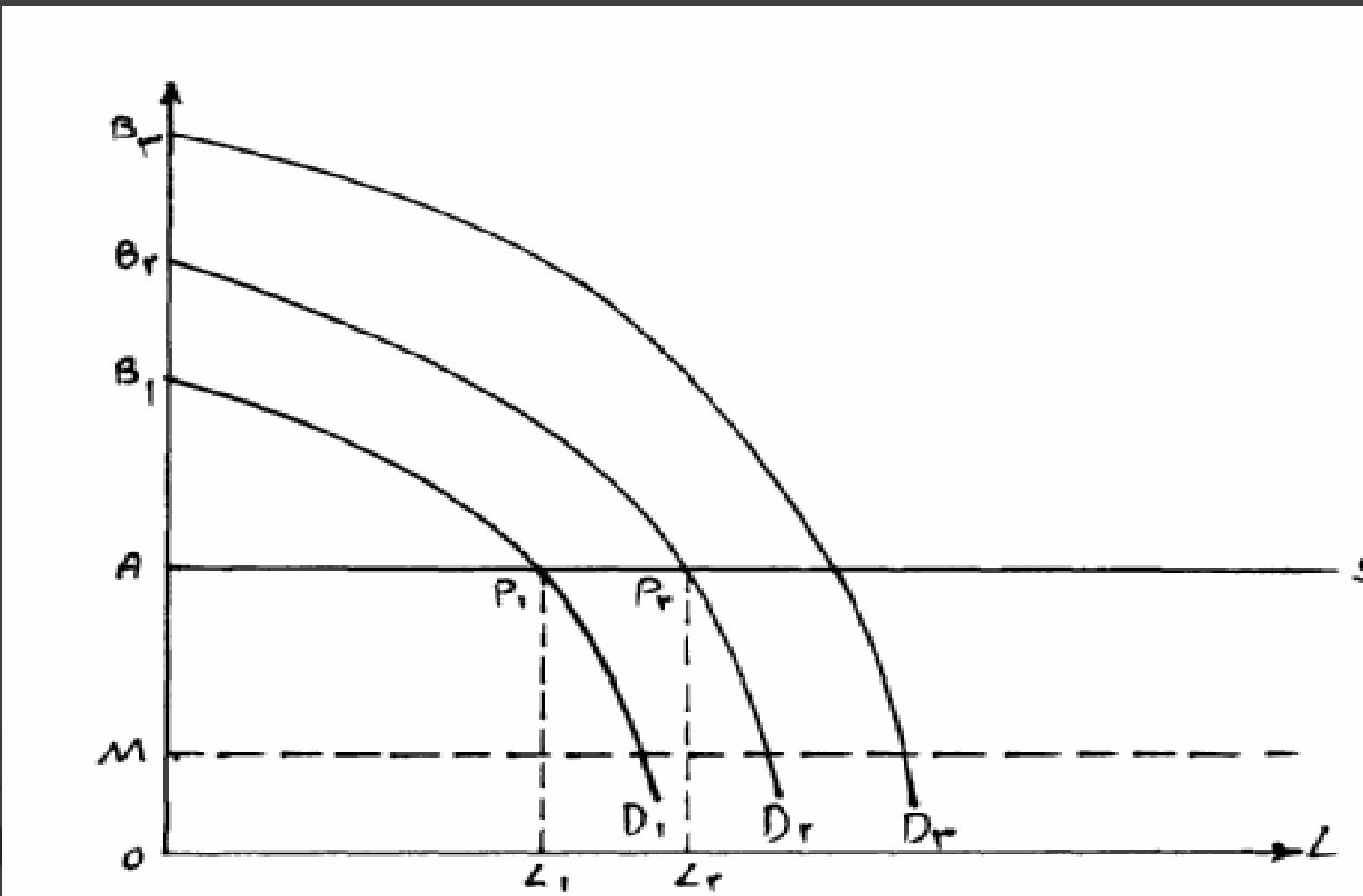

شراطی جابه جایی نیروی کار از بخش معیشتی و سرمایه داری

1. نرخ مزد در بخش سرمایه داری از بخش معیشتی باید بیشتر باشد.
2. سرمایه گذاری در بخش صنعتی نسبت به رشد جمیعت زیاد باشد.
3. هزینه های آموزشی در طول زمان ثابت باشد.

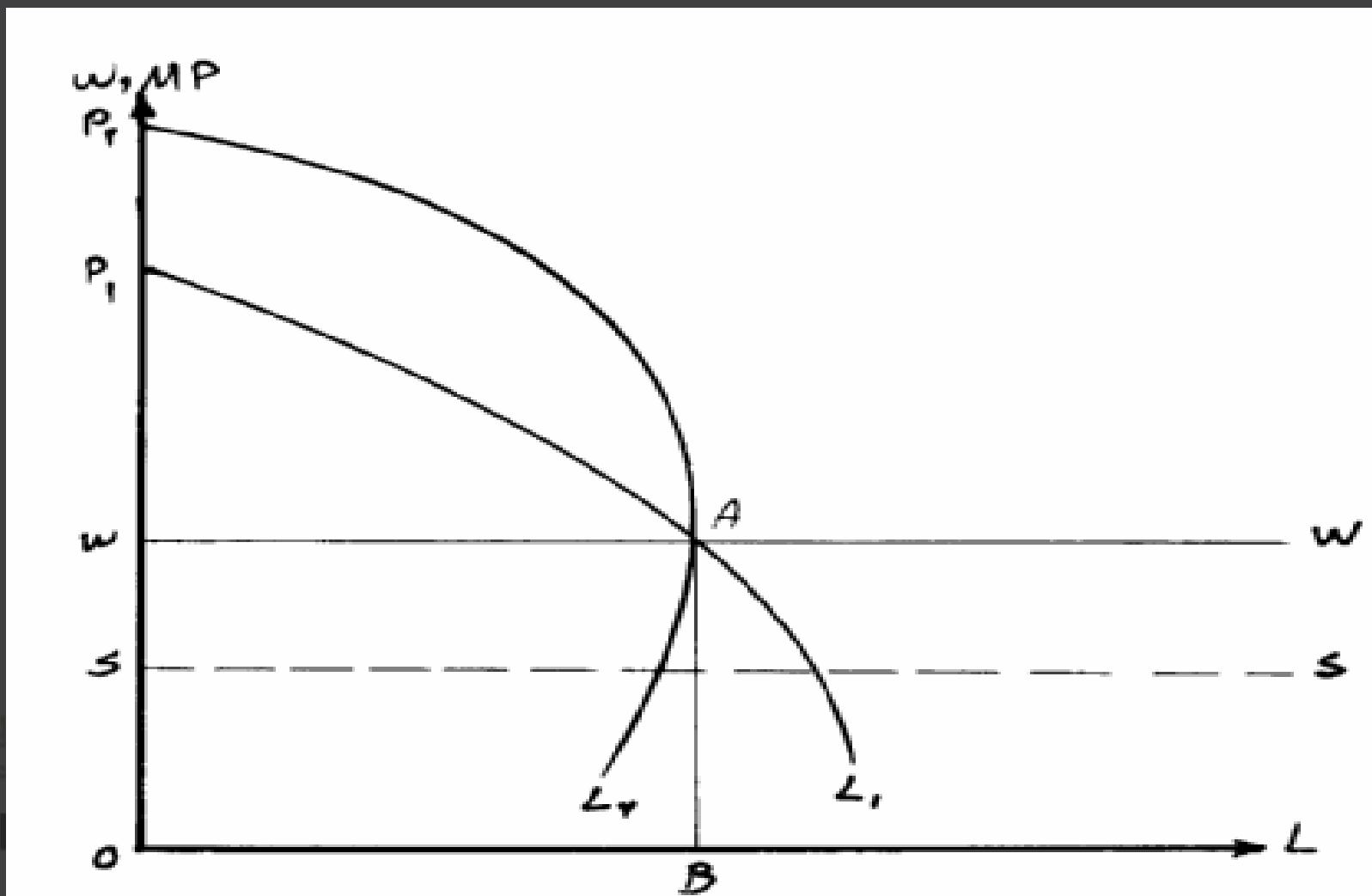
عرضه نامحدود نیروی کار

انتقادات وارد بر نظریه لوئیس

1. عدم توجه به مشکلات اجتماعی ناشی از مهاجرت
2. آموزش نیروی کار در کوتاه مدت امکان پذیر نیست.
3. برای بخش معیشتی نقش مهمی در نظر گرفته نشده است.
4. دستمزد تابع عواملی نظیر مهارت کارگران و قدرت اتحادیه های کارگری است.
5. انتقال نیروی کار از بخش سنتی به بخش سرمایه داری صرفاً برای دستمزدهای بیشتر به راحتی صورت نمی گیرد.

انتقال تابع تقاضای نیروی کار بدون تغییر در میزان تقاضای کار

نظریه لوگیس

پایان

راهنمای طلابی
انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمایی
پریک طلابی

www.bookgolden.com

فصل چهارم ادامه

تئو ری گونار میر دال

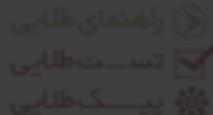
www.bookgolden.com

طرح درس

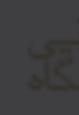
- 1- اثر بازدارند
- 2- اثر انتشار
- 3- نابر ابریهای منطقه ای
- 4- نابر ابریهای بین المللی
- 5- نقش دولت در نظریه میر دال

هدف کلی

هدف کلی این بخش آشنایی
دانشجویان با نظریه توسعه
اقتصادی گونار میردال است.

راهنمای طلبی

انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان دانشگاه

بیک طلبی

www.bookgolden.com

هدفهای رفتاری

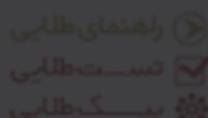
- ۱- آشنایی با اثر بازدارند
- ۲- آشنایی با اثر انتشار
- ۳- آشنایی با نابر ابریهای منطقه ای
- ۴- آشنایی با نابر ابریهای بین المللی
- ۵- آشنایی با نقش دولت در نظریه میر دال

مقدمه

گونار میردال اقتصاد دان سوئی در زمینه توسعه اقتصادی ممالک فقر تحقیقات بسیار زیادی انجام داده است.

میردال معتقد است کشورهای توسعه نیافته نباید نظریه های سنتی غرب را در کشورهای خود اجرا نمایند بلکه باید با شرایط خود تعديل و تصحیح نمایند.

راهنمای طلبی
تسهیل طلبی
پویندگان راهنمایی

www.bookgolden.com

به نظر میردال در فرایند توسعه دو نوع اثر به وجود می آید:

1- اثر بازدارند: در کشورهایی در حال توسعه اثر بازدارند نقش اصلی را بازی می کنند. اثر بازدارند مانع سرایت توسعه اقتصادی کشورهایی پیشروفته به کشورهای عقب مانده است.

2- اثر انتشار: در کشورهایی در حال توسعه اثر انتشار بسیار کمرنگ و ضعیف است.

نابرابریهای منطقه ای و بین المللی

نابرابریهای منطقه ای:

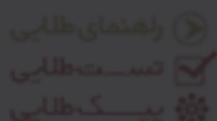
عملکرد اقتصاد باز سرمایه داری به نحوی است که نابرابریهای منطقه ای را گسترش می دهد.

نابرابریهای بین المللی:

نتایج تئوریهای تجارت بین الملل باعث

نابرابریهای

بین المللی شده است.

www.bookgolden.com

نقش دولت در نظریه میردال

میردال نقش دولت را در توسعه
اقتصادی

بسیار مهم می داند مخصوصاً در زمینه
تجارت

خارجی او معتقد است بخش خصوصی به
شدت

www.bookgolden.com

دانسته دانش اسلامی

پیان

فصل چهارم

راهنمای طلابی
انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمایی
پریک طلابی

www.bookgolden.com

فصل پنجم

مدلهای رشد

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

- 1- مدل‌های حقیقی
- 2- مدل‌های پولی
- 2- مدل رشد هارود - دومار
- 3- مدل رشد نئوکلاسیک بدون پیشرفت
تکنولوژی
- 4- مدل‌های رشد نئوکلاسیک پاپیشرفت
تکنولوژی

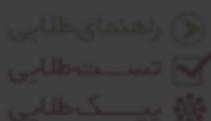
هدف کلی

هدف کلی فصل پنجم آن است که
دانشجویان با مدل‌های رشد اقتصادی
آشنا شوند.

هدفهای رفتاری

- 1- آشنایی با مدل‌های حقیقی
- 2- آشنایی با مدل‌های پولی
- 3- آشنایی با مدل رشد نئوکلاسیک بدون پیشرفت تکنولوژی
- 4- آشنایی با مدل‌های رشد نئوکلاسیک با پیشرفت تکنولوژی
- 5- آشنایی با مدل رشد هارود - دو مار

Lashkari.Dr

راهنمایی طلبی

انتشارات طلاسی

تسهیط طلبی

پویندگان راهنمگار

بیک طلبی

www.Bookgolden.com

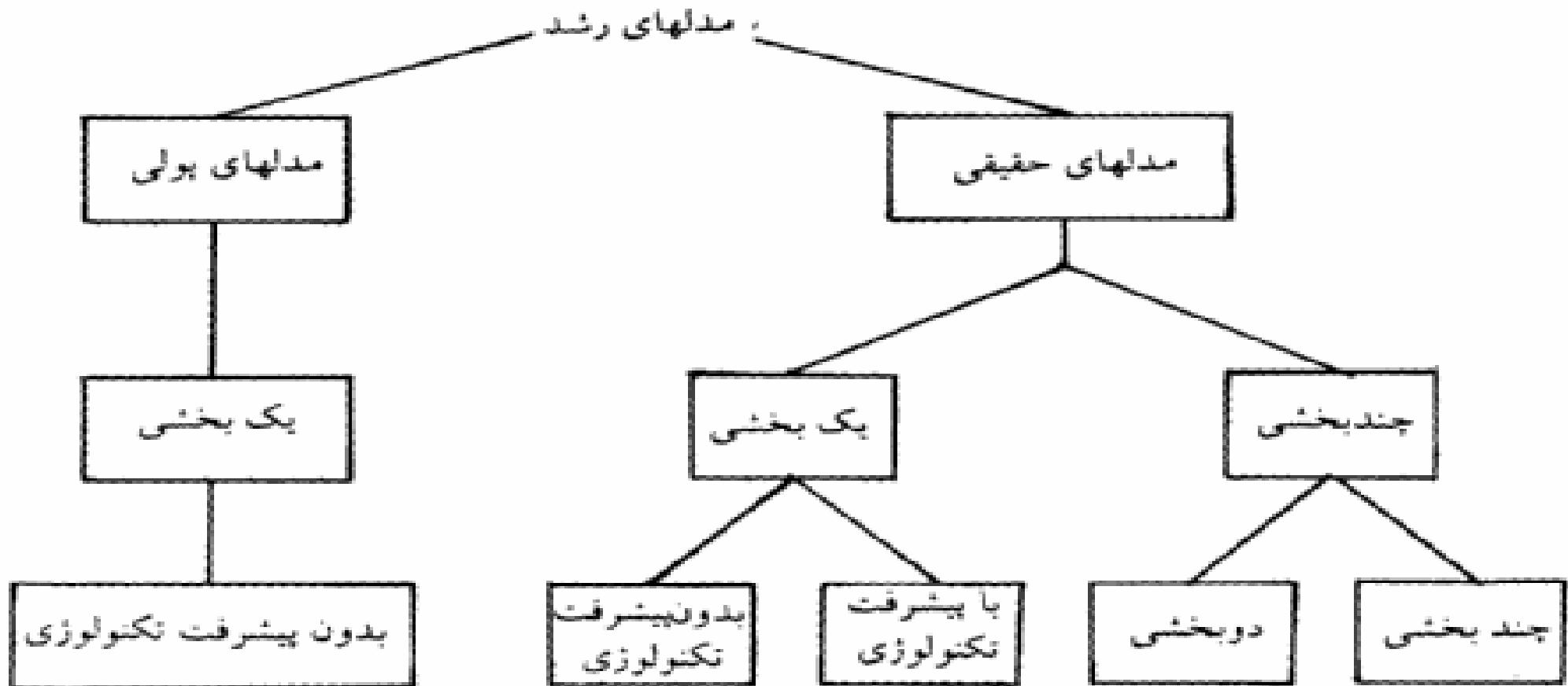
مقدمه

مدل‌های رشد اقتصادی کلان به دو دسته تقسیم می‌شوند:

1- مدل‌های حقیقی: که در آنها پول نقشی ندارد.

2- مدل‌های پولی: که در آنها نقش پول در نظر گرفته می‌شود.

نمودار شماره (۱۵)
راهنمای تقسیم‌بندی مدل‌های رشد

مدل‌های حقیقی: مدل‌هایی هستند که در آنها بول نقشی ندارد.

مدل‌های بولی: مدل‌هایی هستند که در آنها بول دخالت دارد.

در این فصل مدل‌های زیر معرفی می‌شوند:

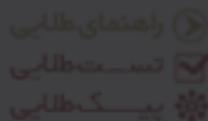
1. مدل رشد هارود – دومار

2. مدل رشد نئوکلاسیک بدون پیشرفت

تکنولوژی

3. مدل‌های رشد نئوکلاسیک با پیشرفت

تکنولوژی

Lashkari.Dr

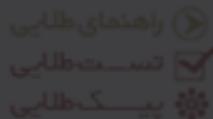
www.Bookgolden.com

فصل پنجم ادامه

نظریه رشد اقتصادی

هارولد دومار

راهنمایی طلاب
انتشارات طلاسی
تسنیع طلابی
پویندگان دانشگاه
پیک طلابی

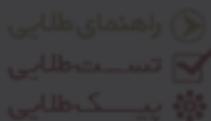
Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

طرح درس

- تعریف رشد اقتصادی
- فرمول رشد اقتصادی
- نسبت سرمایه به تولید
- نرخ پس انداز
- فروض مدل رشد اقتصادی هارود- دومار
- عامل کلیدی رشد اقتصادی در نظریه هارود- دومار
- انتقادات وارد بر نظریه رشد اقتصادی هارود- دومار

هدف کلی

- هدف کلی این بخش
- آشنایی دانشجویان با
- نظریه رشد اقتصادی هارود-
- دو مار است.

هدفهای رفتاری

- دانشجو پس از مطالعه این فصل می تواند:
- رشد اقتصادی را تعریف کند.
- فرمول رشد اقتصادی را بنویسد.
- نسبت سرمایه به تولید را بیان نماید.
- نرخ پس انداز را تعریف کند
- فرض مدل رشد اقتصادی هارود- دومار را بیان نماید.
- عامل کلیدی رشد اقتصادی در نظریه هارود- دومار را ذکر کند.
- انتقادات وارد بر نظریه رشد اقتصادی هارود- دومار را ذکر نماید.

مقدمه

■ مدل رشد هارود - دومار بر اساس تجربه کشورهای پیشرفته صنعتی پایه گذاری شده است. این مدل در حقیقت بسط نظریه کینز است. نظریه کینز بر خلاف نظریه کلاسیکها می‌گوید پس انداز برابر سرمایه گذاری است. هاردو و دومار سعی کردند نظریه رشد اقتصادی خود را بر اساس رشد یکنواخت، بی وقفه و ملایم استوار سازند.

عامل کلیدی رشد اقتصادی

- در این نظریه نقش اساسی در روند رشد اقتصادی به سرمایه گذاری داده شده است.
- در این مدل سرمایه گذاری دارایی دو ویژگی است:
 - 1. ایجاد درآمد می کند.
 - 2. از طریق افزایش در موجودی سرمایه ظرفیت های تولیدی را افزایش می دهد.
- اولی را اثر تقاضا و دومی را اثر عرضه سرمایه گذاری می نامند

مدل رشد اقتصادی هارود- دومار

■ مدل رشد اقتصادی هارود- دومار دارای فرضیاتی است که در چارچوب آن فرضیات نتایج استخراج شده صحیح است ابتدا فرضیات مدل ارایه می شود. سپس متغیرها و پارامترها معرفی می شوند و پس از آن مدل تحلیل می شود.

فرضیات

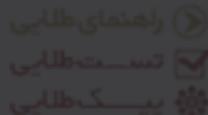
- 1. نرخ بهره ثابت است.
- 2. تکنولوژی ثابت است.
- 3. اقتصاد یک بخشی است.
ندارد.
- 4. تجارت خارجی وجود
- 5. دولت در اقتصاد دخالت ندارد.
ندارد.
- 6. استهلاک سرمایه وجود
- 7. نیروی کار با نرخ ثابت رشد می کند.
- 8. نسبت سرمایه به تولید ثابت است.
- 9. نسبت پس انداز به تولید ثابت است.
- 10. تعادل در سطح اشتغال کامل تمام عوامل تولید وجود دارد.
- 11. میل نهایی به پس انداز با میل متوسط به پس انداز برابر بوده و

متغیرهای مدل

- $K =$ موجودی سرمایه
- $I_t =$ سرمایه گذاری برنامه ریزی شده در زمان
- $S_t =$ پس انداز برنامه ریزی شده در زمان
- $\Delta K =$ افزایش در موجودی سرمایه $k = K/Y =$ نسبت سرمایه به تولید
- $g = \Delta Y/Y =$ نرخ رشد اقتصادی
- $s = S/y_L^0 =$ نرخ پس انداز
- $I^0 =$ نرخ رشد طبیعی جمعیت (نیروی کار)
- نرخ رشد سرمایه گذاری

مدل

■ هر اقتصادی باید نسبت معنیٰ از درآمدش را پس انداز کند. برای رشد اقتصادی سرمایه گذاری جدیدی که نشان دهنده افزایش در موجودی سرمایه می‌باشد، لازم است. در مدل هارود- دومار سرمایه گذاری نقش اساسی و کلیدی دارد.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

انتشارات طلا
پویکتاب
بیک طلا

مدل رشد اقتصادی هارود- دومار به صورت زیر است:

$$I_t = S_t$$

$$I_t = S_t = \Delta K = k \cdot \Delta Y$$

$$S_t = s \cdot Y_t$$

$$S_t = k \cdot \Delta Y$$

$$I_t = \Delta K$$

$$s \cdot Y_t = k \Delta Y$$

$$k = \frac{K}{Y}$$

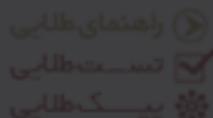
$$\frac{s}{k} = \frac{\Delta Y_t}{Y_t}$$

$$k = \frac{\Delta K}{\Delta Y}$$

$$g = \frac{s}{k}$$

تفسیر رابطه نرخ رشد اقتصادی

■ در مدل رشد اقتصادی هارود- دومار به وسیله نرخ پس انداز و نرخ سرمایه به تولید تعیین می شود و با نرخ پس انداز رابطه مستقیم و با نرخ سرمایه به تولید رابطه معکوس دارد.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

نرخ رشد اقتصادی با نرخ رشد طبیعی جمعیت $\frac{Y}{L}$ برابر است. و نرخ رشد سرمایه‌گذاری نیز با نرخ رشد اقتصادی برابر است:

$$I^0 = Y^0 = L^0 = g = \frac{s}{k}$$

$$\frac{dY_t}{dt} = \frac{1}{k} \cdot \frac{dK_t}{dt}$$

$$I_t^0 = \frac{s}{k}$$

$$I_t = s \cdot Y_t$$

$$\frac{1}{s} \cdot \frac{dI_t}{dt} = \frac{1}{k} \cdot \frac{dK_t}{dt}$$

$$I_t^0 = Y_t^0 = L_t^0 = g = \frac{s}{k}$$

$$I_t = \frac{dK_t}{dt}$$

$$\frac{dI_t}{dt} = \frac{s}{k}$$

راهنمای طلاب
انتسابی
پویندک
بیک طلاب

$$Y_t^0 = \frac{1}{k} \cdot K_t^0$$

$$I_t^0 = Y_t^0 = L_t^0 = g = \frac{s}{k}$$

منطق اقتصادی رابطه فوق بسیار ساده است. اقتصاد باید نسبت معینی از تولید ناخالص ملی خود را پس انداز و سرمایه گذاری کند. هر چه کشور بیشتر پس انداز کند سرمایه گذاری بیشتر می شود و رشد اقتصادی تحقق می باید.

انتقادات وارد بر نظریه هارود- دومار

- فرض برابری میل متوسط و میل نهایی به مصرف در کوتاه مدت ممکن است درست باشد ولی در بلند مدت این دو متفاوتند.
- فرض شد که نیروی کار و سرمایه به نسبت ثابت مورد استفاده قرار می گیرند. این فرض امکان جانشینی نیروی کار و سرمایه را رد می کند در صورتیکه در عمل این دو عامل جانشین هم هستند.
- در این نظریه هیچ اشاره ای به تغییرات قیمتها نشده در صورتیکه قیمتها در طول زمان دچار تغییر می شود و اقتصاد را بی ثبات می کند.
- به طور ضمنی فرض شده نرخ بهره ثابت است. در عمل نرخ بهره تغییر می کند و سرمایه گذاری را تحت تأثیر قرار می دهد.

- نقش دولت نادیده گرفته شده است.
- تکنولوژی ثابت فرض شده است. در صورتی که در دنیای واقعی تکنولوژی دائماً در حال تغییر است.
- فرض شده که نرخ رشد تولید، نرخ رشد نیروی کار و نرخ رشد سرمایه گذاری با هم برابر هستند. وقوع چنین امری کاملاً تصادفی است و احتمال آن بسیار ضعیف است. به همین دلیل می گویند اقتصاد روی لبه تیغ

نظریه هارود- دو مار پایان

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل پنجم ادامه

مدل رشد سولو

www.bookgolden.com

Lashkari.Dr

طرح درس

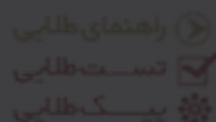
1- مدل رشد سولو بدون پیشرفت
تکنولوژی

2- مقایسه مدل سولو و مدل هارود -
دومار

3- مدل رشد سولو با پیشرفت تکنولوژی

هدف کلی
هدف کلی آشنایی دانشجویان
با مدل سولو و مقایسه آن
با مدل هارود - دومار
است.

www.bookgolden.com

انتشارات طلاسی
پویندگان دانشگاه
پیک طلاسی

Lashkari.Dr

هدفهای رفتاری

- 1- آشنایی با مدل رشد سولو بدون پیشرفت تکنولوژی
- 2- آشنایی با تفاوتها و شباهتهای مدل سولو و مدل هارود - دومار
- 3- آشنایی با مدل رشد سولو با پیشرفت تکنولوژی

مدل رشد سولو بدون پیش‌رفت تکنولوژی

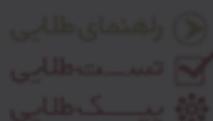
www.bookgolden.com

Lashkari.Dr

مقدمه

مدل سولو همان مدل ساده و اولیه
نئوکلاسیک است.

سولو اولین کسی است که مدل هارود-
دومار را مورد انتقاد قرار داد
انتقاد او به عدم جانشینی عوامل تولید و
عدم نقش تکنولوژی در مدل آنها بود.

فروض اساسی مدل

1. اقتصاد یک بخشی است.
2. نیروی کار با نرخ رشد ثابتی رشد می کند.
3. پس انداز ضریب ثابتی از تولید است.
4. تابع تولید کل پیوسته است.
5. بازده نسبت به مقیاس ثابت است.
6. اشتغال کامل وجود دارد.

مدل

تابع تولید کاب داگلاس است:

$$Y = AK^a L^b$$

$$a+b=1$$

$$b=1-a$$

$$Y = AK^a L^{1-a}$$

Lashkari.Dr

$$dY/dt = AaK^{a-1} L^{1-a} dK/dt + A(1-a)K^a L^{1-a-1} dL/dt$$

$$dY/dt = AaK^{a-1} L^{1-a} dK/dt + A(1-a)K^a L^{-a} dL/dt$$

$$\begin{aligned} dY/dt/Y &= (AaK^{a-1} L^{1-a} / AK^a L^{1-a})^* dK/dt + (A(1-a)K^a \\ &\quad L^{-a} / AK^a L^{1-a})^* dL/dt \end{aligned}$$

$$Y^0 = a(dK/dt/K) + (1-a)(dL/dt/L)$$

$$Y^0 = a K^0 + b L^0 = a K^0 + bg$$

$$Y^0 = a K^0 + (1-a)L^0$$

$$Y^0 = a K^0 + L^0 - a L^0$$

$$Y^0 - L^0 = a (K^0 + L^0)$$

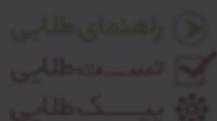
تفسیر

برای اینکه نرخ رشد

تولید

سرانه مثبت بشد باید

نرخ

راهنمایی طلابی

انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمایی
پیشگیری طلابی

www.bookgolden.com

Lashkari.Dr

مقایسه مدل سولو و مدل هارود - دومار

اگر در مدل سولو به جای سرمایه گذاری(I) فرار گیرد خواهیم داشت:

$$Y^0 = a(I/K) + bg$$

اگر به جای I از رابطه تعادلی استفاده شود خواهیم داشت:

$$S = sY = I$$

$$Y^0 = a(sY/K) + bg$$

$$Y/K = 1/k$$

$$Y^0 = a(s/k) + bg$$

1. در مدل هارود- دومار نرخ رشد تولید برابر $Y^0 = S/k$ است. یعنی نرخ رشد فقط به عامل سرمایه وابسته است. در مدل سولو نرخ رشد تولید به هر دو عامل سرمایه و نیروی کار بستگی دارد.

2. در مدل سولو فرض ثابت بودن نسبت تولید به سرمایه ($Y/K = 1/k$) مطرح نیست. لذا این مدل روی لبه تیغ نیست.

3. اگر $a=1$ باشد یعنی $b=1-a=0$ در این صورت معادله رشد اقتصادی سولو په معادله رشد اقتصادی هارود- دومار تبدیل می شود. یعنی:

$$Y^0 = (1)(S/k) + (0)g$$

$$Y^0 = S/k = K^0$$

مدل رشد سولو با پیش‌رفت تکنولوژی

www.bookgolden.com

Lashkari.Dr

مقدمه

تولید تابعی از نیروی کار،
سرمايه
و تکنولوژي است.

$$Y = F(K, L, T)$$

$$\frac{dY}{dt} = \left(\frac{\partial Y}{\partial K}\right)^* \left(\frac{dK}{dt}\right) + \left(\frac{\partial Y}{\partial L}\right)^* \left(\frac{dL}{dt}\right) + dY'$$

$$\begin{aligned} \frac{dY}{dt}/Y &= (\frac{dY}{dK} * K/Y) * (\frac{dK}{dt}/K) \\ &+ (\frac{dY}{dL} * L/Y) * (\frac{dL}{dt}/L) + dY'/Y \end{aligned}$$

$$Y^0 = E_k K^0 + E_l L^0 + t^0$$

Lashkari.Dr

تفسیر

نرخ رشد تولید با نرخ رشد سرمایه
و

نرخ رشد نیروی کار و نرخ
رشد تکنولوژی

و کشش تولید نسبت به سرمایه و کشش

پیان

مدل رشد سولو

www.bookgolden.com

Lashkari.Dr

فصل ششم

روشهای دستیابی به توسعه اقتصادی

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

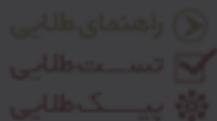
طرح درس

1- مقدمه

2- دیدگاه‌های نظری اقتصادی

3- دیدگاه‌های عملی توسعه

اقتصادی

راهنمایی طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمایی

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

هدف کلی

هدف کلی این فصل

آشنایی

دانشجو با دیدگاههای نظری

و

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی

تسهیت طلبی
پویندگان دانشگاه

بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

هدفهای رفتاری

- 1- نظریه رشد متعادل اقتصادی
- 2- تعریف رشد متعادل اقتصادی
- 3- نقطه عطف نظریه رشد متعادل اقتصادی
- 4- انتقادات وارد بر نظریه رشد متعادل اقتصادی

مقدمه

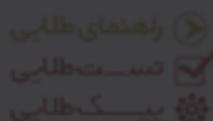
در چارچوب مباحث نظری، نظریه های رشد

متعادل و غیر متعادل بررسی می شود.

در چارچوب دیدگاه عملی پنج استراتژی توسعه،

شامل استراتژی پولی، استراتژی اقتصاد باز،

استراتژی صنعتی شدن، استراتژی انقلاب

Lashkari.Dr

www.DookGolden.com

انتشارات طلاسی
تسخیط طلاسی
پویندگان داشتگاه
بیک طلاسی

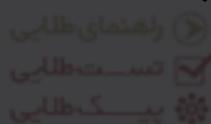
نظریه رشد متعادل اقتصادی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

مقدمه

■ نظریه رشد متعادل اقتصادی به طور خلاصه عبارتست از فراهم نمودن حداقل سرمایه گذاری در تمامی فعالیتهای اقتصادی و بخشهای مختلف تولیدی برای اینکه بخشهای اقتصادی بتوانند از یکدیگر حمایت نمایند چون بخش ها با یکدیگر مرتبط بوده به یکدیگر کالا عرضه می کنند و از یکدیگر کالا تقاضا می کنند و موجب هم افزایی یکدیگر می شوند.

تعريف رشد متعادل اقتصادي

■ رشد متعادل اقتصادي به معني ايجاد تعادل بين صنابع و بخشهای مختلف اقتصادي است که کالاهای مصرفی و کالاهای سرمایه ای تولید می کند. رشد متعادل نمایانگر ايجاد تعادل بين دو بخش کشاورزی و صنعت و نیز بين بخش صادرات و بخش های داخلی است. رشد متعادل شامل ايجاد تعادل بين سرمایه گذاري های بالاسري اجتماعي و سرمایه گذاري های مستقيم مولد از يك طرف و تعادل بين صرفه جوبي های خارجي عمودي و افقي از طرف

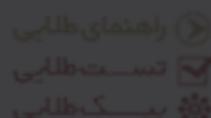
نقطه عطف نظریه رشد متعادل اقتصادی

■ نورکس، پریش سینگر و میردال از منتقدین تجارت آزاد بین المللی هستند. آنها معتقدند این تجارت آزاد یک تقسیم کار نابرابر بین -المللی بین کشورهایی در حال گذر و کشورهای صنعتی ایجاد نموده طبق نظریه تجارت آزاد بین المللی کشورهایی در حال گذر در تولید کالاهای کشاورزی و محصولات اولیه و کشورهای صنعتی در تولید کالاهای ساخته شده برتری نسبی دارند.

■ در حقیقت این نظریه در مقابل تقسیم کار بین المللی می ایستد و با آن مخالفت می کند. در مقابل استراتژی تشویق صادرات، نورکس استراتژی جانشینی واردات را پیشنهاد می نماید.

تودار و دو گانگی را وجود دو موقعیت یا پدیده در
کنار هم
(یکی مطلوب و دیگری نامطلوب) که مشمولیت کلی
ندارد ؟

مثلًاً فقر شدید و وفور نعمت ، بخش‌های مدرن و
سنّتی
اقتصادی، رشد و رکود، تعداد محدودی باتحصیلات
دانشگاهی
و توده بی سواد تعریف می کند. بخش کشاورزی و
بخش

Lashkar Dr.

www.lashkargolden.com

صنعتی کشورهای در حال گذر دارای ارتباط بسیار

انتقادات وارد بر نظریه رشد متعادل اقتصادی

- نظریه رشد متعادل اقتصادی کمک زیادی به علم اقتصاد نموده است اما علی رغم نکات ارزنده ای که این نظریه دارد انتقاداتی به آن وارد است که به ذکر آنها می پردازیم.
- کشورهای در حال گذر سرمایه کافی برای سرمایه گذاری در تمام بخشها را ندارند مشکل اصلی این کشورها کمبود سرمایه است.
- الگوی رشد متعادل اقتصادی نیاز به برنامه ریزی زمانی بسیار دقیق و هماهنگی لازم بین نهادها و عوامل مختلف کشور دارد. کشورهای در حال گذر قادر چنین توانایی هستند.

پایان

نظریه رشد متعادل اقتصادی

راهنمایی طلبی
انتشارات طلاسی
تست طلبی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل ششم ادامه

■ نظریه رشد متعادل اقتصادی روزن
اشتاین رودن

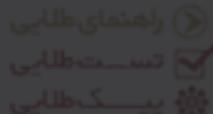

طرح درس

- رشد متعادل اقتصادی را از دیدگاه رودن
- فرضیات مدل رشد متعادل اقتصادی روزن اشتاین رودن
- مفهوم بازدهی فزاینده و صرفه های خارجی تکنولوژیکی
- نظر رودن را در مورد دخالت دولت
- سرمایه گذاری وسیع و همزمان در تمام بخشهای اقتصادی
- راههای پیشنهادی رودن برای تأمین مخارج سرمایه گذاری
- تقسیم ناپذیری تقاضاها یا مکمل بودن تقاضاها
- تقسیم ناپذیری عرضه پس اندازها
- تقسیم ناپذیری تابع تولید

هدف کلی

■ هدف کلی این بخش آشنایی دانشجو با مفاهیم رشد متعادل اقتصادی روزن اشتاین رودن است.

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

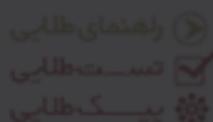
انتشارات طلاسی
پویندگان دانشگاه
بیک طالبی

مقدمه

■ پال روزن اشتاین رودن (1985) اهل لهستان و تابع انگلستان است. وی از پایه گذاران مکتب اتریش است. نظریه مطلوبیت نهایی از دستاوردهای مهم این مکتب اقتصادی است. اشتاین رودن نظریه توسعه اقتصادی خود را در یک جمله خلاصه می کند: طبیعت خیز بر می دارد. این جمله دقیقاً مخالف عبارت طبیعت خیز بر نمی دارد "آفردمارشال است

نظریه رشد متعادل اقتصادی روزن اشتاین رودن

نظریه رشد اقتصادی رودن تحت عنوان ”نظریه فشار همه جانبی“ یا ”جهش بزرگ“ یا ”فشار بزرگ“ نام گذاری شده است. ابتدا فرضیات مدل را می آوریم و سپس نظریه را توضیح می دهیم.

راهنمایی طلبی
انتشارات طلاسی
پویدگان راهنما
بیک طلبی

www.bookgolden.com

Lashkari.Dr

فرضیات مدل

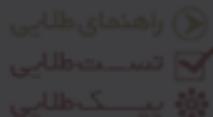
- دولت در اقتصاد دخالت می کند.
- تکنولوژی در حال پیشرفت است.
- توابع تولید تقسیم ناپذیر است.
- مکانیزم بازار قادر به تأمین امکانات لازم برای توسعه نیست.

رودن در نظریه خود به نقش پنج عامل اشاره می کند :

- صرفه جویی های خارجی
- وجود وابستگی متقابل بین بخش های مختلف اقتصادی
- وجود جمعیت مازاد روستایی بیکاری پنهان
- صرفه جویی های پولی خارجی
- سه ماهه ثابت احتماء

تعریف فشار بزرگ

نظریه رشد متعادل پا فشار بزرگ به معنی برنامه ریزی جامع و کامل سرمایه گذاری برای رفع موانع موجود بر سر راه توسعه اقتصادی کشورهای در حال گذر است.

اقدامات لازم برای برای توسعه اقتصادی

■ 1. تربیت نیروی انسانی ماهر و
متخصص

■ 2. سرمایه گذاری وسیع و همزمان در
نظام بخش‌های اقتصادی

رودن مخالف صنعتی شدن با الگوی
روسیه است.

زیرا به نظر وی رویه صنعتی شدن از طریق خود
کفایی

تقسیم کار بین المللی را کاهش می دهد وی شیوه جدیدی
را

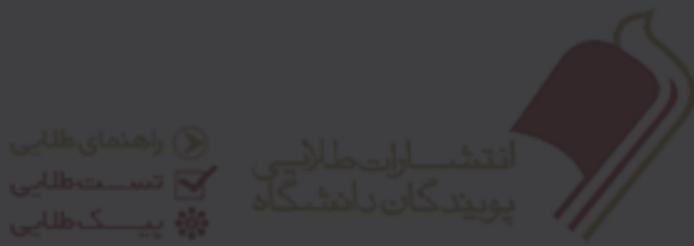
برای صنعتی شدن مناطق اروپایی شرقی ارایه می کند که بر
جريان

سرمايه و وام دهي خارجي مبنزي است. بر اساس تقسيم کار
بين

رودن برای تأمین مخارج سرمایه گذاری راههای زیر
را پیشنهاد می کند:

- کاهش واردات کالاهای مصرفی
- افزایش صادرات
- استقرار

تقسیم تاپذیری های اقتصاد

■ زمانی که یک پدیده را به توان به اجزای بسیار کوچک تقسیم کرد آن پدیده تقسیم پذیر است. وقتی می توانید منحنی عرضه را به صورت یک خط پا منحنی از چپ به راست صعودی رسم کنید فرض تقسیم پذیری را پذیرفته اید زیرا می توانید بی نهایت نقطه را به یکدیگر وصل کنید.

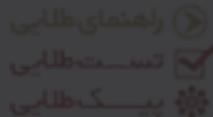
رودن سه نوع تقسیم ناپذیری را در فرایند توسعه برای ایجاد صرفه جویی های خارجی ذکر می کند:

- تقسیم ناپذیری تقاضاها پا مکمل بودن تقاضاها
- تقسیم ناپذیری عرضه پس اندازها
- تقسیم ناپذیری تابع تولید به خصوص تقسیم ناپذیری هزینه های بالا سری اجتماعی (نظیر دفاع ملی، شبکه راهها، بهداشت، آموزش) پا یک کاسه بودن سرمایه

پایان

نظریه رودن

راهنمایی طلبی
تسخیط طلبی
بیک طلبی

الشمارات طلاقی
بریدگان راهنمگار

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل ششم ادامه

نظریه توسعه اقتصادی
رagnar نورکس

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

Lashkari.Dr

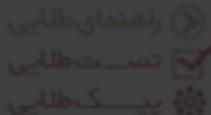
www.Bokgolden.com

طرح درس

- نظریه نورکس را در مورد تجارت بین المللی
- نظریه توسعه اقتصادی راگنار نورکس
- فرضیات نظریه نورکس
- کاربرد نظریه نورکس در کشورهای مختلف
- انتقادات وارد بر نظریه به نظریه نورکس

هدف کلی

■ هدف کلی این بخش آشنایی دانشجو با نظریه توسعه اقتصادی راکنار نورکس است.

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

مقدمه

رagnar نورکس از نظریه پردازان رشد متعادل اقتصادی است. نورکس مشکل کشورهای در حال گذر را وجود دورهای باطل فقر می داند و می گوید : سطح درآمدهای پایین در ممالک عقب مانده ، باز تاب بازدهی یا قدرت تولید در سطح پایین است. اما این نیز خود ناشی از کمبود سرمایه می باشد و کمبود سرمایه نیز به نوبه خود معلول محدود به دنیا خود فوت نمی انداند حامیه است.

نظریه توسعه اقتصادی راگنار نورکس

- نورکس راه خارج شدن از دورهای باطل فقر را سرمایه گذاری همه جانبه در کلیه بخشهای اقتصادی می داند و تأکید می کند سرمایه گذاری های مجزا و انفرادی مشکل کشورهای در حال گذر راه حل نخواهد کرد.
- تنها راه فرار از دورهای باطل فقر سرمایه

Roshanak Dr.

ashrafi.com

انتشارات طلاسی
تسویه طلاسی
بیوکلین دلنشگا

بیوک طلاسی

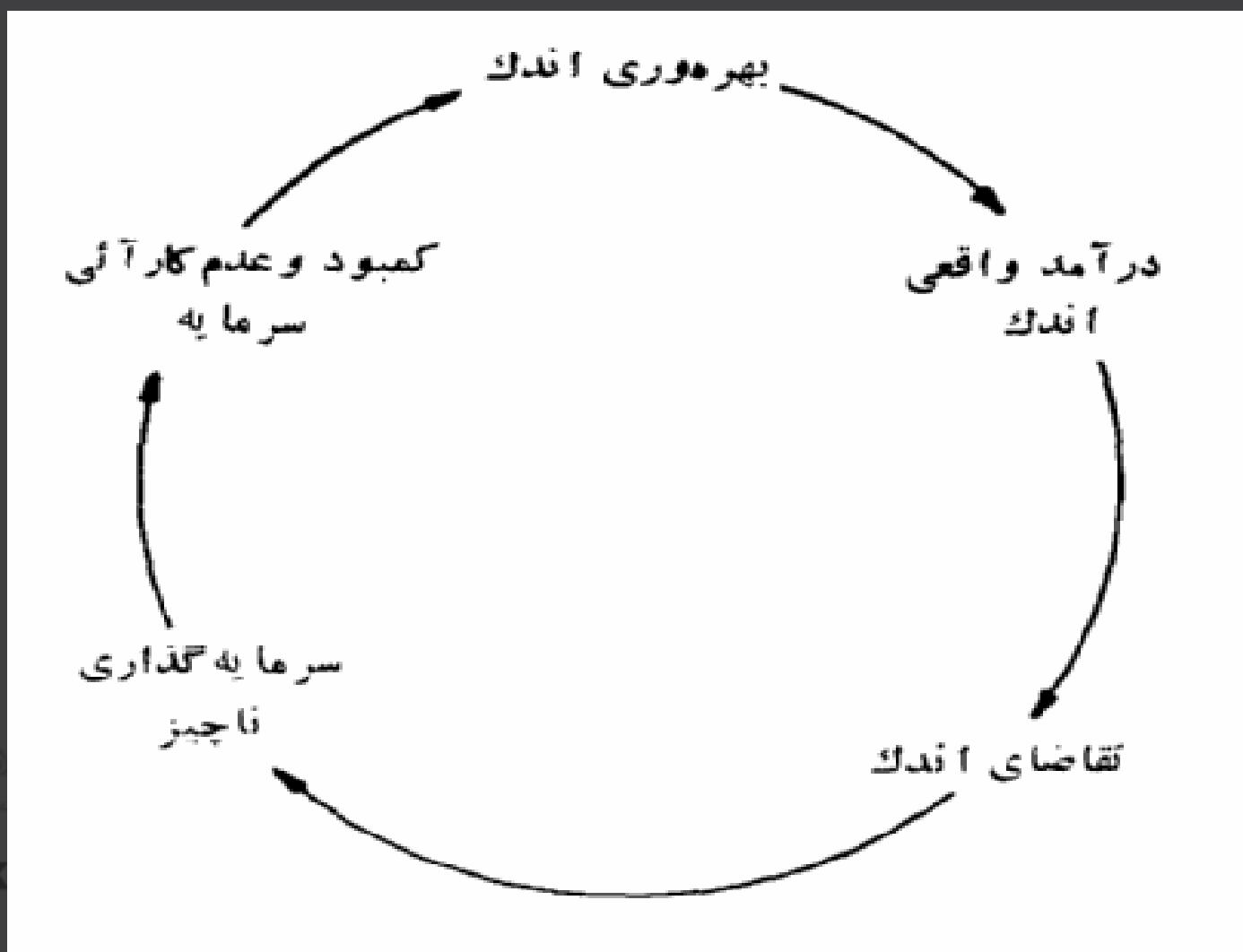
فرضیات

- نظریه نورکس برای نظریه خود فرضیاتی به صورت زیر در نظر می گیرد:
- اقتصاد بسته است.
- دولت در اقتصاد دخالت دارد.
- در اقتصاد کمبود تقاضای مؤثر وجود دارد.
- تقاضا عرضه خود را ایجاد می کند.

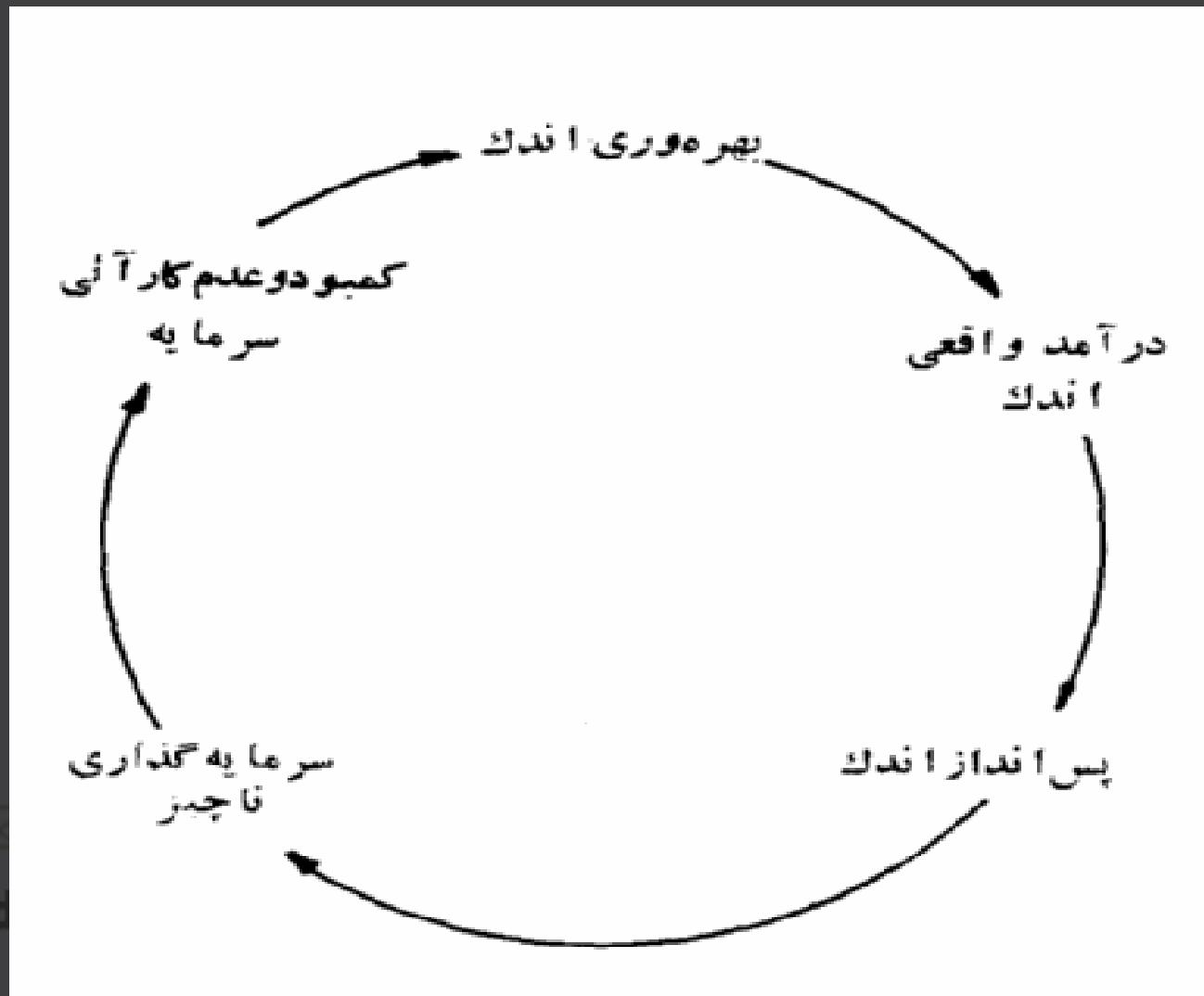
مدل

- اگر کارگران با قدرت تولیدی بیشتری کار کنند، تولید و به دنبال آن سرمایه افزایش می یابد و تکنیکهای تولید بهبود می یابد.
زمانی که بازار وسیعی در سطح جهان برای محصولات اولیه صادراتی کشورهای در حال گذر وجود ندارد این کشورها باید به دنبال افزایش تقاضای داخلی باشند. بنابراین استفاده از الگوی حمایت متقابل سرمایه گذاری ها در خطوط مختلف تولید در بخشها و صنایع مکمل می تواند وسعت بازار داخلی را گسترش دهد و اقتصاد را از دورهای باطل فقر خارج کند.

دور باطل در طرف تقاضا

دور باطل در طرف عرضه

کاربرد نظریه

■ کاربرد این نظریه در شرایط زمانی و مکانی مختلف متفاوت خواهد بود همان طور که رژیم غذایی مناسب با قد و اندازه و وزن و توانایی های جسمی و روحی افراد توصیه می شود.

نظریه رشد متعادل در هر کشوری و در شرایط زمانی خاص انعطاف دارد مخصوصاً این الگو برای رشد نولپدات مصرفی در طول

انتقادات وارد بر نظریه نورکس

- به اعتراف خود نورکس کشورهای در حال گذر کمبود سرمایه دارند تأمین سرمایه لازم برای اجرای نظریه نورکس بسیار مشکل است.
- اجرای نظریه نورکس نیاز به سیستم اداری و نهادهای بسیار قوی دولتی دارد کشورهای در حال گذر فاقد چنین سیستم اداری و نهادهای لازم هستند.
- اقتصاد کشورهای در حال گذر ویژگی دوگانگی دارد و بین بخشها ارتباط منسجم وجود ندارد، بخش مدرن و بخش سنتی کاملاً متمایز هستند و این امر اجرای نظریه نورکس را با مشکل مواجه می سازد.

پایان

نظر په نور کس

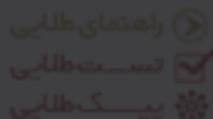
راهنمای طلبی
انتشارات
پویندگان راهنما کاد
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Bokgolden.com

فصل ششم ادامه

نظریه رشد اقتصادی
ریچارد ب آر نلسون

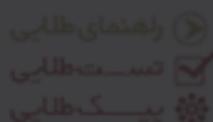
Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

طرح درس

- 1- مقدمه
- 2- نظریه رشد اقتصادی نلسون
- 3- تعادل در سطح پایین
- 4- فرضیات مدل رشد اقتصادی نلسون
- 5- انتقاداتی را که به نظریه رشد اقتصادی نلسون

هدف کلی

■ هدف کلی این بخش آشنایی دانشجویان با نظریه رشد اقتصادی ریچارد بارنسون است.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

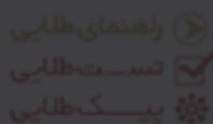

مقدمه

ریچارد نلسون در سال 1956 نظریه خود را تحت عنوان «دام تعادل در سطح پایین» در مقاله ای ارایه کرد. نظریه وی شبیه نظریه مالتوس در مورد جمعیت است. وی معتقد است اگر درآمد سرانه از حداقل معیشت تجاوز کند جمعیت افزایش می یابد. برای خروج از دور باطل فقر باید تلاش نماییم تا رشد درآمد سرانه از رشد جمعیت بیشتر باشد. همچنین باید تلاش کرد تا درآمد سرانه از یک سطح حداقلی که در آن سطح پس انداز صفر است تجاوز کند تا بتوان پس انداز و به دنبال آن

نظریه رشد اقتصادی ریچارد . آر نلسون

■ نلسون نظریه خود را در مدلی بسیار ساده با فرضیاتی ارایه کرده است در این بخش ابتدا فرضیات مدل او را ذکر می کنیم و سپس مدل او را مورد بررسی قرار می دهیم.

راهنمای طلاب
انتشارات طلاسی
تسویه طلابی
پویشگان پویشگان

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

فرضیات

- نسبت نیروی کار به جمعیت ثابت است.
- رشد جمعیت تابعی از رشد درآمد سرانه است.
- سرمایه گذاری تابع پس انداز است.
- افزایش زمین های زیر کشت سرمایه گذاری محسوب می شود.
- ورود و خروج سرمایه های خارجی آزاد است.
- دولت در فعالیتهای اقتصادی دخالت می کند.

مدل

- نلسون پک مدل ساده را با سه رابطه مشخص ارایه نمود این سه رابطه عبارتند از :
 - رابطه درآمدی
 - رابطه سرمایه گذاری
 - رابطه جمعیتی
- هر کدام از این روابط نقش خاصی را در نظریه نلسون بازی می کنند در این بخش به توضیح هر کدام از روابط فوق می پردازیم.

۱. رابطه درآمدی

■ در نظریه نلسون یک معادله برای تعیین درآمد وجود دارد. این معادله شبیه تابع تولید است. درآمد تابعی از ذخیره سرمایه ثابت، اندازه جمعیت، سطح تکنولوژی و شیوه تولید را بج در جامعه است.
$$Y = f(K, POP, T)$$

$$= K = Y$$

$$\text{درآمد} = POP^{\alpha} = T^{\beta} \text{ سرمایه} ,$$

۲. رابطه سرمایه گذاری

■ نلسون سرمایه گذاری خالص را افزایش مقدار زمینهای زیر کشت به علاوه پس اندازهایی که طی یک دوره به سرمایه گذاری تبدیل می شوند تعریف می کند . رابطه سرمایه‌گذاری به صورت زیر تعریف می شود:

$$I = f(S, L)$$

■ I = سرمایه گذاری خالص ، S =پس انداز ، L =زمین های اضافی

۳. رابطه جمعیتی

■ نرخ رشد جمعیت رابطه مستقیم با سطح درآمد سرانه دارد. با کاهش درآمد سرانه، نرخ مرگ و میر افزایش و جمعیت کاهش می‌پابد تا درآمد سرانه قادر به تأمین حداقل معاش برای جمعیت موجود باشد. وقتی درآمد سرانه به سطحی بالاتر از سطح حداقل معاش برسد، افزایش درآمد سرانه تأثیر ناچیزی بر کاهش نرخ مرگ و میر دارد.

متغیرهای مدل

درآمد هر آنچه در سطح تعادل ناپایدار

$$= \left(\frac{Y}{P}\right)_1 = Y$$

جمعیت کشور؛ درآمد سرانه در سطح نعادل پایدار

$$= \left(\frac{Y}{P}\right)_2 = P$$

= درآمد سرانه؛ = نرخ رشد درآمد ملی (نرخ رشد

$\frac{dY}{Y}$ اقتصادی) $\frac{Y}{P}$

درآمد سرانه در سطح حداقل

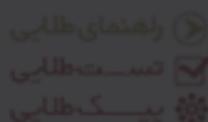
$$= \left(\frac{Y}{P} \right) = \frac{dP}{P}$$

محدث

Lashkari.Dr www.ookgolden.com

2- خودگردانی و استمرار

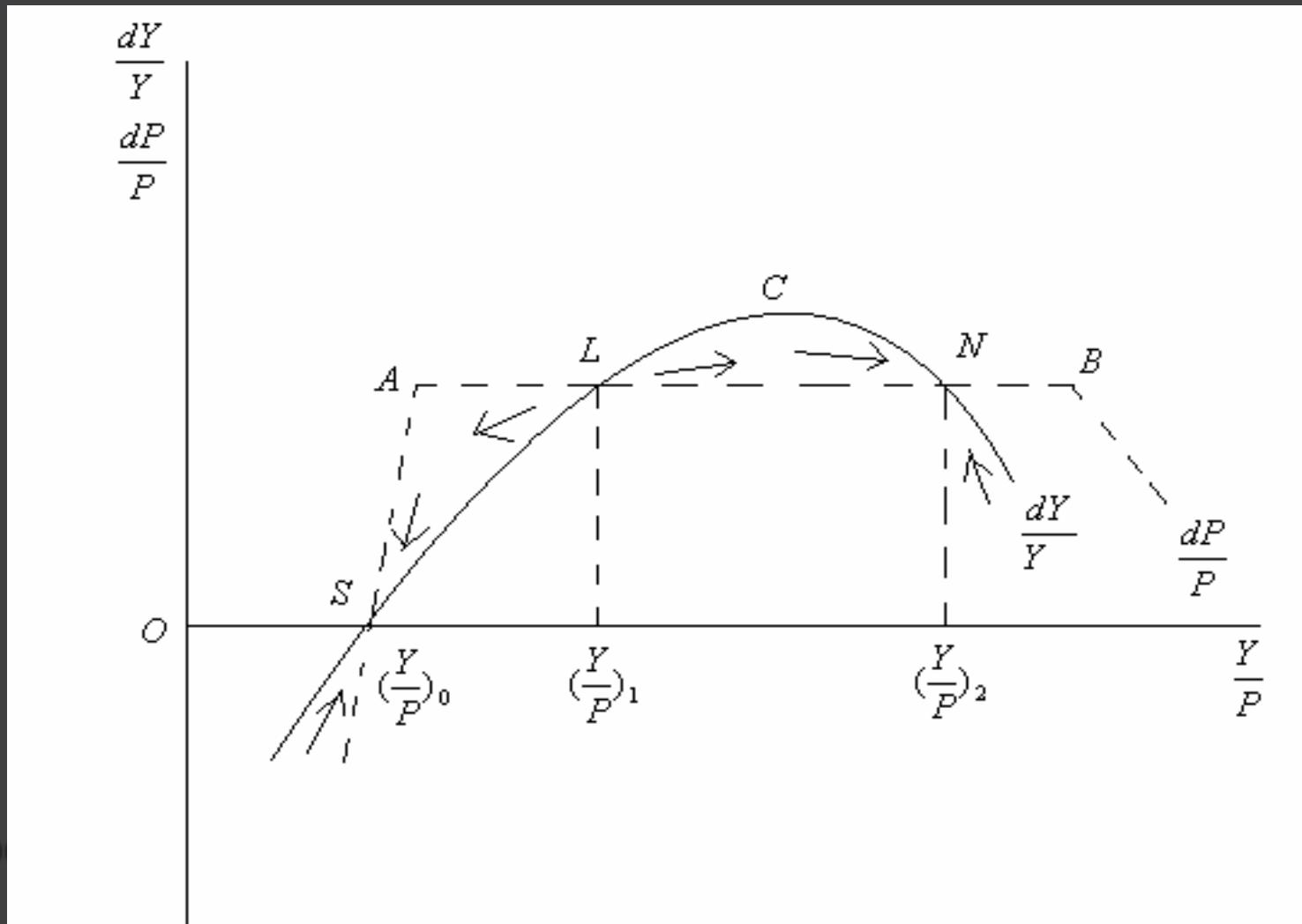
اگر نظام اقتصادی و همچنین ساختارهای اجتماعی یک کشور طوری سازماندهی شده باشند که در یک شبکه مرتبط و هماهنگ نیازهای بکدیگر را خود برآورده نمایند، در صورت بروز بحران قادر خواهند بود که به حرکت خود به سوی توسعه ادامه دهند.

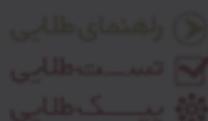
Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

دام تعادل در سطح پایین

هر اقتصاد توسعه نیافتنه ای در یک دام
تعادل در سطح پایین گرفتار می شود.
دام تعادل در سطح پایین عبارتست از:
دامنه ای از درآمد سرانه در یک جامعه
که در آن دامنه، نرخ رشد جمعیت فراتر
از نرخ رشد درآمد قرار می گیرد.

راهنمای طلبی

انتشارات طلاسی
پویشگان
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

■ بین دو نقطه و همزمان با رشد درآمد، جمعیت هم رشد می کند ولی چون رشد جمعیت از رشد درآمد بیشتر است درآمد سرانه کاهش می یابد و دوباره به نقطه بر می گردد.

■ بنابر این فاصله تا دامنه معنی از درآمد سرانه است که اقتصاد را در یک دام نگه می دارد و چون سطح درآمد سرانه پایین است آن را دام تعادل در سطح پایین می گویند.

شرایط اجتماعی و تکنولوژیکی دام تعادل در سطح پایین

- کمیابی زمین های کشت نشده که امکان کشت آنها وجود داشته باشد.
- استفاده از روش های تولید با بازدهی پایین و ناکارآمد
- تمایل اندک برای سرمایه گذاری در آمدهای اضافی به منظور افزایش سرمایه گذاری سرانه همبستگی شدید بین نرخ رشد جمعیت و نرخ

راههای خروج از دام تعادل در سطح پایین

- اصلاح شیوه های تولید در کلیه بخشهای اقتصادی
- اتخاذ سیاستهای مناسب توزیع درآمد
- ایجاد شرایط مناسب سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی برای اجرای برنامه های رشد متعادل اقتصادی
- تغییر ساختار جمعیتی در مسیر کاهش نرخ زاد و ولد
- افزایش سرمایه گذاری از طریق برنامه ریزی حکومت مرکزی
- ایجاد شرایط لازم برای ورود سرمایه های خارجی

انتقادات وارد بر نظریه نلسون

■ علت اصلی رشد جمعیت بهبود وضعیت بهداشتی و کاهش نرخ مرگ و میر است. چون نرخ زاد و ولد تغییری نکرده است با کاهش نرخ مرگ و میر، نرخ رشد جمعیت افزایش یافته است. بنابراین رابطه تبعی بین نرخ رشد جمعیت و درآمد سرانه که نلسون آن را مطرح کرده زیر سؤال می‌رود.

■ در طول زمان ممکن است افزایش درآمد سرانه در فاصله S و L

باعث کشف سرمایه‌های جدید و تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص شود که بازگشت به نقطه را ناممکن سازد و اقتصاد را به بالاتر از L انتقال دهد. بنابراین نلسون به عامل زمان توجه نکرده است.

پایان

نظریه رشد اقتصادی

ریچارد . آر نلسون

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل ششم ادامه

نظریه رشد نامتعادل اقتصادی

آلبرت هیرشمن

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان دانشگاه
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

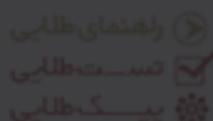
طرح درس

- رشد نامتعادل اقتصادی
- طرحهای بالاسری اجتماعی
- طرحهای مستقیماً مولد
- نظر هیرشمن در مورد تجارت خارجی
- دلایل هیرشمن برای اولویت بخش صنعت نامتعادل ساختن اقتصاد از طریق سرمایه گذاری در
- طرحهای بالاسری اجتماعی
- نامتعادل کردن اقتصاد از طریق اجرایی طرحهای مستقیماً مولد
- انتقادات وارد بر نظریه رشد نامتعادل اقتصادی هیرشمن

هدف کلی

■ هدف کلی این بخش آشنایی دانشجویان با نظریه رشد نامتعادل اقتصادی آبرت هیرشم است.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان دانشگاه
بیک طلبی

مقدمه

- رشد نامتعادل به معنی دقیق کلمه زمانی رخ می دهد که بعضی از بخش‌های اقتصادی، نقش رهبری را در فرایند توسعه بر عهده گیرند و قبل از سایر بخشها به سوی توسعه گام بردارند.
- تفاوت نظریه رشد متعادل و نظریه رشد نامتعادل در این است که رشد سریعتر برخی از بخش‌های اقتصاد به عدم تعادل منتهی می‌شود و این بخش‌ها نقش پیشرو و پارهبر را در امر توسعه اقتصادی

فرضیات

- اقتصاد مختلط و مشتمل بر فعالیت بخش خصوصی و بخش دولتی است.
- بازار نقش اساسی در توسعه اقتصادی دارد.
- بخش‌های اقتصادی با یکدیگر پیوند

مدل

هیرشمن معتقد است سرمایه گذاری را باید در بخش های خاص که بازدهی پیشتری نسبت به سایر بخشها دارند شروع کنیم تا سایر بخشها دارند به دنبال بخش های پیشناز حرکت کنند.

■ هیرشمن می گوید هدف ما باید به جای حذف عدم توازن ابقای آن باشد چون منافع و مضرار موجود در یک اقتصاد رقابتی از علائم این پدیده ها است. اگر هدف ادامه پیشرفت یک اقتصاد است وظیفه یک برنامه توسعه عبارت است از: حفظ فشارها، بی تناسبی ها و عدم تعادلها.

پیوند ها یا ارتباط بخشهای پیشتاز

- هر سرمایه گذاری سه نوع تأثیر بر اقتصاد دارد: ۱. از طریق پیوند های پیشین ۲. از طریق پیوندهای پیشین ۳. از طریق پیوندهای هم سطح
- پیوندهای پیشین: پیوند های پیشین پیوند هایی هستند که موجب تشویق و ترغیب سرمایه گذاری در مراحل قبلی تولید می شوند.
- پیوندهای پسین: پیوند های پسین پیوند هایی هستند که موجب تشویق و ترغیب سرمایه گذاری در مراحل بعدی تولید می شوند.
- پیوندهای هم سطح: پیوند هایی هستند که موجب تشویق و

نامتعادل ساختن اقتصاد از طریق سرمایه گذاری در طرحای بالاسری اجتماعی

■ طرحای بالاسری اجتماعی طرحایی هستند که بدون آنها فعالیت‌های مولد در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات نمی‌تواند تداوم یابد. این طرحها شامل سرمایه گذاری در بهداشت، آموزش، حمل و نقل، مخابرات، گاز، آب و برق است. اجرایی این طرحها زمینه فعالیت بخش خصوصی را فراهم می‌سازد. چون امکانات اقتصادی محدود است اجرایی طرحای بالاسری اجتماعی در مراحل اولیه توسعه، اقتصاد را نامتعادل خواهد کرد ولی بعد از انجام حذف طرحهای ساده بخشها نیز رشد خواهد کرد.

نامتعادل کردن اقتصاد از طریق اجرایی طرحهای مستقیماً مولد

- دولت می تواند به طور مستقیم یا غیر مستقیم در طرحهای مستقیماً مولد مشارکت نماید. اگر اجرایی طرحهای مستقیماً مولد قبل از انجام طرحهای بالاسری اجتماعی انجام شود هزینه های تولید افزایش می یابد. و به علت فشارهای سیاسی سرمایه گذاری در طرحهای بالاسری اجتماعی نیز تشویق می شود. چون سرمایه گذاری به دو دلیل صورت می گیرد :
- 1. انتظار از سود دهی آتی 2. فشارهای سیاسی

تجارت خارجي

هيرشمن در مورد تجارت خارجي معتقد است که کشور هاي در حال گذر باید استراتژي جانشيني واردات را انتخاب نمایند و صنایع داخلی را جایگزين کالاهای وارداتی نمایند. وي شرط موافقیت این استراتژی را وجود بازار داخلی برای صنایع جایگزين اعلام می کند. البته هيرشمن با بستن درهای کشور مخالف است و ذکر می کند که می توان قطعات مجزا را وارد کرد و در واحدهای تولیدی در داخل کشور آنها را سر هم کرد و محصول مونتاژ شده تولید کرد. در مراحل بعدی می توان با استفاده از کالاهای سرمایه اي وارداتی، قطعات را در داخل تولید کرده و سپس کالاي، نهاد، را تولد

انتخاب بخش صنعت به عنوان پیشنهاد

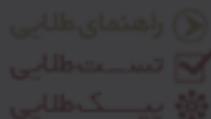
- هیرشمون سه دلیل زیر را برای اولویت بخش صنعت بر بخش کشاورزی ذکر می کند:
 - همه کشورهای توسعه پافته صنعتی هستند.
 - بازده عوامل تولید در بخش صنعت از بخش کشاورزی بیشتر است.
 - توسعه بخش کشاورزی نیاز به محصولات صنعتی نظیر تراکتور، کمباین، کود شیمیایی، آبیاری پیش فته و حمل و نقل پیش فته

انتقادات وارد بر نظریه رشد نامتعادل

- با تمرکز سرمایه در یک بخش در جامعه دوگانگی ایجاد می شود.
- کشورهای در حال گذر به اندازه کافی نیروی متخصص برای اداره بخش پیشتاز و کلیدی را ندارند.
- مقایسه بخش کشاورزی یک روستای دور افتاده با یک کارخانه پتروشیمی پیشرفته از لحاظ بازدهی صحیح نیست.
- هیرشمن تأثیر پیوندها بر اقتصاد را به صورت مکانیکی می داند.
- اجرای این نظریه موجب فشارهای تورمی می شود.
- در اجرای برنامه های توسعه عوامل باز دارنده ای وجود دارد

پایان

نظریه هیرشمن

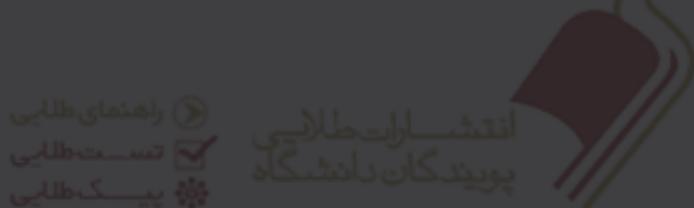
راهنمایی طلابی
انتشارات طلاسی
تسویه طلابی
پویندگان راهنمکار
بیک طلابی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل ششم ادامه

استر اتّیهای عملی

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

طرح درس

- 1- استراتژی پولی
- 2- استراتژی اقتصاد باز
- 3- استراتژی صنعتی شدن
- 4- استراتژی انقلاب سبز

هدف کلی
هدف کلی این بخش آشنایی
دانشجویان با استراتژیهای
عملی توسعه اقتصادی است.

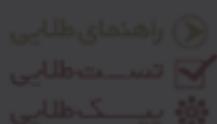
مقدمه

در این بخش پنج استراتژی عملی توسعه اقتصادی مورد بحث قرار می‌گیرد.

۱- استراتژی پولی

در این استراتژی محور اصلی توسعه بخش خصوصی است.

این استراتژی در پی کاهش نقش دولت در اقتصاد است.

2- استراتژی اقتصاد باز در استراتژی اقتصاد باز تأکید

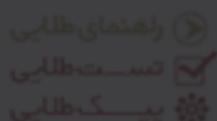
خاص بر بخش تجارت خارجی و

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

۳- استراتژی صنعتی شدن

این استراتژی بر خلاف استراتژی پولی برای دولت نقش کلیدی فاعل است.

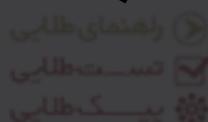
Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

استراتژی جایگزینی واردات

■ جایگزینی واردات مستلزم کوشش برای جانشین کردن کالاهای صنعتی که قبلاً وارد می شده از طریق استفاده از منابع تولید و عرضه داخلی است. اولین استراتژی که بشر استفاده کرد استراتژی جایگزینی واردات و اولین کشور انگلستان بود. جایگزینی واردات به معنی توسعه صنعتی از طریق حمایت می باشد. استراتژی جایگزینی واردات لازمه اش آزادی اقتصادی در داخل و کنترل شدید خارجی است.

۴- استراتژی انقلاب سبز

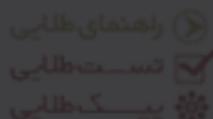
در استراتژی انقلاب سبز
محور اصلی بخش
کشاورزی است.

چین و تایلند در به کارگیری

5- استراتژیهای
سوپرالیستی توسعه
در این استراتژی طرح و
اجرای
برنامه های توسعه به
عهده دستگاه برنامه ریزی

پایان

فصل ششم

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

فصل ششم

نقش دولت در توسعه اقتصادی

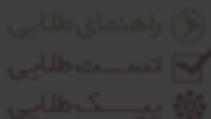
راهنمای طلبان
انتشارات طلاسی
پویندگان دانشگاه
بیک طلبان

www.bookgolden.com

Lashkari.W

طرح درس

1. گسترش خدمات اجتماعی و زیرساختهای توسعه
2. سیاست پولی، مالی و سیاست کسر بودجه
3. بازرگانی بین المللی و سیاستهای حمایتی

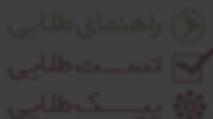
Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان داشکار

هدف کلی

هدف کلی فصل هفتم آشنایی
دانشجویان با نقش دولت در
توسعه اقتصادی است.

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

مقدمه

آدام اسمنیت پدر علم اقتصاد یاک لیرال کلاسیک بود.

وی وظیفه دولت را تنها محدود به تأمین امنیت

و

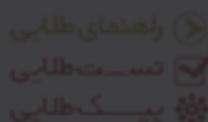
عدالت اجتماعی می دانست.

امروزه اقتصاددانان توسعه بر دخالت دولت در راه

نیل به

اهم وظایف دولت در راستای دستیابی به توسعه اقتصادی

1. گسترش خدمات اجتماعی و زیرساختهای توسعه
2. سیاست پولی، مالی و سیاست کسر بودجه
3. بازرگانی بین المللی و سیاستهای حمایتی

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

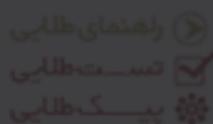
راهنمای طلبی
انتسابات طلاب
تسهیط طلبی
پویندگان راهنمکار
بیک طلبی

1. گسترش خدمات اجتماعی و
زیرساختهای توسعه
خدمات اجتماعی نظیر توسعه آموزش و پرورش
,

بهبود وضع بهداشت عمومی و ایجاد امکانات
رفاهی

برای افراد جامعه توسط دولت صورت می‌گیرد
بخش

خصوصی برای چنین فعالیتهایی انگطrezه ندارد.

Lashkari.Dr

راهنمای طلبی

انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی

پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

www.ookgolden.com

۲. سیاست پولی، مالی و سیاست کسر بودجه

دولت می تواند به وسیله اعمال سیاست پولی و مالی در شرایط

مخالف اقتصادی، جامعه را به سوی توسعه اقتصادی حرکت دهد.

مالیات، پرداختهای انتقالی و انتشار اوراق قرضه عمومی ابزارهای

سیاست مالی هستند.

تغییر نرخ بهره، عرضه پول، کنترل اعتبارات ابزارهای

3. بازرگانی بین المللی و سیاستهای

حمایتی اقدامات دوست در بازرگانی بین المللی عبارتند از:

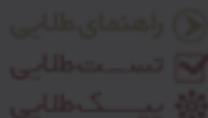
1. کاهش واردات کالاهای لوکس و مصرفی

2. استفاده از کالاهای ساخت داخل

3. اتخاذ قوانین صحیح در جهت تسهیل صادرات

4. کمک و تشویق صادرکنندگان داخلی

5. بستن تعرفه گمرکی بر کالاهای وارداتی

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمای
بیک طلبی

پایان

فصل هفتم

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمکار
بیک طلبی

Lashkari.Dr

www.Dookgolden.com

فصل هشتم

توزیع درآمد و توسعه اقتصادی

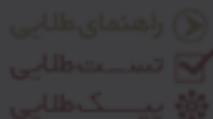
www.bookgolden.com

طرح درس

1. توزیع درآمد شخصی
2. توزیع درآمد مبتنی بر عوامل تولید
3. نحوه اندازه گیری توزیع درآمد
4. منحنی لورنز
5. ضریب جینی
6. عوامل مؤثر بر توزیع نابرابر درآمد
7. نقش دولت را در توزیع عادلانه درآمد.

هدف کلی

هدف کلی آشنایی دانشجویان
با توزیع درآمد و نقش آن در
توسعه اقتصادی دیوید است.

انتشارات طلا
پویندگان دانشگاه
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Bookgolden.com

مقدمه

▪ تقریباً تمامی اقتصاددانان شکوفایی اقتصادی را مرهون دخالت‌های دولت‌های در فعالیت‌های اقتصادی می‌دانند. در حال حاضر یکی از مهمترین معیارهای توسعه اقتصادی توزیع مناسب و متعادل درآمد است. توزیع مناسب درآمد بدون دخالت دولت صورت نمی‌گیرد زیرا بخش خصوصی در کشورهای در حال گذر ناکارآمد بوده و تخصیص منابع را به سمت اهداف سود آور کوتاه مدت هدایت می‌کند و توزیع درآمد را به شدت نابرابر می‌نماید.

عوامل مؤثر بر توزیع نابرابر درآمد

- 1. عوامل طبیعی مؤثر بر توزیع نابرابر درآمد
- 2. عوامل سیاسی مؤثر بر توزیع نابرابر درآمد

۱. عوامل طبیعی مؤثر بر توزیع نابرابر در آمد

■ بین افراد مختلف تفاوت‌های فردی جسمی، روحی، وراثتی، وجود دارد. چون افراد از لحاظ درجه هوش، توانایی های جسمی ذاتی، مسئولیت پذیری، صبر و تحمل در مقابل مشکلات، قناعت و سازگاری با محیط تفاوت دارند لذا دو فرد با شرایط بکسان تحصیل و تجربه و سن دریافتی متفاوت دارند کاهش این تفاوت‌ها بسیار مشکل بوده و در حوزه برنامه های توسعه نیست.

2. عوامل سیاسی مؤثر بر توزیع نابرابر درآمد

■ مسأله فقر و توزیع ناعادلانه درآمد منشأ سیاسی و نهادی دارد در کشورهایی در حال گذر عوامل جبری شامل انواع تبعیضات نظیر تفاوت در حقوق زن و مرد، عدم رعایت حقوق کودکان و زنان سرپرست خانوار، تفاوت بین حقوق کارگران داخلی و خارجی و تفاوت بین افراد وابسته به مراکز قدرت سیاسی و افراد عادی و عوامل تصادفی نظیر خوش شانسی یا بدشانسی در زمینه پیدا کردن شغل مناسب، ادامه تحصیل، ازدواج، و استفاده از امکانات بر توزیع درآمد مؤثرند.

نقش دولت در توزیع عادلانه درآمد

■ بدون دخالت دولت توزیع درآمد حاصل از رشد اقتصادی به طور نامتعادل توزیع می شود و در جامعه شکاف عمیق طبقاتی ایجاد می شود و یک گروه کوچک ممتاز از حداکثر امکانات بهره مند می شوند و جمع کثیری از افراد جامعه زیر خط فقر قرار می گیرند لذا دولت باید در امر توزیع درآمد، ثروت و فرصت‌های شغلی، آموزشی و بهداشتی دخالت نماید.

توزيع درآمد شخصی

■ برای درک مفهوم درآمد شخصی از یک مثال استفاده می کنیم. فرض کنید فرد "الف" 1000 واحد و فرد "ب" 800 واحد درآمد دارد. این توزیع درآمد صرفاً با اشخاص یا خانواده ها و کل درآمدی که آنها دریافت می کنند سروکار دارد و طریقه کسب درآمد در نظر گرفته نمی شود.

توزیع درآمد مبتنی بر عوامل تولید

■ در این دیدگاه مقیاس توزیع درآمد در صدی از درآمد ملی است که نیروی کار به عنوان دستمزد دریافت می کند در مقایسه با در صدی از درآمد که به شکل سود، اجاره یا بهره توزیع می شود. به عنوان مثال فرض کنید 1000 واحد درآمد به صورت زیر توزیع شده است. این ارقام فقط می توانند نشان دهند که سهم کارگران، سرمایه داران، زمین داران و وام دهندگان از تولید ملی چقدر است. چون تعداد هر طبقه مشخص نیست راجع به عادلانه بودن یا ناعادلانه بودن توزیع

توزیع فرضی درآمد ملی بین عوامل تولید

سهام	بهره	اجاره	سود	دستمزد
ارقام مطلق	150	300	350	200
درصد	15	30	35	20

راهنمای طلا
انتشارات طلا
تسنی طلا
پویندگان طلا

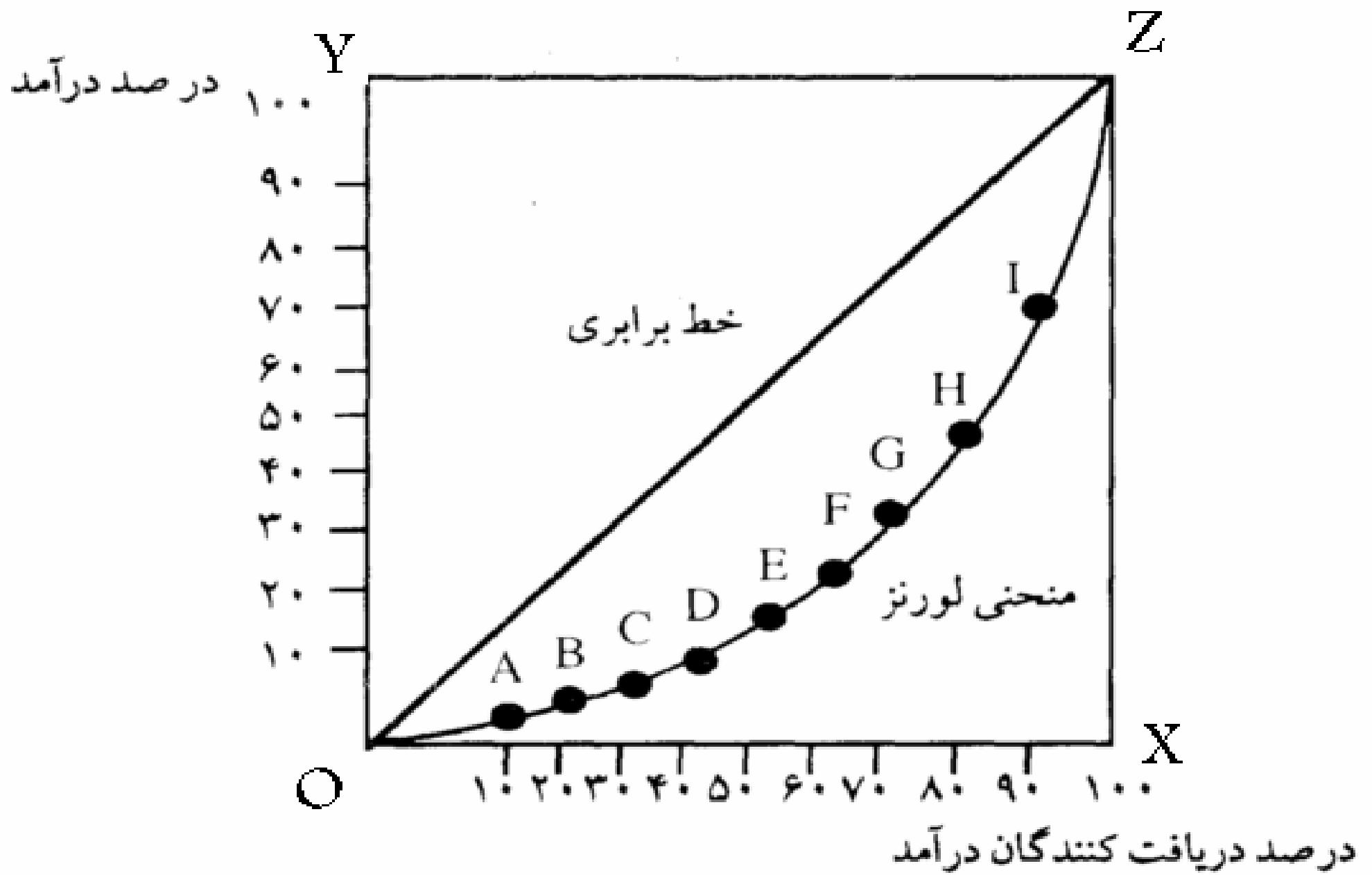
Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

منحنی لورنز

منحنی لورنز توزیع های درصد تجمعی
درآمد

خانوارها (در محور عمودی) را
متناسب با

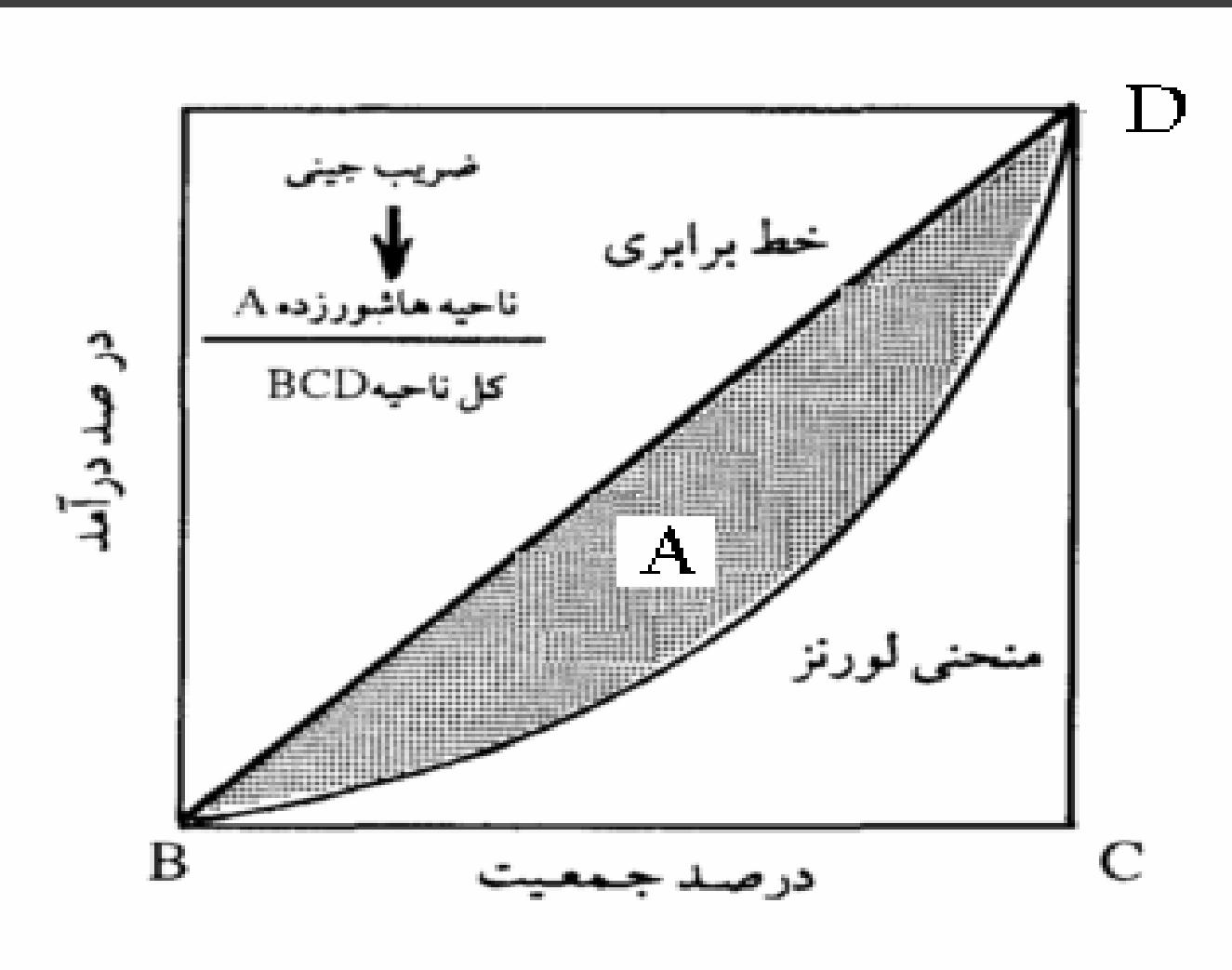
توزیع های تجمعی تعداد خانوارها (در
محور

ضریب جیزی

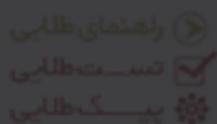
▪ ضریب جیزی نسبت مساحت بین قطر مربع و منحنی لورنژ به کل مساحت نصف مربع است. برای هر درصد دریافت کننده درآمد یک ضریب جیزی به دست می آید مجموع ضرایب جیزی کل دریافت کنندگان درآمد یک مقياس اندازه گیری نابر ابری درآمد جامعه

■ ضرایب جینی می تواند از صفر (برابری کامل) تا یک (نابرابری کامل) تغییر کند.

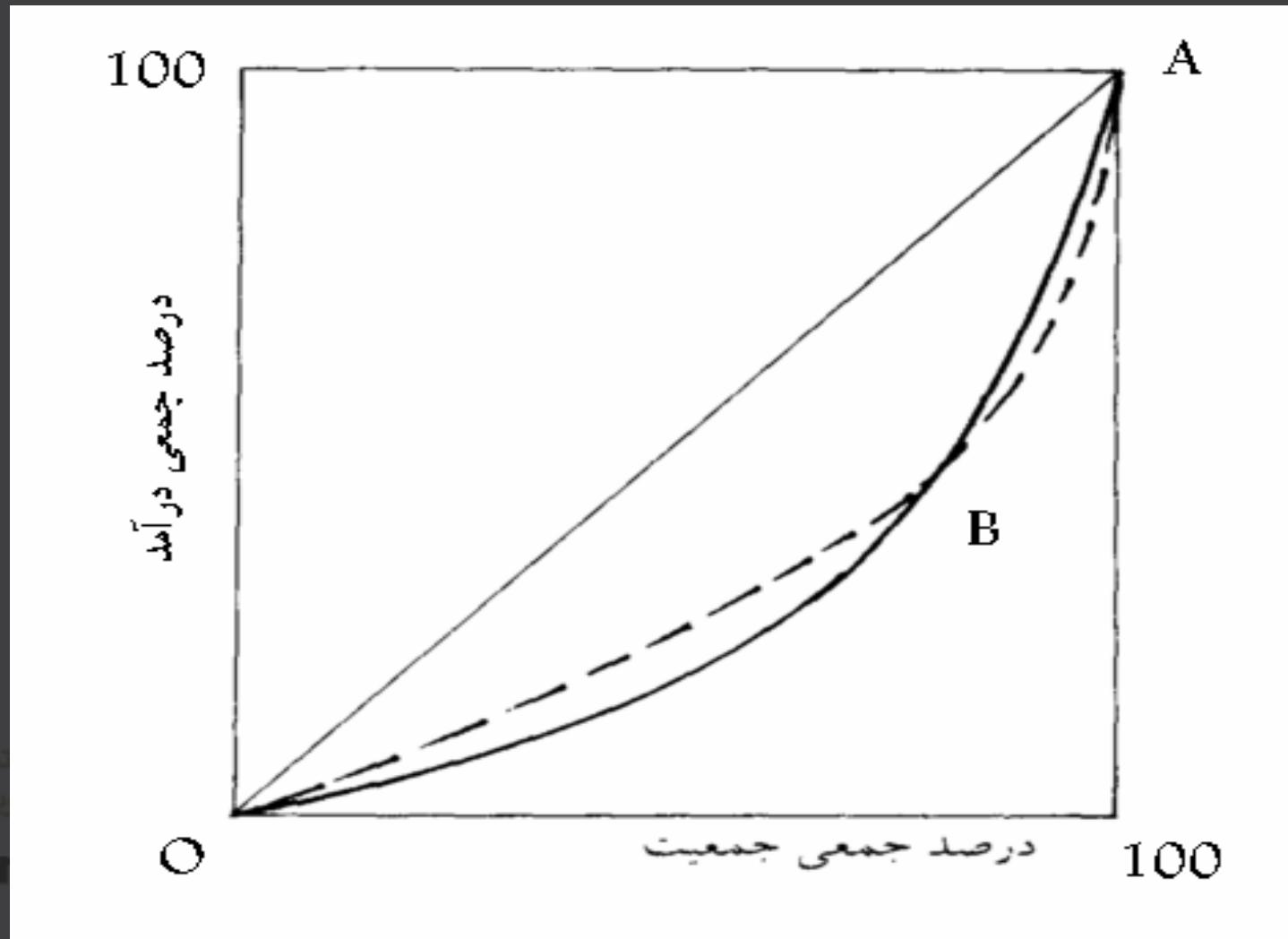

مقایسه ضریب جینی و منحنی لورنز

دو منحنی لورنز رسم شده که هر دو ضریب جینی یکسانی را دارند اما توزیع درآمد در دو جامعه متفاوت است جامعه ای که منحنی لورنز آن نقطه چین است در طبقات پایین ، درآمد نسبتاً عادلانه تر است و در طبقات بالاتر ناعادلانه تر است جامعه ای که منحنی لورنز آن خط پر است در طبقات پایین درآمد نابرابرتر از طبقات بالا است.

مقایسه دو منحنی لورنز با ضرایب جینی یکسان و توزیع متفاوت درآمد

پایان

فصل هشتم

راهنمای طلابی
انتشارات طلاسی

تست طلابی
پویندگان دانشگاه

پیک طلابی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل نهم

نقش آموزش و پژوهش
در
توسعه اقتصادی

راهنمای طلابی
انتشارات طلاسی
تسنیع طلابی
پویشگان راهنمایی
بیک طلابی

Lashkari.Dr
www.Boookgolden.com

طرح درس

انباشت سرمایه انسانی
مشخصه های سرمایه گذاری آموزشی
انواع آموزش و پرورش
هزینه های آموزش و پرورش
هزینه های اجتماعی و فردی هزینه های آموزش و پرورش
هزینه فرصت از دست رفته فرد آموزش گیرنده
منافع آموزش و پرورش
فرار مغزها
بیکاری تحصیل کرده ها

هدف کلی

هدف کلی فصل هجدهم آشنایی دانشجو
با نقش آموزش و پرورش در
توسعه اقتصادی است.

مقدمه

■ امر آموزش از جهات متفاوتی در مسائل مربوط به تولید اقتصادی مورد توجه قرار می گیرد. توسعه اقتصادی مستقل از توسعه فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، فنی و علمی نیست. تمام ابعاد توسعه به یکدیگر پیوسته اند و بر روی یکدیگر تأثیر متقابل دارند. علم اقتصاد به شاخه های متعددی تقسیم شده است اقتصاد آموزش یکی از شاخه های مهم علم اقتصاد است که در اویل دهه 1960 ایجاد شد.

■ سرمایه انسانی نسبت به سرمایه فیزیکی مزیت دارد زیرا سرمایه انسانی به ندرت استهلاک پیدا می کند و بر اثر استفاده بیشتر ارتقاء می یابد در صورتی که سرمایه مادی مستهلاک می باشد این انتزاع شناختی ندان کننده آن کا نظر

تعريف انباشت سرمایه انسانی

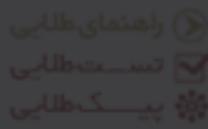
■ برای توسعه اقتصادی هم نیاز به انباشت سرمایه فیزیکی و مادی نظیر ساختمان، ماشین آلات، جاده، سد و پول است و هم نیاز به سرمایه انسانی است. سرمایه انسانی به معنی افزایش توانمندی افراد در تولید کالاهای خدمات است هرگونه آموزش و یادگیری که ظرفیت تولیدی افراد را افزایش دهد یک نوع سرمایه انسانی است. انباشت سرمایه انسانی به معنی روند تشکیل و افزایش تعداد افرادی است که دارای مهارت‌های فنی، آموزش و تجربه می‌باشند و وجود آنها برای توسعه اقتصادی کشور ضروری است.

مشخصه های سرمایه گذاری آموزشی

■ آموزش هم مصرف است و هم سرمایه گذاری، از یک سو منافع فوری آن مطرح است و از سوی دیگر کمک آن به ایجاد درآمد در آینده از طریق تولید و تربیت کارگران ماهر که قادرند در آینده ظرفیتهای تولیدی خویش را افزایش داده و درآمدهای بالاتری دریافت دارند. آموزش و پرورش یکی از باثبات ثرین بخش های اقتصادی هرجامعه به حساب می آید، سایر بخش های اقتصادی نظیر بخش کشاورزی و بخش صنعت غالباً با رکود و رونق مواجه می شوند. طبیعت آموزش و پرورش موجب شده که این بخش از ثبات و تعادل داشته باشد خود دارد شهد

انواع آموزش و پرورش

■ آموزش توانایی های افراد را افزایش می دهد و افراد آموزش دیده نسبت به قبل از آموزش بازدهی پیشتری در تولید کالاها و خدمات دارند. آموزش به دو صورت رسمی و غیررسمی عرضه می شود. که هر کدام از آنها

Lashkari.Dr

www.DoorDeh.com

۱. آموزش و پرورش رسمی

■ رایج‌ترین نوع آموزش ، آموزش رسمی است که با ضوابط خاصی فرد متقاضی تحصیل را می‌پذیرد در این نوع آموزش معلمین و مریبان دارایی مدرک تحصیلی و ویژگی‌های خاصی هستند دوره زمانی و محتوی مواد آموزشی مشخصی و استاندارد است. در طول دوره فرد ساعات معینی را در مکان معینی حضور پیدا می‌کند و پس از طی دوره امتحان می‌دهد برای گذاردن دوره حداقل نمره لازم را می‌آورد و به دوره بالاتر ارتقاء می‌پیدد.

۲. آموزش غیر رسمی

■ آموزش غیر رسمی آموزشی است که مدرک معنبر و استانداردی به آموزش دیده نمی دهد.
این نوع آموزش نیز بر توانایی های فرد تأثیر می گذارد آموزش غیر رسمی دو نوع است:

- ۱. آموزش غیر رسمی دوره ای
- ۲. آموزش آزاد و همگانی

هزینه های آموزش و پرورش

- هزینه های آموزش و پرورش به دو بخش هزینه های اجتماعی و فردی تقسیم می شود :
- هزینه های اجتماعی: هزینه هایی را که جامعه و عمدتاً دولت برای امر آموزش به مصرف می رساند و بابت آن از فرد آموزش دیده ما به ازایی دریافت نمی کند، هزینه های اجتماعی آموزش گویند.
- هزینه های فردی: این هزینه ها شامل هزینه های آشکار نظیر پرداخت شهریه، خرید کتاب و لوازم التحریر و هزینه های فرست از دست رفته فردی است.

منافع آموزش و پژوهش

- منافع آموزش و پرورش به دو دسته تقسیم می شود:
 - منافع مستقیم آموزش: عبارتست از افزایش بهره وری ناشی از آموزش یک دوره تحصیلی که موجب افزایش درآمد ملی جامعه می شود.
 - منافع غیر مستقیم آموزش: عبارتست از میزان استفاده دیگران از فرد آموزش دیده و تأثیر در بهره وری کار آنها و نیز تأثیر آن در بیداری استعدادها نوآوری وابتكار و اثر آن در کاهش تضادهای سیاسی و اجتماعی.

فرار مغزها

■ آموزش نقش مهمی در مهاجرت های بین المللی دارد. هر چه تحصیلات افراد در کشورهای در حال گذر بالا می رود. احتمال مهاجرت آنها به کشورهای صنعتی بالا می رود. فرار مغزها به معنی مهاجرت افراد تحصیل کرده و ماهر و نیروی انسانی فنی از کشورهای در حال توسعه به کشورهای پیشرفته است.

بیکاری تحصیل کرده ها

■ به خاطر ناهمانگی عرضه و تقاضای آموزش نیروهای تحصیل کرده کشورهای در حال گذر پاسخ‌گوی نیازهای تخصصی این کشورها نیستند و این امر موجب بیکاری تحصیل کرده ها از پاک سو و کمبود نیروی متخصص در رشته هایی که کمبود تحصیل کردند شد.

پایان

نحوه

راهنمای طلا
انتشارات طلا
پویندگان راهنمای
بیک طلا

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

فصل دهم

تکنولوژی و توسعه اقتصادی

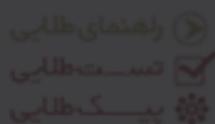

www.bookgolden.com
Lashkari.Dr

طرح درس

- 1- مقدمه
- 2- تعریف تکنولوژی
- 3- انواع تکنولوژی
- 4- آثار تحولات تکنولوژی
- 5- فرایند توسعه تکنولوژی

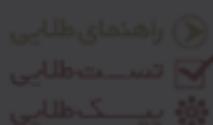
هدف کلی
هدف کلی آن است که
دانشجو با رابطه تکنولوژی
و توسعه اقتصادی آشنا
شود.

مقدمه

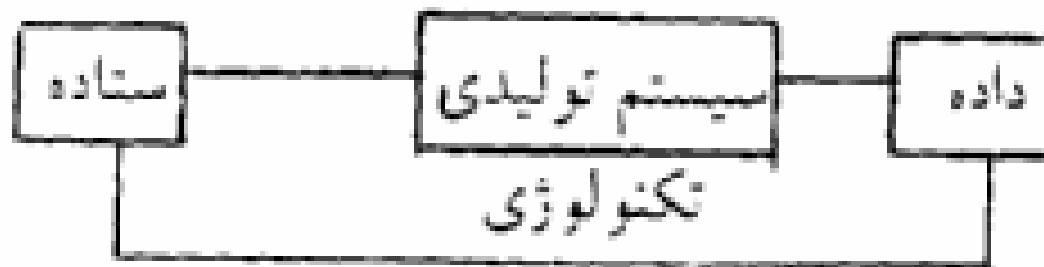
تکنولوژی ابزاری است که در جریان تبدیل نهاده ها به ستاده ها نقش به سزایی دارد. تکنولوژی در کنار سایر منابع و عوامل تولیدی مانند زمین، سرمایه، نیروی انسانی، و مدیریت از جمله عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی در نظر گرفته می شود.

تعریف تکنولوژی
تکنولوژی عامل تبدیل کننده
منابع طبیعی، زمین، سرمایه و
نیروی انسانی به کالای ساخته
شده است.

راهنمایی طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمایی
رسانه‌های طلبی

www.bookgolden.com
Lashkari.Dr

مأخذ: دکتر میرنفوس احمدی زاده، جزءی در مسیر نویسندگی، ایندیکاتور، صفحه ۷

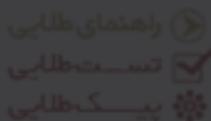

راهنمایی طلاب
انتشارات طلاسی
پویانگاری
پیک طلاب

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

تکنولوژی به دو صورت تعریف می شود:

1. تکنولوژی عاملی است که با استفاده از همان میزان قبلي از عوامل تولید، امکان تولید بیشتر را فراهم می کند.
2. تکنولوژی عاملی است که با استفاده از مقادیر کمتری از عوامل تولید، امکان تولیدی به همان مقدار محصول به دست می آید.

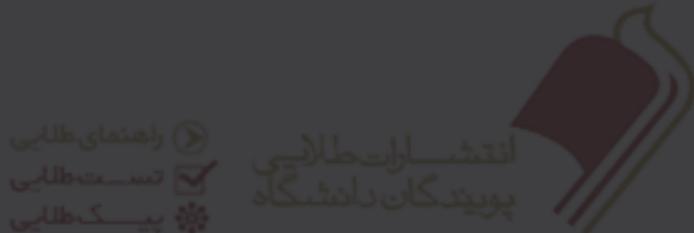

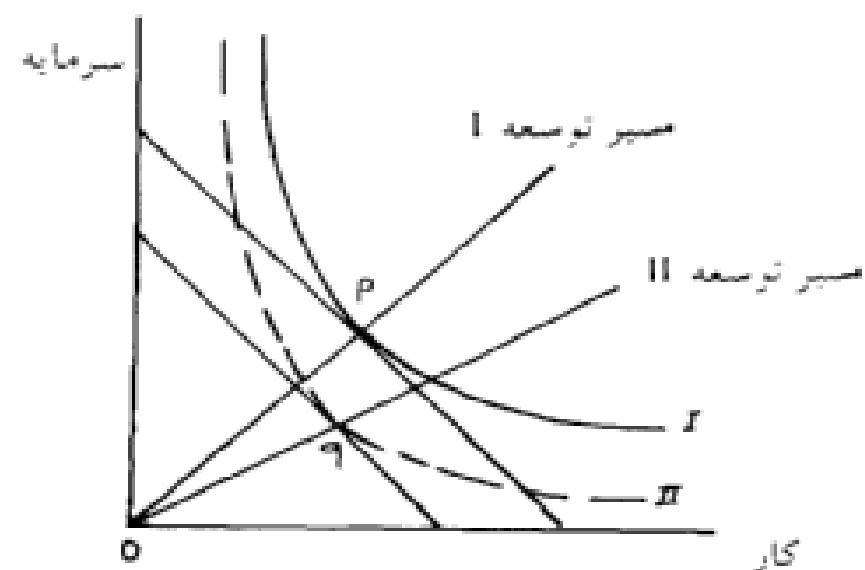
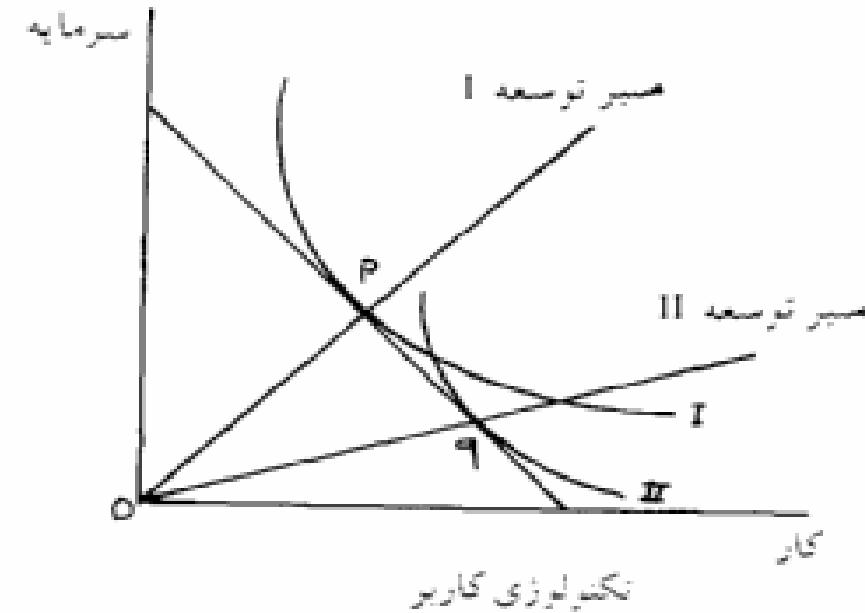
انواع تکنولوژی

1. تکنولوژی کاربر

2. تکنولوژی سرمایه بر

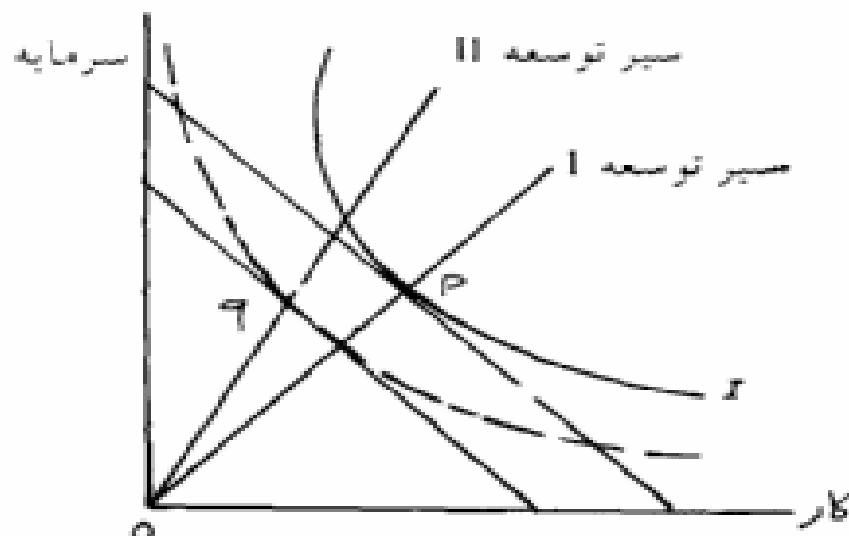
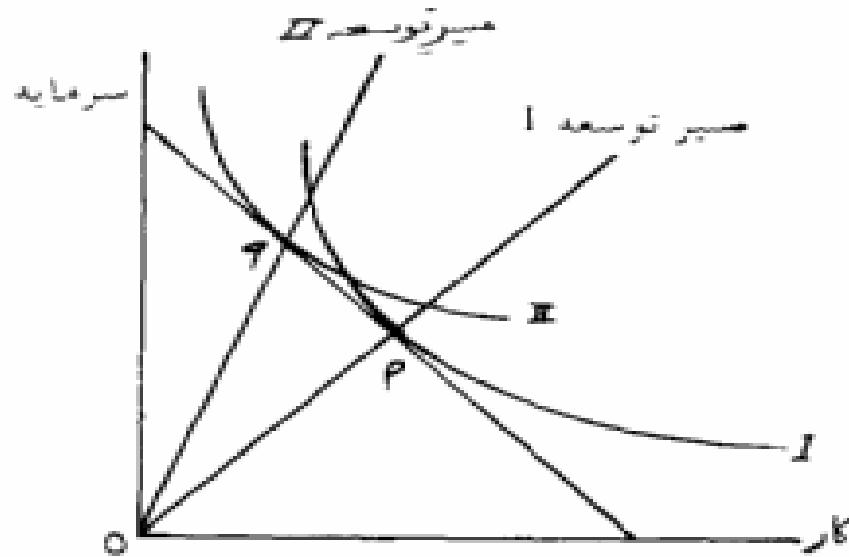
3. تکنولوژی خنثی

۱. تکنولوژی کاربر

در این تکنولوژی نسبت به کار گیری سرمایه به نیروی کار کاهش می پابد.

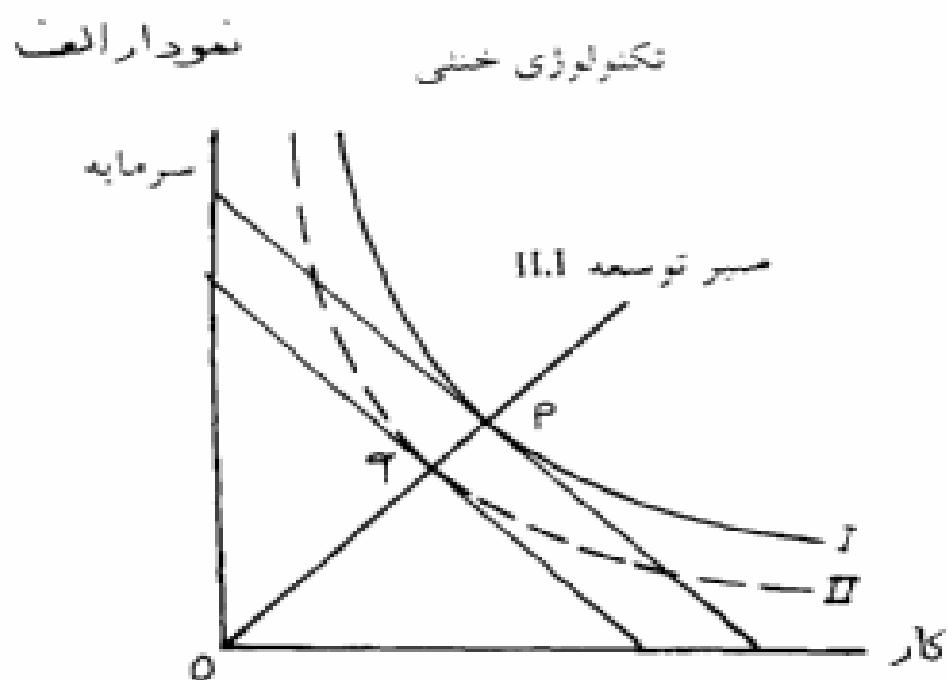
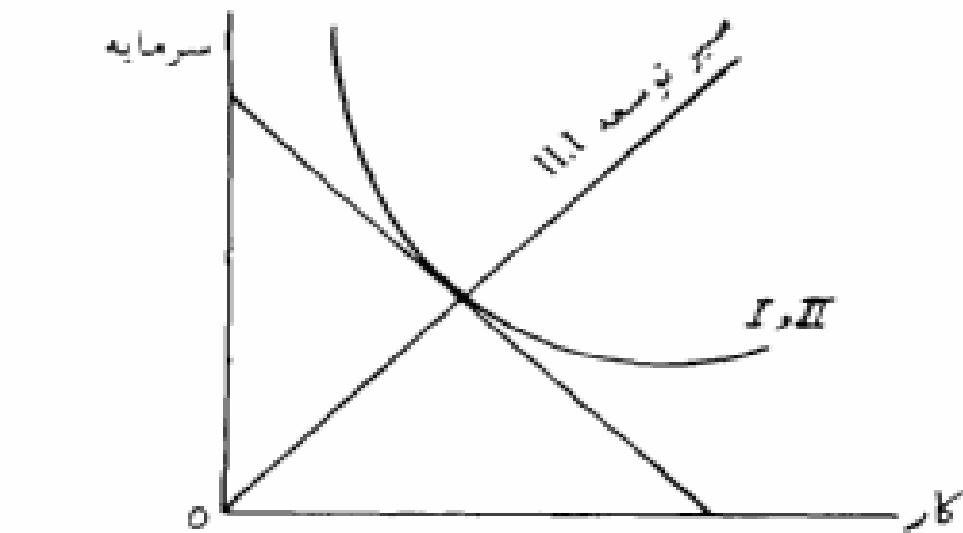

2. تکنولوژی سرمایه بر

در این تکنولوژی
نسبت به کار گیری
سرمایه به نیروی
کار افزایش می
پابد.

۲. تکنولوژی خنثی

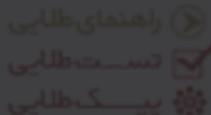
در این تکنولوژی نسبت به کارگیری عوامل تولید تغییر نمی کند.

آثار تحوالات تکنولوژی

تحوالات تکنولوژی تولید دو اثر دارد:

1. اثر کوتاه مدت در سطح خرد
2. اثر بلند مدت در سطح کلان

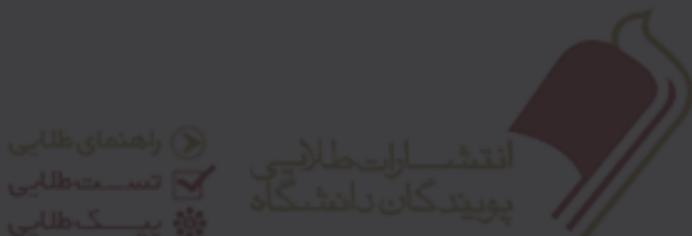

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیت طلبی
پویندگان راهشگار
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

اثر تغییر در تکنولوژی تولید در کوتاه مدت به صورت زیر قابل مشاهده است:

1. افزایش محصولات بیشتر در واحد زمان
2. کاهش قیمت محصولات
3. تولید محصول جدید
4. ارتقاء کیفیت محصولات

فرایند توسعه تکنولوژی

خلق تکنولوژی جدید نتیجه فرایند نوآوری تکنولوژیکی است.

انتشار + اختراع = نوآوری

فرایند تکنولوژی دارای سه مرحله است:

1. اختراع

2. فعالیتهای بین اختراع تا اولین کاربرد

3. جایگزینی و انتشار تکنولوژی جدید و منسون شدن تکنولوژی

قبلی

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

پایان

تئویری جان استوارت میل

www.bookgolden.com
Lashkari.Dr

بخش دوم

برنامه ریزی اقتصادی

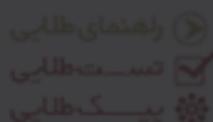
راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان دانشگاه
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Samgolden.com

طرح درس

- تعریف برنامه ریزی
- انواع برنامه ریزی
- برنامه ریزی دستوری
- برنامه ریزی ارشادی
- برنامه ریزی در یک اقتصاد مختلط
- مدل جامع

Lashkari.Dr

www.Bookgolden.com

هدف کلی

■ هدف کلی این بخش آشنایی دانشجویان با برنامه ریزی اقتصادی است.

مقدمه

تمامی کشورها با هر نوع نظام اقتصادی در فعالیتهای اقتصادی خود از برنامه ریزی استفاده می کنند. بنابراین لازم است که با برنامه ریزی و انواع آن آشنا شویم. همچو کشور توسعه پاftه ای نیست که از برنامه ریزی استفاده نکرده باشد حتی کشورهای سرمایه داری برای تنظیم بازار و تولید کالاهای خدمات عمومی از برنامه ریزی استفاده می کنند.

تعریف برنامه ریزی

▪ تودار و برنامه ریزی اقتصادی را تلاش آگاهانه دولت در جهت هماهنگ تصمیمات اقتصادی در بلندمدت و تأثیرگذاشتن، جهت دادن در برخی موارد حتی کنترل سطح رشد متغیرهای اصلی اقتصادی یا کشور (مانند درآمد، مصرف، اشتغال، سرمایه گذاری، پس انداز، صادرات و واردات و غیره) برای رسیدن به یک سلسله هدفهای از قبیل تعیین شده توسعه می داند.

▪ زوئیگ برنامه ریزی را به معنی برنامه ریزی همه جانبی اقتصاد ملی می داند.

■ به نظر پرسور رایس برنامه ریزی اقتصادی عبارت از کنترل کلی ابعاد فعالیتهای بخش خصوصی در تولید تجارت خارجی است

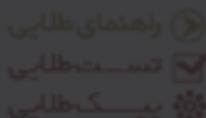
■ به نظر موسوی جهرمی برنامه ریزی اقتصادی فرایندی است که طی آن به صورت آگاهانه و ارادی به منظور حصول به اهداف مشخص اقتصادی مانند ایجاد تغیرات مطلوب در متغیرهای کلان اقتصادی چون تولید ناخالص ملی، مصرف، پس انداز، سرمایه گذاری و ... تصمیم‌گیری می‌شود.

شرط لازم برای کسب موفقیت برنامه ریزی اقتصادی

- 1. سازمان برنامه ریزی
- 2. اطلاعات آماری
- 3. تعیین اهداف
- 4. تعیین اولویت‌ها
- 5. آماده و مهیا نمودن منابع اقتصادی
- 6. تعادل در برنامه
- 7. وجود تشکیلات اداری سالم
- 8. سیاست مناسب توسعه
- 9. صرفه جویی‌های اقتصادی در بخش دولتی
- 10. بنیاد آموزشی و همکاری عمومی
- 11. الگوی مصرف

انواع برنامه ریزی

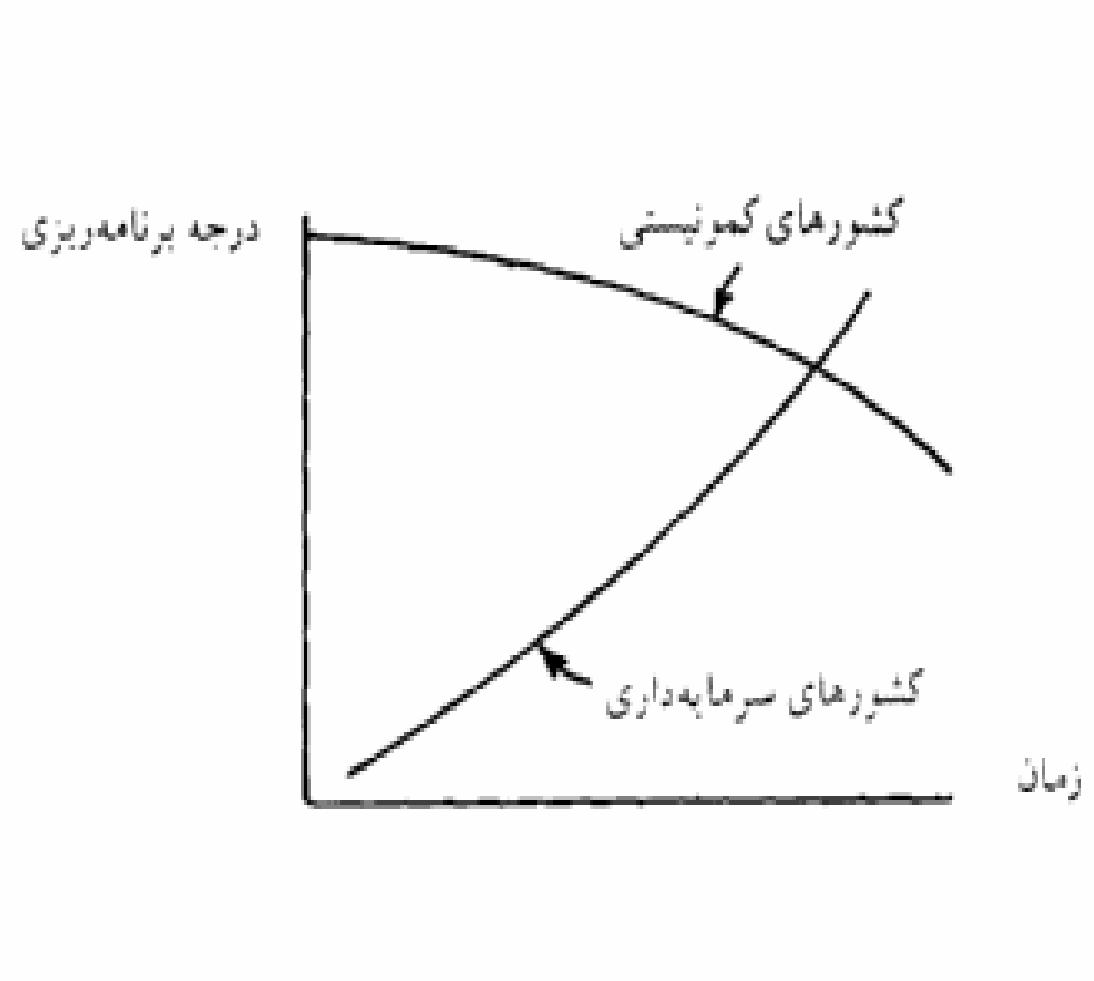
- 1. برنامه ریزی اقتصادی نظام سرمایه داری
- 2. برنامه ریزی سوسیالپستی
- 3. برنامه ریزی اقتصادی در نظامهای مختلط

مراحل برنامه ریزی اقتصادی در کشورهایی در حال توسعه

- 1. برنامه ریزی پروژه های منفأٹ
- 2. برنامه ریزی سرمایه گذاری تأثیر
شده دولتی
- 3. برنامه ریزی جامع
- 4. برنامه ریزی هسته های اصلی

روند برنامه ریزی در کشورهای سرمایه داری و کشورهای کمونیستی

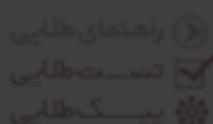
انواع برنامه ریزی به اعتبار جامعیت

۱. برنامه جامع

۲. برنامه محدود

أنواع برنامج ريزبي به اعتبار الزام در اجرا

- 1. برنامج ريزبي اخباري
- 2. برنامج ريزبي دستوري
- 3. برنامج ريزبي ارشادي
- 4. برنامج ريزبي مختلط

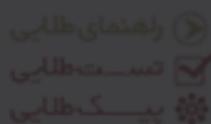

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
پویندگان راهنمایی
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

برنامه ریزی از نظر مدت اجرا

- 1. برنامه ریزی کوتاه مدت
- 2. برنامه ریزی میان مدت
- 3. برنامه ریزی بلند مدت

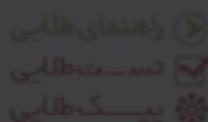

راهنمایی طلبی
انتشارات طلاسی
پویشگان داشکار
بیک طلبی

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

برنامه ریزی به اعتبار حوزه شمول جغرافیایی برنامه

- 1. برنامه ریزی مطابق
- 2. برنامه ریزی منطقه ای
- 3. برنامه ریزی ملی
- 4. برنامه ریزی بین المللی

Lashkari.Dr

راهنمایی طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویدگان لاشکار

www.Dookgolden.com

برنامه ریزی به اعتبار نحوه تهیه برنامه

- 1. با مشارکت مردم
- 2. بدون مشارکت مردم

برنامه ریزی سطح برنامه

- 1. برنامه ریزی کلان
- 2. برنامه ریزی بخش
- 3. برنامه ریزی طرح

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

مراحل برنامه ریزی اقتصادی

- 1. تعیین نوع مناسب برنامه
- 2. تدوین و ایجاد نظام برنامه ریزی
- 3. تعیین اهداف کیفی
- 4. برنامه ریزی کلان
- 5. برنامه ریزی بخشی
- 6. برنامه ریزی طرح

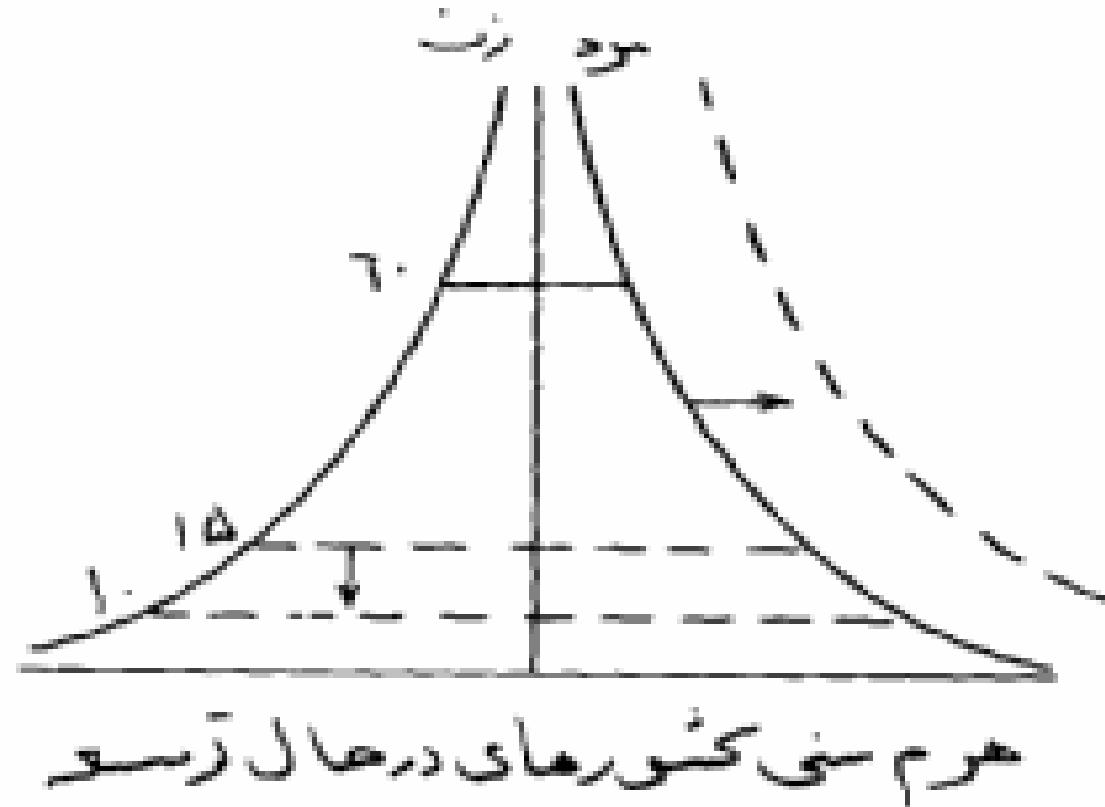
جدول شماره بیک

۱۰) در جدول نروف عدد و رنگ مکاری بسته به نقطه مستند مازگاری و با عدد مازگاری مطابق است.

مکالمہ اسلامیہ

جدول شاره ۲ (به صورت مثال فرضی)

اهداف کیفی	شاخصهای اندازه‌گیری	وضع موجود شاخص در سال پایه	وضع شاخصهای سال پایانی برنامه
افزایش بازدهی سرانه	کل شاغلین کل شاغلین	۴ ریال در روز	> ۲۰۰۰
استقلال اجتماعی -	ضریب اندماختگی و حدودی استدلال کل بروزگار	۷.۲۳	> ۷.۲۵
اقتصادی	نرخ بدل کارکنان سرانه کل سرانه کارکنان در واحد ایالت	۷.۱۳	> ۷.۱۳
حل و فصل مشکلات	ضریب اندماختگی سرانه کل جمعیت فعلی خواست	۷.۳۰	< ۷.۳۰
جهوانان	نرخ کل پیاز تشکیل خواسته خواست نرخ کل پیاز تشکیل خواسته خواست	۷.۳۰	> ۷.۳۰

راهنمای طلبی
تسهیت طلبی
پیوک طلبی

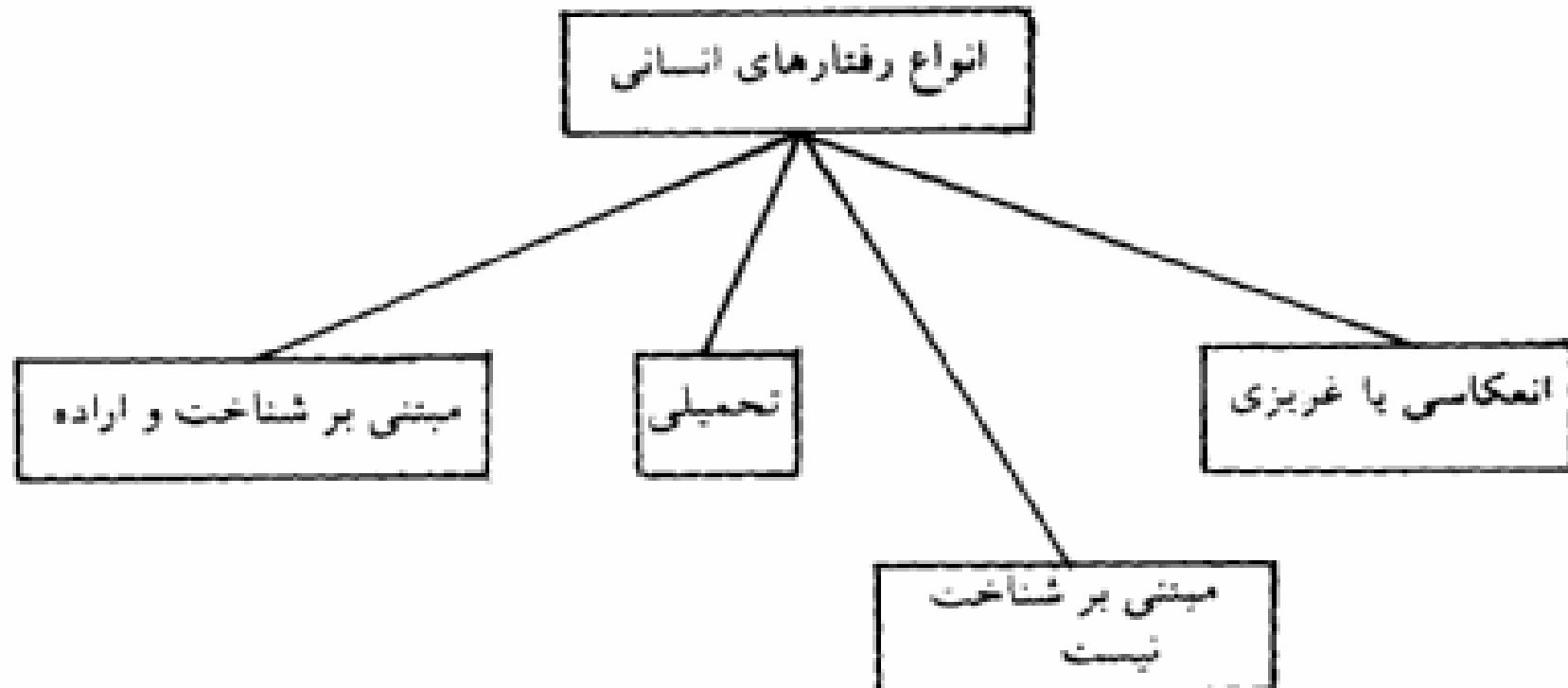
پویندان لاشکاری

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com

جدول شماره ۳

ردیف	اهداف کیفی	شاخصهای اندازه‌گیری	وضع موجود شاخصها	مقادیر شاخصها در سarıووهای انتخابی	
۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱	ازراحتی، آزادی، سرگرمی	کل توجه کل شرکت	۰.۷۸۰۰ ۰.۷۷۰۰ ۰.۷۷۰۰	۰.۷۸۰۰ ۰.۷۷۰۰ ۰.۷۷۰۰	۰.۷۸۰۰ ۰.۷۷۰۰ ۰.۷۷۰۰
۲	استقلال اجتماعی	ضریب اموزش مصروفه تنشیه کل ایندیکاتور	۰.۷۲۵	۰.۷۲۷	۰.۷۲۶
۳	النضادی	آزادی کارگری صنایع و زندگانی کل سرمایه کارگری در ماهیین الات	۰.۷۱۵	۰.۷۱۹	۰.۷۱۶
۴	حل و فصل مشکلات	حداقل پیکار ایجاد ناپرسانی کل جمعیت فعل جوانان	۰.۷۰	۰.۷۰۹	۰.۷۰۵
۵	جهانی	نهاده تشكیل خانواره، جوانان نهاده کل بیان تشکیل خانواره، جوانان	۰.۷۰	۰.۷۰۹	۰.۷۰۴

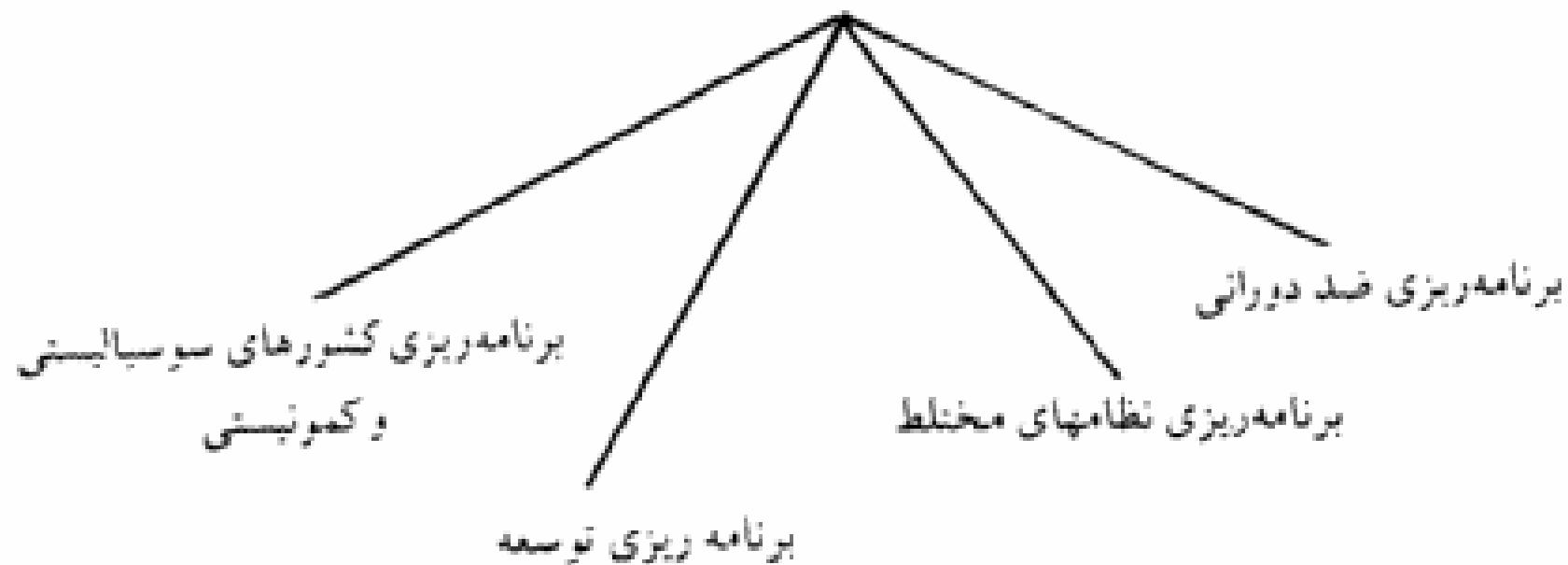
۴- خلاصه مطالب و نمودارها

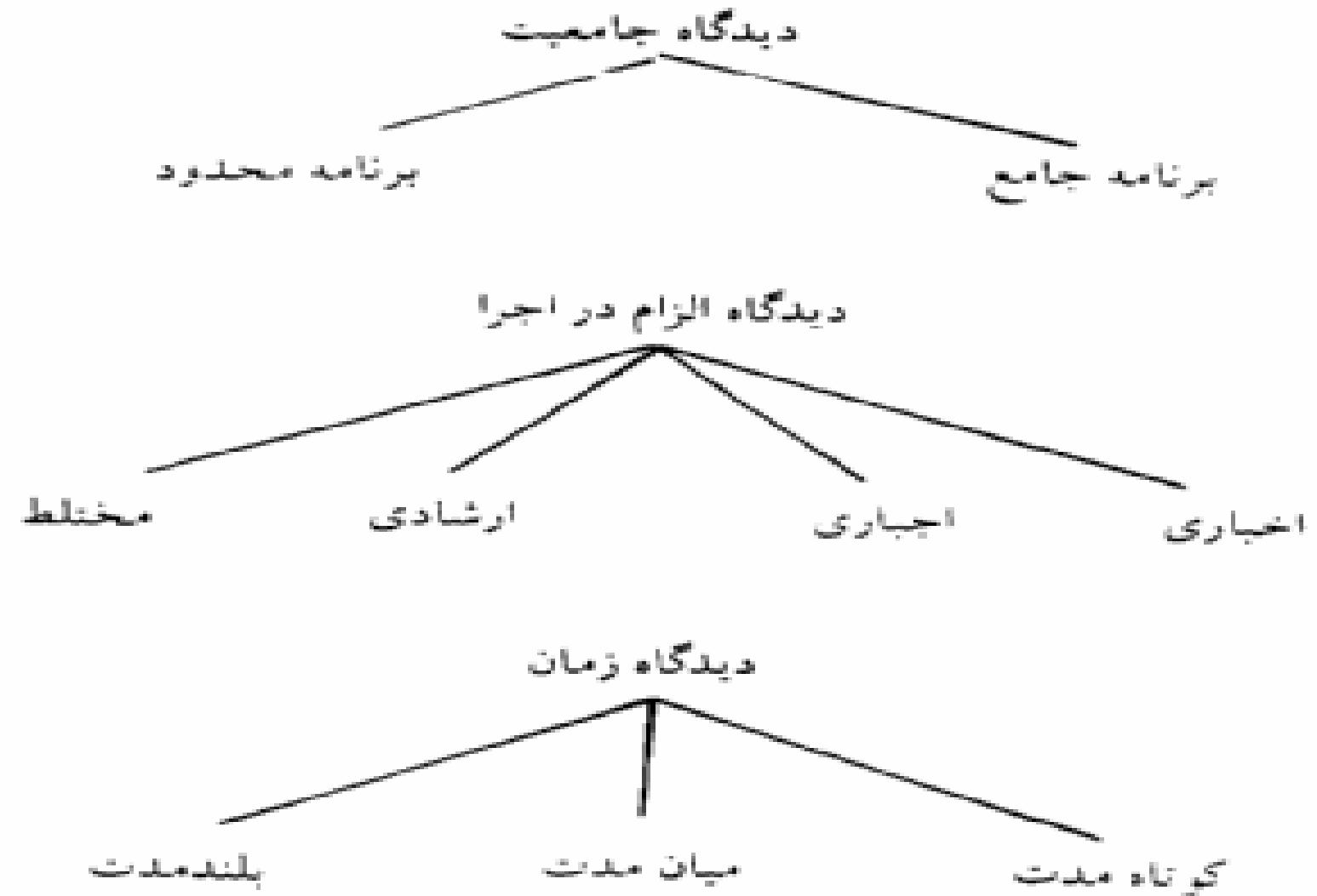

انواع برنامه‌ریزی اقتصادی

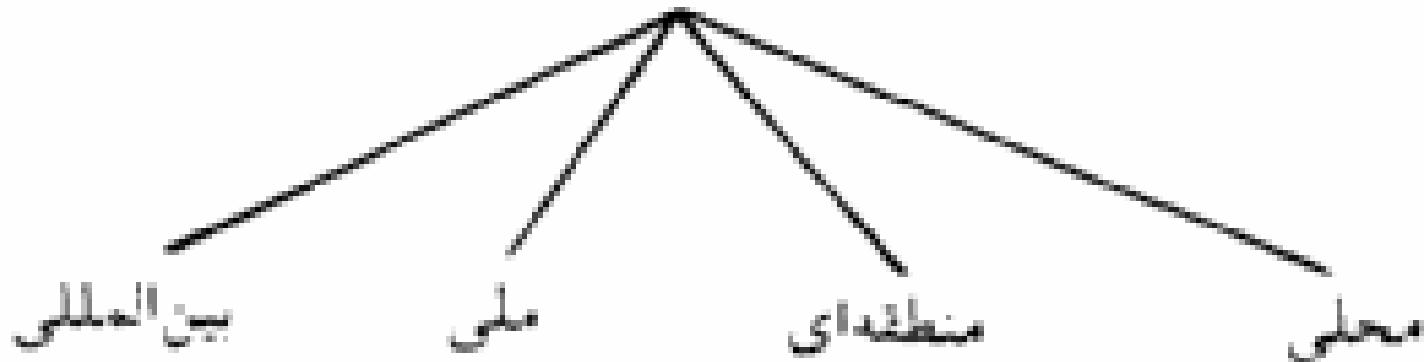
برنامه‌ریزی اقتصادی از دیدگاههای گوناگون طبقه‌بندی می‌شود:

دیدگاه نظامهای انتصادی

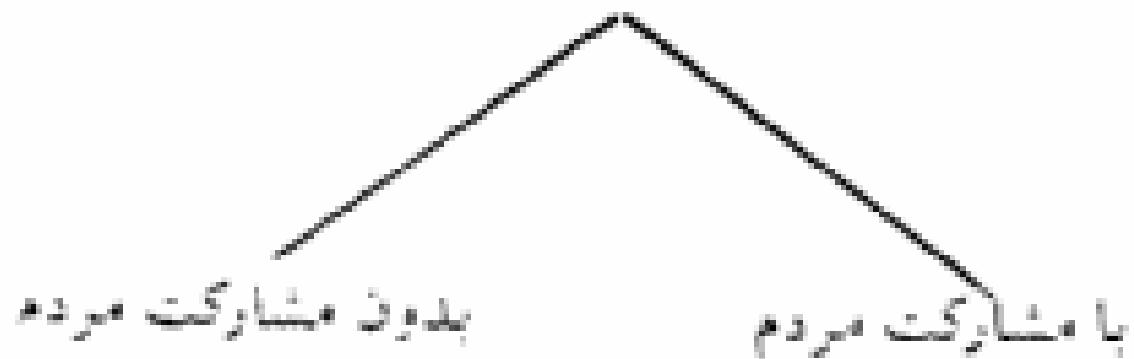

دیدگاه حوزهٔ شمول جغرافیائی برنامه

دیدگاه تحریر و تهییه برنامه

مراحل برنامه ریزی

مرحله ۱- تعیین نوع مناسب برنامه

مرحله ۲- تدوین و ایجاد نظام برنامه ریزی

مرحله ۳- تعیین اهداف کیفی

مرحله ۴- برنامه ریزی کلان

- تبدیل اهداف کیفی به کمتر
- تعیین متغیرهای اساسی اولیه - تشخیص متغیرهای کلان بخشی مورد نیاز
- تشخیص متغیرهایی برای بررسی سازگاری مدل - دسته‌بندی متغیرهای پیروزی و درونی
- توشنن معادلات متغیرهای درونی - مشخص کردن متغیرهای تبعی - تعیین ستاربیز .
- استنتاج خط منشی - تعیین چهار جوب کلان بخش

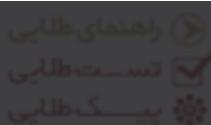
مرحله ۵- برنامه ریزی بخش

- تعیین متغیرهای کلان بخشها بوسیله خواندن متن برنامه کلان - تعیین زیربخش‌ها
- رفت و برگشت بین برنامه بخش‌ها و کلان - تهیه بیش ترین برنامه بخش‌ها - انجام اصلاحات
- پس از رفت و برگشتهای مکرر تهیه برنامه هر بخش

مرحله ۳. برنامه ریزی طرح

- نهین چهار چوب زیربخش از طریق بخش مریوطه
- طراحی هر روزهای مختلف به منظور تأمین نش هر زیربخش در اهداف بخش
- انتخاب از میان هر روزهای طراحی و ارزیابی شده

راهنمای طلبی
انتشارات طلاسی
تسهیط طلبی
پویندگان داشکار

Lashkari.Dr
www.bookgolden.com

پایان

Lashkari.Dr
www.Dookgolden.com